

ศัภยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม

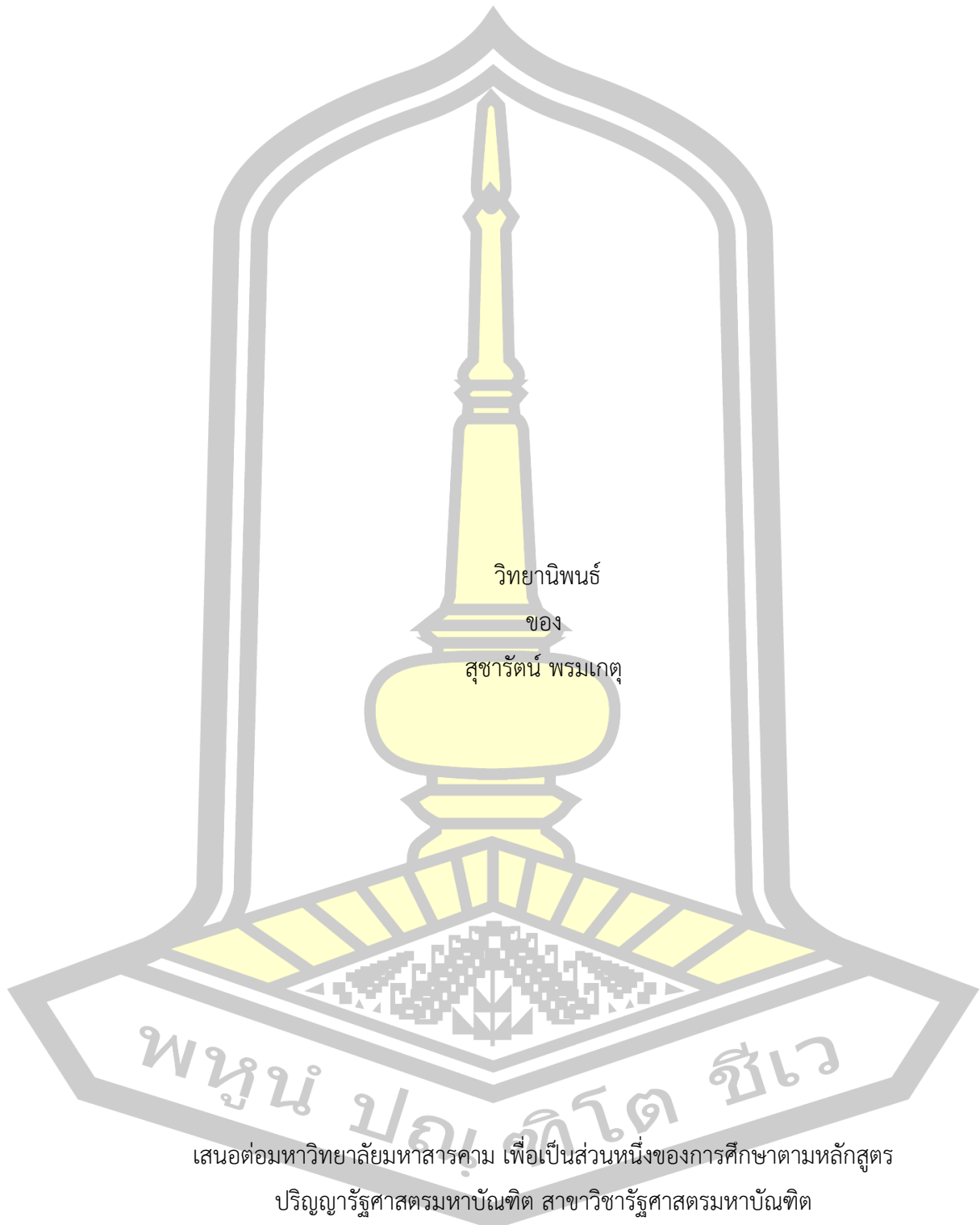
วิทยานิพนธ์
ของ
สุชารัตน์ พรหมเกตุ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ธันวาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม

วิถยานิพนธ์
ของ
สุชารัตน์ พรหมเกตุ

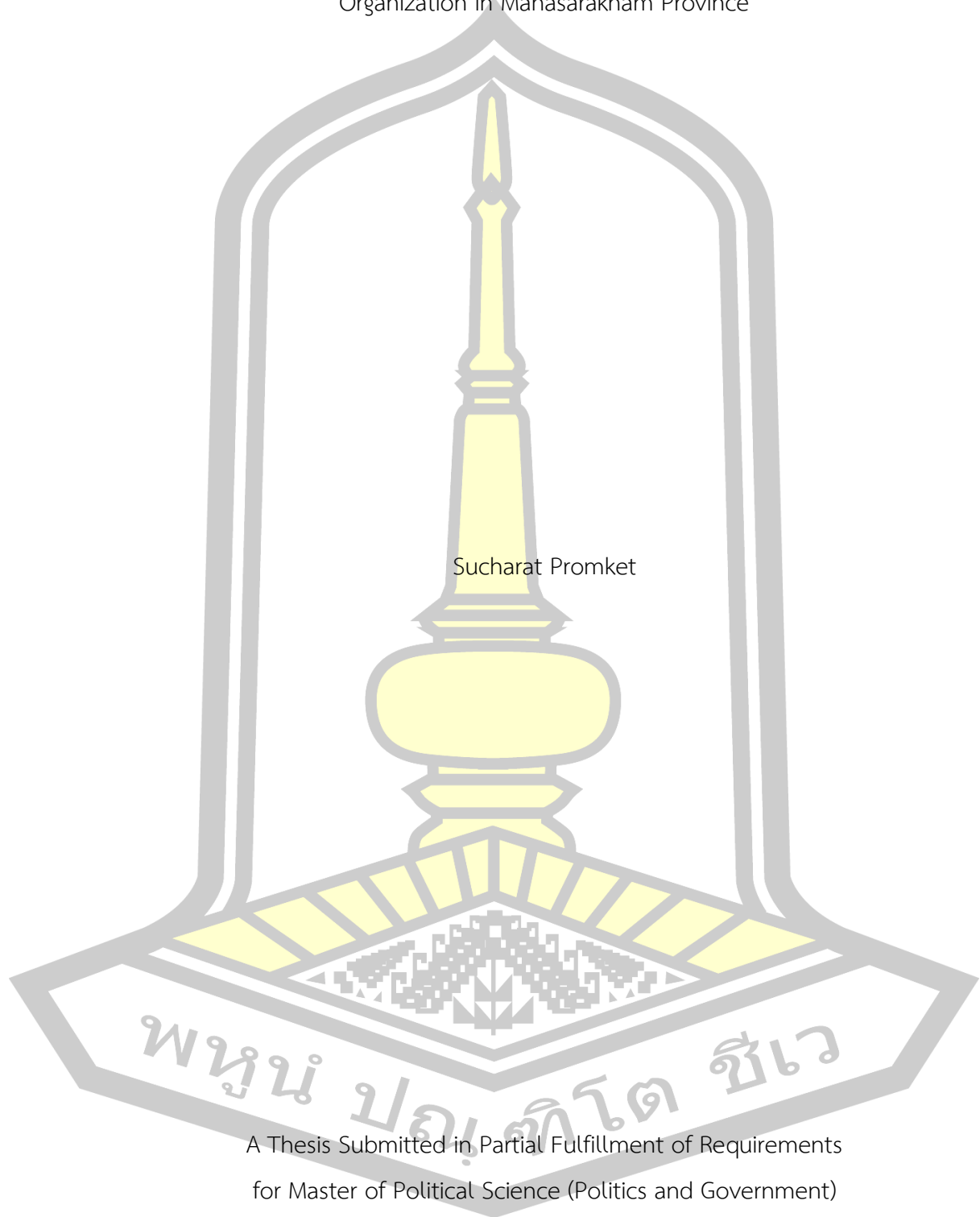
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ธันวาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

A Study of Education Management Potential of Sub-district Administration
Organization in Maharakham Province

Sucharat Promket

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

December 2020

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวสุชารัตน์ พรหมเกต
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

..... กรรมการ

(อ. ดร. วนิตา พรหมหล้า)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. เขิงชาญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พุทธ บัณฑิต วิชา

ชื่อเรื่อง	ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดมหาสารคาม		
ผู้วิจัย	สุชาติรัตน์ พรหมเกตุ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียน ในเขตจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยในการพิจารณาว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์

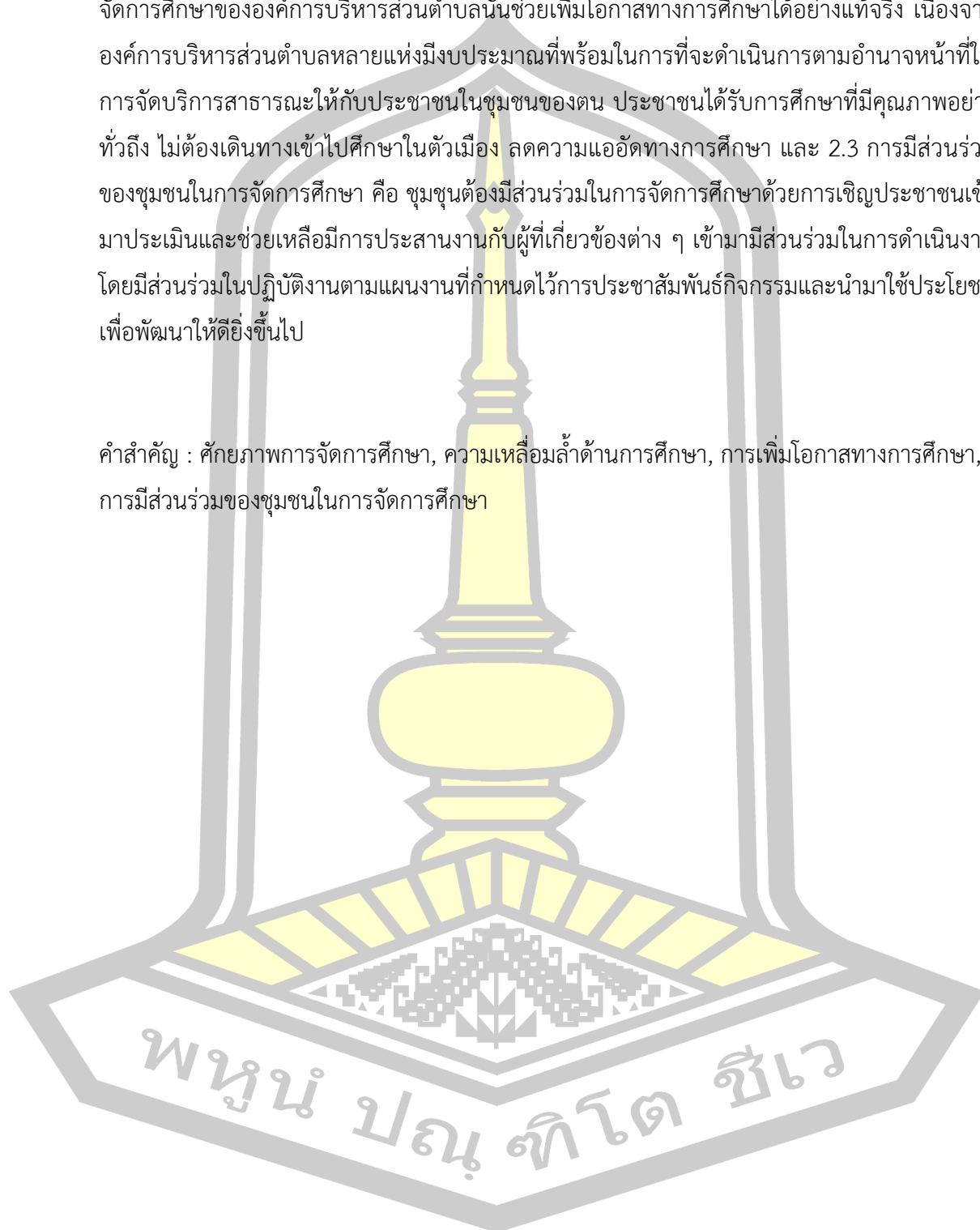
ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1.ศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียน ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านวิชาการ มีพัฒนาหลักสูตรภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความทันสมัย และเท่าเทียมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านบุคลากร สร้างความตระหนักแนวทางการพัฒนาในเรื่องของบุคลากรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสนับสนุนทุนสำหรับครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดมีความรู้ที่สูงขึ้น ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดการวางแผนในการบริหารงบประมาณให้ชัดเจน ด้านการบริหารจัดการ มีการเปิดโอกาส และมีการกระจายอำนาจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ได้มีความชัดเจน ด้านอาคารสถานที่ มีการสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้

2. ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 2.1) สภาพความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา คือ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นการแก้ปัญหาของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เนื่องจากประชาชนจะสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่มีค่าใช้จ่ายที่สูงจนเกินไป เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพยังเข้าไม่ถึง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนตามชนบท เพราะประชาชนส่วนมากก็มีความต้องการที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

มากกว่าจึงต้องเดินทางเข้าไปรับการศึกษาในตัวเมือง 2.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา คือ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมีงบประมาณที่พร้อมในการที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนของตน ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ไม่ต้องเดินทางเข้าไปศึกษาในตัวเมือง ลดความแออัดทางการศึกษา และ 2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยการเชิญประชาชนเข้ามาประเมินและช่วยเหลือมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ : ศักยภาพการจัดการศึกษา, ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา, การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

TITLE	A Study of Education Management Potential of Sub-district Administration Organization in Maharakham Province		
AUTHOR	Sucharat Promket		
ADVISORS	Associate Professor Alongkorn Akkasaeng , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the educational management potential of sub-district administrative organizations where established schools in Maharakham province, 2) to investigate the factors for determining whether the sub-district administration organization is suitable for educational management in the basic education level. There were 36 of participants who involved in educational management. The research instrument used was the interview form.

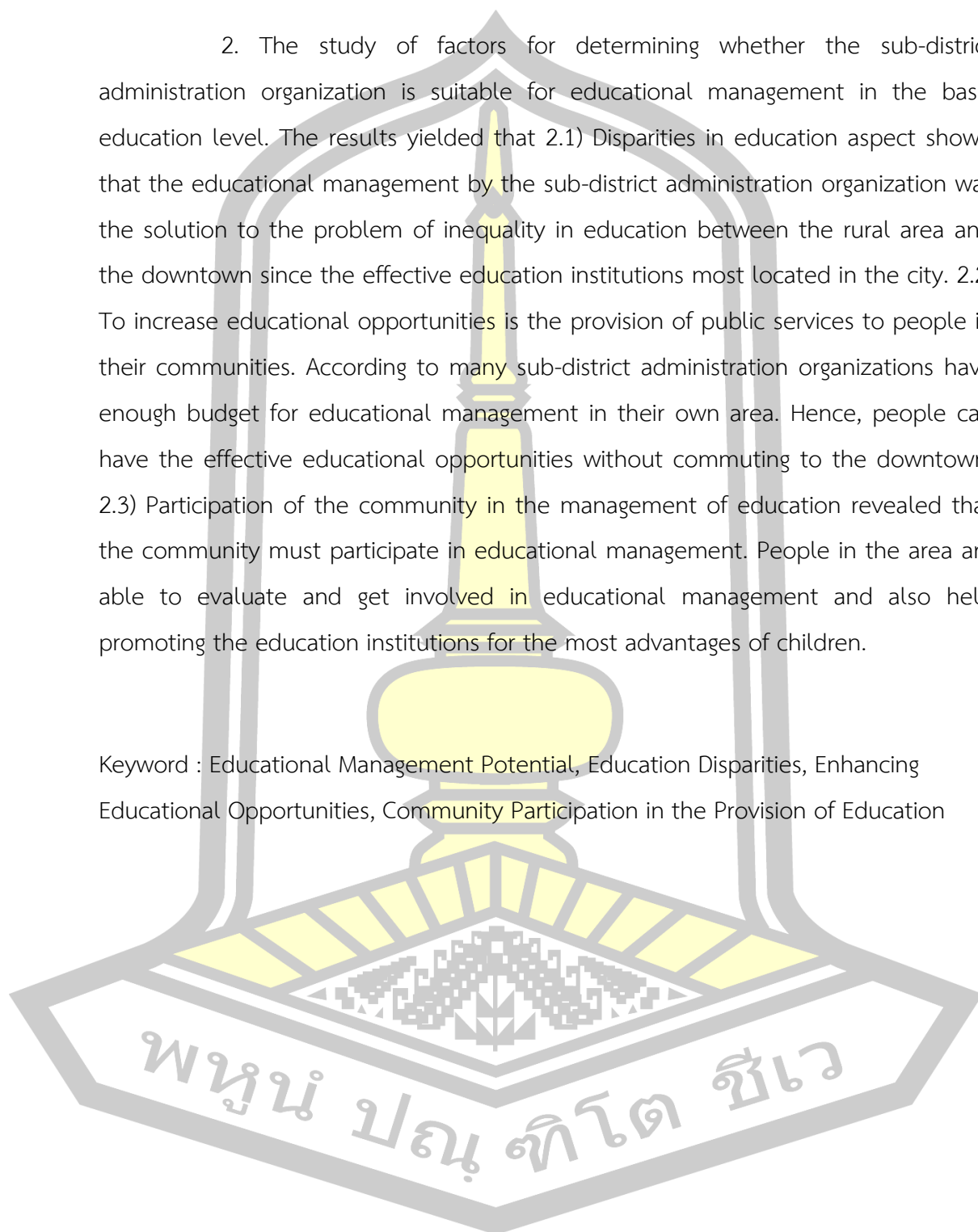
The results of the study revealed that

1. The study of educational management potential of sub-district administrative organizations where established schools in Maharakham province. The result of academic aspect revealed that there was the development of curriculum in school which updated and could be compared with the office of educational service area. The result of personnel aspect revealed that there were various kinds of personnel supports for example there were the scholarship for higher education. The result of budget aspect shown that there should be the systematical plan of budget administration. The result of admiration aspect shown that there was the separating authority to each school under the sub-district administrative organization. The result of building and area aspect found that there

were the supports of environments management which suitable for learning.

2. The study of factors for determining whether the sub-district administration organization is suitable for educational management in the basic education level. The results yielded that 2.1) Disparities in education aspect shown that the educational management by the sub-district administration organization was the solution to the problem of inequality in education between the rural area and the downtown since the effective education institutions most located in the city. 2.2) To increase educational opportunities is the provision of public services to people in their communities. According to many sub-district administration organizations have enough budget for educational management in their own area. Hence, people can have the effective educational opportunities without commuting to the downtown. 2.3) Participation of the community in the management of education revealed that the community must participate in educational management. People in the area are able to evaluate and get involved in educational management and also help promoting the education institutions for the most advantages of children.

Keyword : Educational Management Potential, Education Disparities, Enhancing Educational Opportunities, Community Participation in the Provision of Education

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง อาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา พรหมล้ำ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครองทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดทั้งตำรา ผลงาน และเอกสารวิชาการของทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาก่อให้เกิดแนวคิดอันมีคุณค่าต่องานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ และโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือและเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญยิ่งต่อการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่า และประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนประสบผลสำเร็จในที่สุด

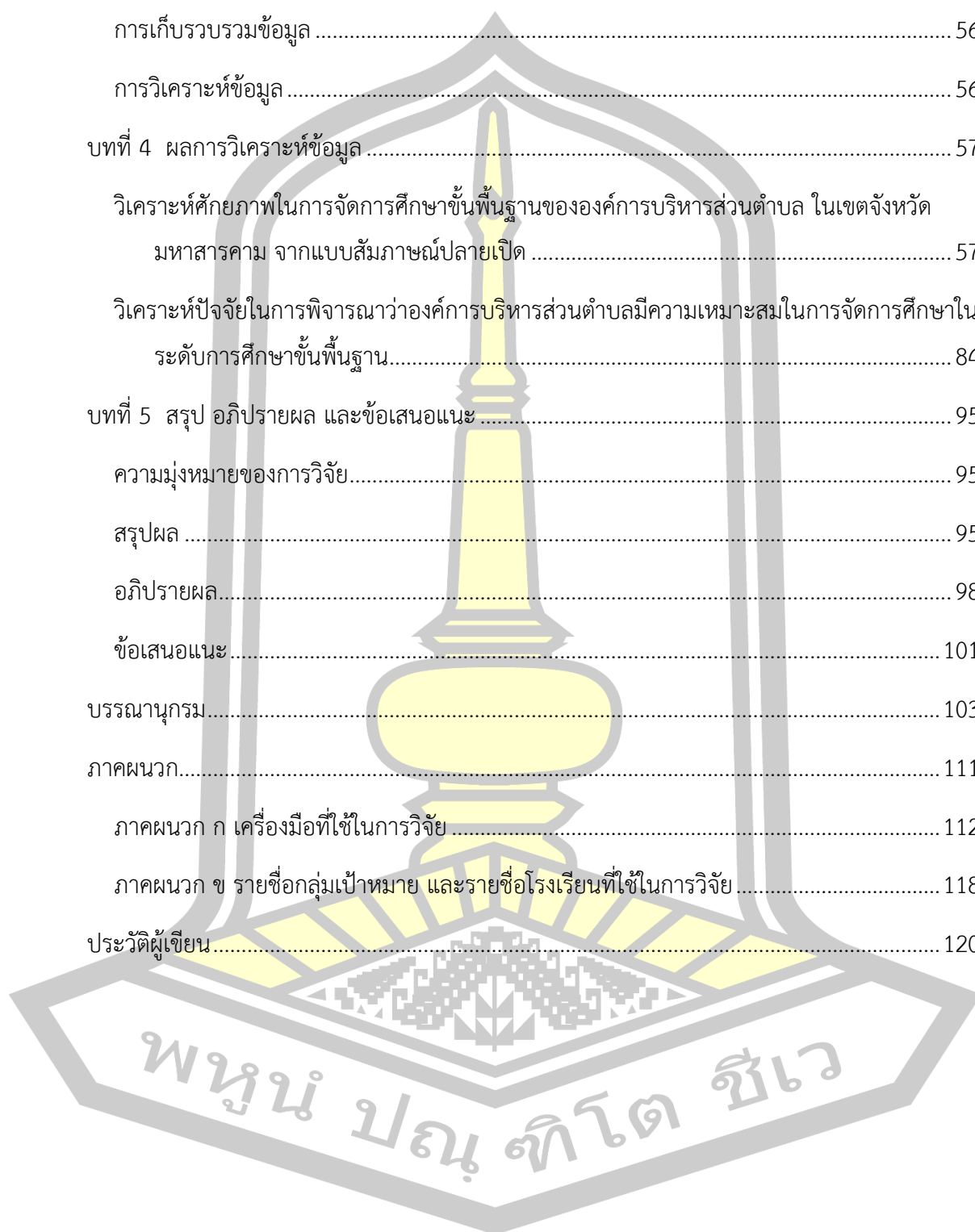
สุชารัตน์ พรหมเกตุ

พนุน ปณฺ ทิโต ชีเว

สารบัญ

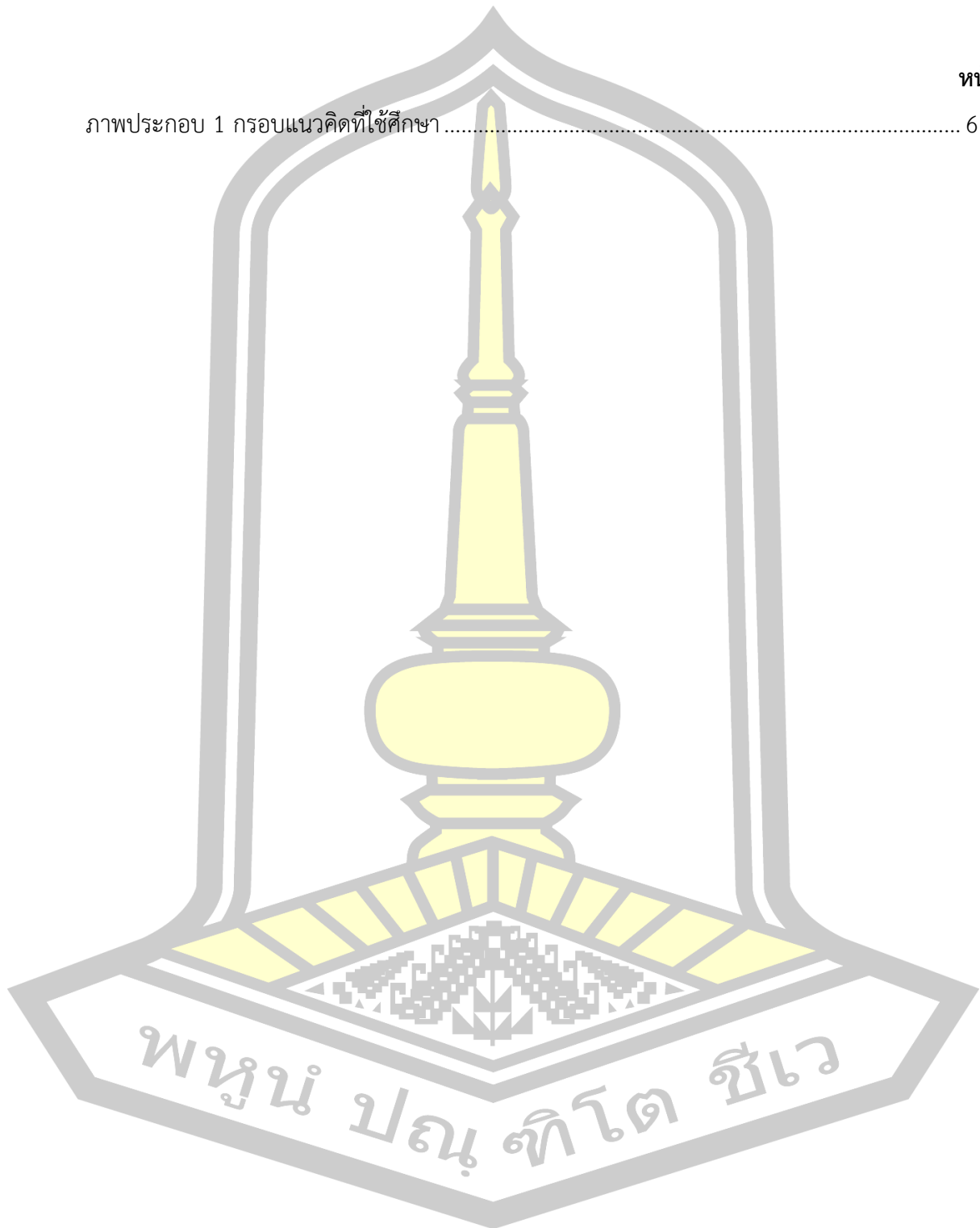
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	9
ศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	13
ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
กลุ่มเป้าหมาย.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55

การสร้างเครื่องมือ	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
วิเคราะห์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัด มหาสารคาม จากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด	57
วิเคราะห์ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	84
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	95
สรุปผล	95
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	112
ภาคผนวก ข รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย และรายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย	118
ประวัติผู้เขียน	120

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ คือ การให้การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพราะการศึกษาคือกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

นับตั้งแต่ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นไปตามกระแสแนวคิดการกระจายอำนาจหน้าที่จากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่น ภายใต้วิสัยทัศน์ของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่ต้องการให้องค์กรท้องถิ่น และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของรัฐ การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นคลื่นลูกใหม่ของกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนและเป็นกลยุทธ์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้แพร่หลายไปทั่วโลกนับตั้งแต่ทศวรรษ 1980 ทั้งนี้ตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาจำแนกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแบ่งอำนาจ (DE concentration) การมอบอำนาจ (Delegation) และการถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) ซึ่งใน 3 รูปแบบการถ่ายโอนอำนาจ นับว่าเป็นการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์มากที่สุดตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559)

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ มาตรา 16

ให้เทศบาลเมืองพญา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ข้อ 9 การจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติ แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ) การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามอำนาจ หน้าที่ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 มาตรา 20 (5) จัดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งจัดสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) โดยสามารถจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือ ทุกระดับ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของ มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น รวมทั้งการเสนอแนะ การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดศึกษารูปแบบโรงเรียน มีความแตกต่างจากการจัดการศึกษาแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การกระจายอำนาจ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ด้วยตัวเองย่อมเป็นการสร้างความเข้มแข็งและ มั่นคงให้กับท้องถิ่น เพราะระบบการศึกษาท้องถิ่นจะช่วยลดความแออัดของการศึกษา เนื่องจาก ผู้เรียนไม่ต้องเดินทางเข้าไปเรียนในเมืองและช่วยให้ผู้ที่ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา อย่างทั่วถึง และผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นตนเอง เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรัก และผูกพันในท้องถิ่นของตน เพราะสามารถใช้พื้นที่ในชุมชนเป็นทุนทรัพย์ทางธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบบบริหารราชการของไทย ประกอบด้วย 1) องค์กร บริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และ 4) องค์การบริหาร ส่วนตำบล ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถในการ จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นั้นจะมีเพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลำดับที่ 1-3 ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เท่านั้น สืบเนื่องจากปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเข้าไปมีบทบาททั้งในการจัดการศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) อย่างไรก็ตามบทบาทขององค์การบริหารส่วน ตำบลในการจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานที่เคย

ปฏิบัติอยู่เดิมขององค์การบริหารส่วนตำบล ความคาดหวังขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องที่เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษาหรือไม่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมมากน้อยเพียงใดและปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะในบริบทที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาอย่างไร แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาเฉพาะที่เกี่ยวกับกรมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยยังเป็นการศึกษาที่จำกัดอยู่ในวงแคบไม่ครอบคลุมองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นทั้งหมด และยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยตรงซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560)

จากสภาพการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่ระดับตำบลได้ประสบปัญหาขาดแคลนนักเรียน ทำให้มีแนวโน้มในการยุบโรงเรียนสูง จำนวนนักเรียนส่งผลต่อการจัดสรรอัตราครูผู้สอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นไปโดยการรวมชั้นเรียนให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียนรวมกัน โดยครูผู้สอนเพียง 1 คน และมีขีดจำกัดในเรื่องของงบประมาณ ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีลักษณะคล้ายกับเทศบาลขนาดเล็ก โดยได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 การเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลสืบเนื่องมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนโดยประชาชน ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทน ส่วนหนึ่งมาทำหน้าที่ สาธารณสุข การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ จึงกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคล ซึ่งส่งผลดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นับเป็นการพัฒนาก้าวหนึ่งที่สำคัญซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแล และตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองโดยตนเองและเพื่อตนเอง (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, 2554) ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีบทบาททั้งในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด และพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมามีศักยภาพในหลายด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ คือ สามารถกำหนดหลักสูตรด้วยตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนมากที่สุด เอกสารทางวิชาการ คู่มือการทำหลักสูตร บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทางวิชาการ มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการจัดหาได้ทันที 2) ด้านงบประมาณ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดสรรงบประมาณที่เป็นเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดของตนเองได้ตาม

อำนาจหน้าที่ 3) ด้านการบริหารจัดการ คือ ระบบโครงสร้างการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน มีการทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษามีนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนความพร้อมในการจัดการศึกษา 4) ด้านการบริหารงานบุคคล คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลสามารถสรรหาบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติมหากขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีการสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพ โดยการส่งเสริมสนับสนุนในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา โดยใช้งบประมาณขององค์กรบริหารส่วนตำบล 5) ด้านอาคารสถานที่ องค์กรบริหารส่วนตำบลสามารถจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้าง ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนให้กับโรงเรียนในสังกัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

ในปัจจุบันได้มีองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 แห่ง คือ

1) องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม 2) องค์กรบริหารส่วนตำบลวังแสง อำเภอกุดข้าวปุ้น 3) องค์กรบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ และ 4) องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอนาโพธิ์ ได้จัดตั้งโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อเป็นการรองรับจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร พนักงานในองค์กรบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง และผู้ปกครอง จะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่นของตนเอง ให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาตามแนวทางมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและประชาชนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556)

ดังนั้น ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาศักยภาพในการจัดการการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีการจัดการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีศักยภาพในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ทั้งด้านการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคล และด้านอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดแนวทางและพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่ดำเนินการจัดการศึกษาอยู่แล้ว และศึกษาปัจจัยที่ทำให้องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีนโยบายในการจัดการศึกษาในอนาคตควรมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไปหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของท้องถิ่น และ ของประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการศึกษา

1. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ข้อมูลสารสนเทศทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านอาคารสถานที่ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น
2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แนวทางในการพัฒนาเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เรื่อง ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่มีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีนโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการดำเนินการจัดการศึกษา และหาปัจจัยที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคตภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 24 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาของ อปท. จำนวน 12 คน

- 1.1 นายกองการบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
- 1.2 ผู้อำนวยการกองศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
- 1.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน

- 1.4 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาฯ จำนวน 4 คน
- 1.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน จำนวน 4 คน
- 1.6 ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาฯ จำนวน 4 คน
- 1.7 ประชาชนทั่วไป จำนวน 12 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาศักยภาพในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลและปัจจัยที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ควรมีและการไม่มีการจัดการศึกษา
3. ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่
 - 3.1 โรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม
 - 3.2 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง อำเภอแกดำ
 - 3.3 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ
 - 3.4 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้แก่ ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2563-ธันวาคม 2563

กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา

ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ โดยใช้กรอบแนวคิด ดังนี้

แนวคิดด้านศักยภาพในการจัดการศึกษา

แนวคิดในด้านปัจจัยในการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมในการจัดการศึกษา

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านการบริหารจัดการ
4. ด้านการบริหารงานบุคคล
5. ด้านอาคารสถานที่

1. ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา
2. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง อำเภอแกลง โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ และโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอนาคู
2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งรัฐต้องจัดให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย
3. ศักยภาพในการจัดการศึกษา หมายถึง สภาพปัญหาการดำเนินงานและความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านอาคารสถานที่
 - 3.1 ด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน ด้านสื่อและเทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และการติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในงานวิชาการของสถานศึกษา
 - 3.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายการจัดสรร การวางแผนการจัดสรรงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ จัดตั้งงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การถ่ายโอนงบประมาณการปรับปรุงแก้ไขงบประมาณ การควบคุมการตรวจสอบการใช้งบประมาณทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
 - 3.3 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทางการศึกษาส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การจัดระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีการจัดระบบประกันคุณภาพ และนอกจากนี้ยังดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนและนโยบายในการจัดการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษา วัสดุอุปกรณ์เพื่อรองรับการจัดการศึกษาการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
 - 3.4 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาที่เกี่ยวกับการบริหารบุคคลซึ่งมีทั้งด้านดีและด้านเสีย ส่งเสริมให้บุคคลภายในองค์กรมีความก้าวหน้าในทางวิชาชีพ อย่างมี

ความสุขตามมาตรฐานงาน การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสรรจำนวนและการแต่งตั้งบุคลากร การจัดโครงสร้างบุคลากร การพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรองรับการจัดการศึกษา

3.5 ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดห้องเรียนและสถานที่ การจัดหา ดูแลรักษา และปรับปรุงอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความปลอดภัยแก่เด็กการจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคารและภายนอกอาคาร

4. ปัจจัยที่มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ หรือแรงผลักดัน ข้อคิดเห็นที่สามารถสนับสนุนให้มี หรือยอมรับให้เป็นไปตามที่ตกลงกันในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1 ความเหลื่อมล้ำ หมายถึง สภาวะการณ์ที่บุคคลกลุ่มต่างๆที่มีความแตกต่างกัน ตามลักษณะภูมิหลังของประชากรมีโอกาสที่จะได้รับปัจจัย (Determinant) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outcome) และโอกาส (Opportunity) ทางการศึกษาอันเป็นความรู้ขั้นพื้นฐาน อย่างเท่าเทียมกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

4.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา หมายถึง การเปิดให้ทางเลือกแก่ผู้ด้อยโอกาส ให้บุคคล สามารถเข้าเรียนในระดับที่ตรงกับความต้องการของตนเอง โดยไม่ต้องเสียโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระดับนั้น ๆ

4.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงาน กิจกรรมขององค์กร ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ในด้านการคิดริเริ่ม การตัดสินใจการไว้วางใจต่อซึ่งกันและกัน เต็มใจในการ ปฏิบัติงาน และการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ชุมชน หน่วยงานนั้น ๆ พร้อมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับองค์กร ชุมชน หน่วยงานนั้น ๆ ด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดการนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ปัจจัยที่ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิด
ประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการ
ประชาชนในหมู่บ้านในเขตตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็น
นิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีงบประมาณ และมีพนักงานและเจ้าหน้าที่ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลเอง ดังนั้น การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นการให้บริการ
ประชาชนอีด้านหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลตามอำนาจหน้าที่ โดยมีแนวคิดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดตามรัฐธรรมนูญปี 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดว่า
รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มาตรา 54(2) รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชน
ได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มี
การร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ
โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ
และได้มาตรฐานสากล มาตรา 54(5) ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์
เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และหมวด 14 มาตรา 250
การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของ
ประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่
ประชาชนในท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

2. แนวคิดตามแผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560–2569

2.1 วิสัยทัศน์ ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยพลังประชารัฐบนพื้นฐานของความเป็นไทยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในศตวรรษที่ 20 ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน

2.2 ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

2.2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะทางด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการคิดคำนวณ (3r)

2.2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 20 (8c)

2.2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2.2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาท้องถิ่น

2.2.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2.7 ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง

2.2.8 ยุทธศาสตร์ที่ 8 การอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2.9 ยุทธศาสตร์ที่ 9 การทำนุบำรุงศาสนา

2.2.10 ยุทธศาสตร์ที่ 10 การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.11 ยุทธศาสตร์ที่ 11 ส่งเสริมบูรณาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติสุข และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2.3 ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น

2.3.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ

และสังคมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถ
 ขั้นพื้นฐานรวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเองด้านวิชาการ
 วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบการงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้
 คู่คุณธรรม และมีความสำนึกในความเป็นไทย

2.3.3 การจัดการบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดการบริการและหรือส่งเสริม
 สนับสนุนพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ
 เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

2.3.4 การจัดการส่งเสริมกีฬานันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัด
 และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา นันทนาการกิจกรรมเด็กและเยาวชน แก่เด็กและ
 เยาวชน ประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

2.3.5 การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี
 และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา
 ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย
 ของท้องถิ่น

2.4 วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

2.4.1 เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทาง
 ร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4.2 เพื่อให้เด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขต
 ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตร
 อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2.4.3 เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด
 และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา
 จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
 ความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4.4 เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการตามความต้องการและ
 คำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ
 สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตาม
 ศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

2.4.5 เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและ
 ฝึกฝนกีฬาร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้ง

ด้านสติปัญญา จิตใจและสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของการกีฬา นันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้องใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4.6 เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ในการสร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาสผู้พิการทุพพลภาพซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

2.4.7 เพื่อบำรุงการศาสนา และอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์

2.5 แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการ ดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ สมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินการด้วย และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 มาตรา 16 และมาตรา 17 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ในการจัดการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตาม ความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่นจึงมีความเห็นว่า การจัดให้มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียน) ในสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการบริหารจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) เป็นการเพิ่ม ศักยภาพในการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมและ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ แห่งชาติ ที่ 28/2559 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2559 เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย จึงขอความร่วมมือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการจัดตั้งสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน (โรงเรียน) อนุบาลตามหนังสือของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0816.2/ว 4250 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2561 (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560)

ในการจัดตั้ง รวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 และ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553

โดยอนุโลม ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดโดยตรง โดยอำนาจของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอำนาจของสภาท้องถิ่น และอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอำนาจของสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษา และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จัดทำประกาศองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อง การจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือขยายชั้นเรียนแล้วแต่กรณี

3. รายงานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 30 วันนับแต่วันประกาศจัดตั้งรวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมรายงานรายละเอียด ดังนี้

3.1 หลักการและเหตุผลในการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและรายละเอียดประกอบอื่น ๆ เช่น ความต้องการและแหล่งที่ตั้งชุมชน จำนวนเด็กที่คาดว่าจะเข้าโรงเรียน จำนวนชั้นเรียน งบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรให้จัดสรรให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทรัพย์สินและบุคลากรในกรณีการจัดตั้งสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการเกี่ยวกับนักเรียน ทรัพย์สิน บุคลากร และเอกสารสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกรณีการรวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแบบรายงานการดำเนินการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ผังบริเวณสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 การได้มาของที่ดินที่จัดตั้งโรงเรียน เช่น การได้มาจากการให้หรือซื้อ การได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดิน ภาระที่ดินต่าง ๆ (ถ้ามี)

3.4 สำเนารายงานการประชุมสภาท้องถิ่นที่เห็นชอบในการ

ศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความหมายของศักยภาพ

สุภิญญา รัศมีธรรมโชติ (2548) ได้กล่าวว่า ศักยภาพ Competency หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic Or Attributes) ที่ทำให้บุคคลผู้นั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น

ชัยญาณัฐ จินณณัฐชา (2554) ได้กล่าวว่า ศักยภาพ Competency หมายถึง คุณลักษณะทั้งในด้านทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

หนึ่ง ๆ ให้ประสบความสำเร็จสรุปแล้ว ศักยภาพ คือ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการทำงานของคุณ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จสูง กว่ามาตรฐานทั่วไป

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2552) ได้กล่าวว่า ศักยภาพ Competency หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ดังนั้น ศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา

ดังนั้น โดยสรุปศักยภาพ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมขององค์กรหรือตัวบุคคลที่ต้องการพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic Or Attributes) ที่ทำให้องค์กรหรือบุคคลผู้นั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2552) ได้กล่าวว่า ศักยภาพแบ่งได้เป็นดังนี้ คือ

1. กลุ่มความรู้ (Knowledge) คือ ความสามารถอธิบาย เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้องและชัดเจน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ รู้ความหมาย รู้ขั้นตอน รู้ประยุกต์ใช้
2. กลุ่มทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลผลิตผลลัพธ์อันพึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวัดทักษะมี 3 ระดับ คือ ระดับความซับซ้อนในการปฏิบัติ ระดับความหลากหลาย ระดับความสม่ำเสมอ
3. กลุ่มพฤติกรรมหรืออุปนิสัยในการทำงาน (Attribute) คือ รูปแบบการแสดงออก หรือ พฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งการแสดงออกอันพึงประสงค์ได้นั้นขึ้นกับปัจจัย 3 ประการ คือ ค่านิยม แนวโน้มการแสดงออก และแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลให้องค์กรมีความได้เปรียบคู่แข่ง เช่น ความกระตือรือร้น ความอดทน และขยันขันแข็งในการทำงาน ค่านิยมในการยอมรับฟังความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

สุภิญญา รัศมีธรรมโชติ (2548) ได้กล่าวว่า ศักยภาพ Competency แบ่งสาเหตุความล้มเหลวพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ในอดีตที่ผ่านมา และสาเหตุนั้นมาเป็นบทเรียน เพื่อนามาสู่การแก้ปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีก โดยสาเหตุอดีตที่ผ่านมา มีอยู่ 5 สาเหตุที่สำคัญ แบ่งเป็นขั้นตอนเรียงตามลำดับคือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดนิยาม (Define) สาเหตุจากการกำหนดปัญหา หรือประเด็นที่จะพัฒนาร่วมกันไม่ชัดเจน หรือไม่ตรงกัน เป็นเหตุทำให้สมาชิกในทีมทำงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้แก้ไขโดยกำหนดนิยาม ปัญหาหรือหัวข้อพัฒนาให้ชัดเจน เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 2 การกำหนดวิธีวัด (Measure) สาเหตุเกิดจากวัดผลการดำเนินงานไม่ได้ จึงยากต่อการสรุปผล ให้แก้ไขโดยกำหนดตัวชี้วัดและวิธีวัดให้ชัด ทั้งนี้เพื่อสามารถพิสูจน์ผลการดำเนินการให้ได้ มิฉะนั้นการดำเนินงานที่ผ่านมาจะไม่มี ความหมาย

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์หาสาเหตุ (Analyze) สาเหตุเกิดจากไม่ทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุของปัญหาหรือประเด็นที่จะพัฒนา ให้แก้ไขโดยการแยกวิเคราะห์หาสาเหตุ หรือองค์ประกอบของปัญหาให้ได้

ขั้นที่ 4 การปรับปรุง (Improve) หลังจากทีทราบค่านิยาม ตัววัดสาเหตุหรือปัจจัยแล้วก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ถ้าไม่สามารถบอกวิธีพัฒนาหรือวิธีปรับปรุงงาน ในกรณีเช่นนี้ ให้แก้ไขโดยการจัดทำแผนพัฒนาหรือแผนปรับปรุง โดยการกำหนดกิจกรรมของแผนนั้น ต้องให้สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับปรุงพัฒนา

ขั้นที่ 5 การควบคุมกำกับ (Control) เมื่อมีแผนแล้วไม่นำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการดำเนินการต่าง ๆ ที่ได้พยายามทำมาตั้งแต่ต้นก็จะไม่บรรลุผลได้อย่างแน่แท้ ในกรณีนี้ให้แก้ไขโดยวิธีการกำกับและประเมินผลการปฏิบัติงาน

สรุป การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ก็คือกระบวนการเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งในด้านความคิดเห็นที่มีต่องานและผลของการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยพัฒนาในแต่ละด้านขององค์ประกอบของศักยภาพ (Competency) ที่กล่าวข้างต้น โดยมีกระบวนการพัฒนาเชิงแนวคิดแบบระบบ (The Systems Approach) เพื่อการควบคุม ตรวจสอบระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เมื่อได้ผลและข้อมูลย้อนกลับก็จะได้นำไปปรับปรุงกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมต่อไป

2. ศักยภาพการบริหารจัดการศึกษา

2.1 ด้านงานวิชาการ

2.1.1 ความหมายของงานวิชาการ

พิสมัย อานัญจวงษ์ (2541) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ ช่วยให้ตนเองและสังคมเป็นสุข

นิลกุล เฟื่องคอน (2542) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการ การวัดผลประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

กมล ภูประเสริฐ (2545) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การบริหารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดตามภารกิจของสถานศึกษา

เซอร์จิอวานนี และคณะ (Sergiovanni and others, 1980) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการตั้งปรัชญาการศึกษา เพื่อให้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ จัดทำโครงการต่าง ๆ การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และการจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอน

เคสเลย์ (Casley, 1982) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือโรงเรียนทุกแห่งคือ การให้ความรู้ในด้านวิชาการแก่ผู้เรียน ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จอร์ตัน (Gorton, 1983) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่ งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลและการนิเทศการสอน

โบแชมป์ (Beauchamp, 1985) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ให้เหมาะสมกับเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของงานวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เช่น งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลและการนิเทศการสอน

2.1.2 ความสำคัญของงานวิชาการ

พิสมัย อาณัญจวนิจย์ (2541) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถาบันการศึกษาทุกระดับ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นการจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวว่า งานที่ผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาต้องดำเนินการในโรงเรียนมีด้วยกัน 6 ด้าน งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด งานส่วนอื่นเป็นงานที่สนับสนุนในการดำเนินงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยโรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) เป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญาความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม เจตคติและค่านิยม ให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุขในการ ดำรงชีวิตตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม 2) เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการมากปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย 3) เป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ 4) เป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ 5) เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผนการติดต่อสื่อสารการประสานงานการควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่ง การการมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมชาย คำปลิว (2549) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน คุณภาพของโรงเรียนและเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร

เฟเบอร์ (Faber, 1970) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นภารกิจที่สำคัญ ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนสิ่งต่าง ๆ ไว้เป็นอย่างดี ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามแผนที่กำหนด ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนหรืองานวิชาการจะจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน ควรเปิดกว้างให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ตลอดเวลา ทั้งในและนอกห้องเรียน และที่สำคัญที่สุดเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีที่สังคมต้องการ

มิลเลอร์ (Miller, 1970) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือโรงเรียน การที่จะกล่าวสถานศึกษาใดมีมาตรฐานก็มักจะเอาผลงานทางวิชาการเป็นสำคัญ งานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารว่าจะเอาจริงกับการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใดนั่นเอง

เวลแมน (Wellman, 1988) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ส่วนการบริหารงานบุคลากรก็ดี งานธุรการก็ดี เป็นเพียงส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ และอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานวิชาการโรงเรียนจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน

ฟรีส และออนสเตรน (Fred and Ornstein, 1996) ได้กล่าวถึงงานวิชาการในรูปของการบริหารโปรแกรมและงานต่าง ๆ ของผู้บริหารไว้ว่ามี 3 งานที่สำคัญคือ การพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้ การวิเคราะห์และปรับปรุงการสอน และการบริหารงานบุคคล ซึ่งแต่ละงานเกี่ยวข้องกับงานวิชาการบริหารโรงเรียนโดยตรง

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในโรงเรียน เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นการจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ

2.1.3 องค์ประกอบของงานวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540) ได้กำหนดองค์ประกอบของงานวิชาการไว้ 6 ประการ ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้ 1) หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) การสอนและการพัฒนาคุณภาพการสอน 3) กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมทางวิชาการ) 4) สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด 5) การวัดและประเมินผล และมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน และ 6) การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครู

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการมีองค์ประกอบกว้างขวางครอบคลุมกิจกรรมในทุกด้านที่

ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้เสนอขอขบช่วยการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

- 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรมาใช้ ซึ่งมีรายละเอียดของงานดังนี้ แผนปฏิบัติงานวิชาการโครงการสอน บันทึกการสอน
- 2) การจัดทำดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี สามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน
- 3) การจัดบริการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด การนิเทศการสอน การวัดและประเมินผลและ 4) การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์เครื่องมือ

วิชิต บุญเลิศ (2543) ได้แบ่งองค์ประกอบของงานวิชาการไว้ 7 ด้าน คือ

- 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
- 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล 5) ด้านห้องสมุด 6) ด้านการนิเทศภายในงานวิชาการ และ
- 7) ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้กำหนดองค์ประกอบของงานวิชาการ ออกเป็น 12 งาน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

เซอร์จิโอวานี และคณะ (Sergiovani and others, 1980)

มีความเห็นว่า งานวิชาการประกอบด้วย 1) การตั้งปรัชญาทางการศึกษาขึ้นมาเพื่อปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว 2) การจัดทำโครงการทางการศึกษาต่าง ๆ 3) การจัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรและมีการเรียนการสอน 4) การสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และ 5) การจัดการวัสดุสำหรับการเรียนการสอนองค์ประกอบของงานวิชาการ คือ การจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดตนเอง ให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ประกอบด้วย ขอบข่ายงาน 12 ประการ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เช่น งานด้านหลักสูตรการจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลและการนิเทศการสอนสามารถวัดได้จาก 1) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการวางแผนงานวิชาการได้อย่างเหมาะสม 2) มีการจัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร 3) มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชนและสังคม 4) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนและเหมาะสมกับชุมชน 5) มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างจริงจังในรูปแบบที่หลากหลายอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง 6) จัดให้มีการกำหนดระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 7) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน 8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ 9) ส่งเสริมให้ครูรู้จักคิดค้น สร้างสรรค์สื่อวิธีการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ด้านงานงบประมาณ

2.2.1 ความหมายของงานงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง การใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่ม จากการทำงบประมาณ ครอมนัดงบประมาณการทำบัญชีจัดซื้อ จัดจ้าง การเบิกจ่าย การตรวจสอบ และการรายงานงบประมาณ

นงลักษณ์ สุทธิวิวัฒน์พันธ์ (2544) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง การวางแผนการบริหารของรัฐที่แสดงกิจกรรมหรือโครงการที่หน่วยงานจะปฏิบัติ เป็นการกะประมาณรายจ่าย และที่มาของรายได้เพื่อการใช้จ่ายนั้น ๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง การใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยเริ่มจากการจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การทำบัญชีจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย การตรวจสอบ และการรายงานงบประมาณ

สุรียพร วิชิบุตร (2546) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง การบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ให้มีการจัดหาผลประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Bass Budgeting) โดยมุ่งเน้นผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของงานเชื่อมโยงทรัพยากรกับผลงานให้ ความอิสระแก่สถานศึกษาในการอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงาน กุลิศ และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1973) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผน และการใช้จ่ายเงิน การบัญชี และการควบคุมดูแลใช้จ่ายเงิน หรือตรวจสอบบัญชีโดยรอบคอบและรัดกุม

แอนดริว (Andrew, 1978) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง แผนการเงินที่ใช้เป็นรูปแบบสำหรับการปฏิบัติการในอนาคต และเป็นเครื่องมือควบคุมสำหรับการปฏิบัติการเหล่านั้น อันเป็นการคาดคะเนค่าใช้จ่ายและรายรับที่เกิดขึ้นในกาลข้างหน้า

เฟรเดอริก (Frederick, 1979) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณ หมายถึง การกำหนดรายรับรายจ่ายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน จากความหมายของงานด้านงบประมาณ หมายถึง แผนงานที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการบริหารหน่วยงานของโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ไปตามจุดมุ่งหมาย ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ งานบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนส่วนที่ ประสานงาน หรือคอยสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิผล

2.2.2 ความสำคัญของงานงบประมาณ

ณรงค์ สัจพันโรจน์ (2541) กล่าวว่า งานงบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษามี 6 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การบริหารทุก ๆ งานภายในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหากสถานศึกษาใช้จ่ายได้ดี และถูกต้องจะสามารถพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของสถานศึกษาได้อย่างดี 3) การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ 4) การกระจายรายได้ 5) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสถานศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานและผลงานที่สถานศึกษาดำเนินการ

ธงชัย สันติวงษ์ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานงบประมาณว่าเป็นการคาดการณ์ความต้องการทางการเงินที่จะมาดำเนินกิจกรรม โดยต้องคำนึงถึงขนาดของกิจกรรม เวลาที่ดำเนินการ การจัดหาเงิน การจัดสรรเงินให้มีประสิทธิภาพ

สุมาลี จิระมิตร (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานงบประมาณเนื่องจากสถานะเศรษฐกิจและการเงินที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนถึงการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันทำให้ผู้บริหารต้องมีความรู้ในเรื่องการบริหารการเงิน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องบริหารอย่างมีหลักเกณฑ์ รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ผู้บริหารที่ดีต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักวิชาการในการบริหารการเงินงบประมาณ

สุรียพร วินิชบุตร (2546) กล่าวว่า งานงบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกชนิด ทุกหน่วยงานและทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐหรือเอกชน องค์การการกุศลหรือฝ่ายธุรกิจ ทุกหน่วยงานและทุกองค์การจะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่จะเพิ่มหรือลดในอนาคตด้วย เพื่อสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้ทันการณ์ และไม่เป็นเหตุให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก งบประมาณเป็นสิ่งซึ่งแนวความคิดในการบริหารงาน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานงบประมาณจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีดำเนินงาน และโครงสร้างของหน่วยงาน การดำเนินการกับงบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสม มีความจำเป็นในการช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

จากความสำคัญของงานงบประมาณ สรุปได้ว่า งานงบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกชนิด ทุกหน่วยงานและทุกองค์การ เป็นการคาดการณ์ความต้องการทางการเงินที่จะมาดำเนินกิจกรรม ดังนั้นทุกหน่วยงานและทุกองค์การจะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.3 องค์ประกอบของงานงบประมาณ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของงานงบประมาณไว้ 4 ประการดังนี้ 1) สนับสนุนให้การดำเนินงานธุรการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรจากภายนอก เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) จัดสรรการใช้งบประมาณทั่วไป และงบประมาณพิเศษที่ได้รับจากภายนอก และ 4) ตรวจสอบการใช้งบประมาณปกติและงบประมาณพิเศษ

สุวัฒน์ เงินฉ่ำ (2545) กล่าวว่า องค์ประกอบงานด้านงบประมาณ มี 7 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การจัดตั้งงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ การเบิกจ่าย และการอนุมัติงบประมาณ การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผล

3) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับทุนการศึกษา กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา การส่งเสริมการบริหาร การจัดหารายได้และผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย 5) การบริหารการเงินที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีการเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาการเงิน การจ่ายเงิน และการนำส่งเงิน 6) การบริหารการบัญชีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีการเงิน และ 7) การบริหารพัสดุ และทรัพย์สินเกี่ยวกับการวางแผนจัดหาพัสดุ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า องค์ประกอบของงานงบประมาณ มี 6 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การจัดตั้งงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน และ 6) การบริหารบัญชี

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของงานงบประมาณ คืองานที่เกี่ยวข้องกับการเงิน รายจ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษา การกำหนดรายรับรายจ่ายในชั่ว ระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานโดยเริ่มจากการทำงบประมาณ กรออนุมัติงบประมาณการทำบัญชี จัดซื้อ จัดจ้าง การเบิกจ่าย การตรวจสอบ และการรายงานงบประมาณ

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านงานงบประมาณ หมายถึง แผนงานที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการบริหารหน่วยงานของโรงเรียน ให้สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ไปตามจุดมุ่งหมาย ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ งานงบประมาณในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนส่วนที่ประสานงาน หรือคอยสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิผลสามารถวัดได้จาก 1) มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) มีการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีการจัดหารายได้และผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย 4) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ และ 5) มีการจัดหาทรัพยากรจากภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

2.3 ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารโรงเรียนมีภารกิจหน้าที่ที่ต้องดำเนินการในหลายด้าน เช่น ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการจัดโรงเรียน งานสารบรรณ ฯลฯ การบริหารจัดการของโรงเรียนจะรวมงานด้านต่าง ๆ ไว้และกลายเป็นภารกิจหน้าที่ใหม่ขึ้นมา

1. ความหมายของการบริหารจัดการ

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2546) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ทั้งที่เป็นงานภายในและงานที่ติดต่อกับ

บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการไปได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างคล่องตัวยิ่งขึ้น อันที่จริงแล้ว งานธุรการในโรงเรียนเป็นงานทุกชนิดที่ไม่ใช่การสอน งานธุรการเป็นงานประจำที่ต้องทำอยู่ทุกวัน ไม่มีกำหนดเสร็จ ผู้ทำงานธุรการของโรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นแม่บ้านของโรงเรียนนั้น

หวน พินธุพันธ์ (2548) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริการหน่วยงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งในด้านงานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานบุคคล และงานบริการทั่ว ๆ ไป เพื่อให้การดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จึงมักจะเรียกว่าการบริหารงานธุรการ การเงินและบริการ

พนัส หันนาคินทร์ (2549) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การบริการหน่วยต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่วางไว้แล้ว โดยเหตุนี้จึงมักเรียกงานบริหารของสถาบันว่างานธุรการ และบางครั้งเรียกผู้ช่วยครูใหญ่ที่ควบคุมงานธุรการว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายบริหาร

สรุปได้ว่า บริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและ พัฒนาเครือข่ายการศึกษา จัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป ดูแลอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม จัดทำสำมะโนผู้เรียน รับนักเรียน ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา ประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น จัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะและงานที่ไม่ได้ระบุในงานอื่น

2. ขอบข่ายการบริหารจัดการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจของ การบริหารจัดการไว้ ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร
และบริหารทั่วไป

8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

10. การรับนักเรียน

11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ

นอกระบบและตามอัธยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

15. การส่งเสริมและสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของ
บุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

16. การประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

18. งานบริการสาธารณะ

19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

พัส หันนาคินทร์ (2549) กล่าวว่า งานธุรการในโรงเรียนแบ่ง

ออกเป็น 9 ประเภท คือ

1. งานสารบรรณ

2. งานการเงิน ได้แก่ งานควบคุมเก็บรักษา จัดทำงบประมาณ

การใช้จ่าย และหลักฐานการรับจ่ายเงิน

3. งานเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์

4. งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณประจำปี ได้แก่ การตรวจสอบ
ความต้องการที่จะใช้เงิน ประเมินความต้องการออกเป็นตัวเลขให้ใกล้เคียงความเป็นจริง
ปรับประมาณการจ่ายเงินให้เข้ากับเงินที่มี ขออนุมัติใช้เงินตามงบประมาณที่จัดทำไว้ต่อผู้มีอำนาจ
ตามลำดับ เป็นต้น

5. งานเกี่ยวกับการทะเบียนและการรายงานต่าง ๆ

6. งานเกี่ยวกับการดูแลรักษาอาคารสถานที่

7. งานเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

8. งานด้านการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน

9. การบริหารงานบุคคลที่ไม่เกี่ยวกับการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษา ได้แก่

1. งานธุรการและสารบรรณ ได้แก่ ผลิตและจัดทำเอกสาร การส่งและการรับเอกสาร การเก็บรักษาและการยืม การทำลายเอกสาร การออกระเบียบข้อบังคับคำสั่งของสถานศึกษา การประชุมครูและงานอื่น ๆ

2. งานทะเบียน สถิติและรายงาน ได้แก่ จัดทำทะเบียนสถิติครูและลูกจ้าง รายงานผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ ๆ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษารายงานข้อมูล ผลการดำเนินงานหรือกิจการต่าง ๆ ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลและสาธารณชนเก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนอื่น ๆ

3. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ งานวางผังบริเวณสถานศึกษา ปรับปรุงและกำหนดแผนการใช้อาคาร กำหนดมาตรการป้องกันอัคคีภัย ภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุภัยต่าง ๆ การรักษาความปลอดภัย ส่งเสริมให้นักเรียนดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณสถานศึกษา

4. งานกิจการนักเรียนและบริการต่าง ๆ ได้แก่ ควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัย แนะนำด้านการศึกษาและอาชีพให้คำปรึกษา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร บริการอาหารกลางวัน บริการด้านสุขภาพ จัดหาทุนการศึกษา บริการด้านกีฬาและแหล่งพักผ่อน เกมสำหรับเด็ก เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ จัดบริการโสตทัศนูปกรณ์ จัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ จัดโครงการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาอื่น ๆ

5. งานด้านชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ ให้บริการด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน ร่วมมือและส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมประเพณีโดยเฉพาะในท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์โรงเรียน จัดทำและให้บริการข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนแก่ชุมชน เสนอแต่งตั้งและจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำเอกสารสำคัญให้แก่ผู้มีอุปการคุณต่อสถานศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน ระดมความร่วมมือในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษา สรรวจแหล่งวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียน สรรวจความต้องการด้านบริการการศึกษา และนำการศึกษาเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง

2.4 ด้านการบริหารงานบุคคล

2.4.1 ความหมายของการบริหารงานบุคคล

दनัย เทียนพุ่ม (2542) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง ความเพียรพยายามจัดการให้บุคคลในหน่วยงานทุกหน่วยงาน ทุกตำแหน่งในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

ธีรฤทธิ บุญยโสภณ (2544) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ตั้งแต่การแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ

เข้ามาปฏิบัติงาน การคัดเลือกและการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งขั้นตอนในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์การให้ดีขึ้น

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2545) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กิจกรรมงานที่เกิดจากการตกลึกทางความคิดในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

เสนาะ ตีเยาว์ (2546) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คน ใช้คน และบำรุงรักษาคน ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม นั่นก็คือ หน้าที่ทางด้านการรับสมัครการคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาตัวบุคคล การรักษาระเบียบวินัย การให้สวัสดิการ และการโยกย้ายเปลี่ยนตำแหน่งงาน

บีช (Beach, 1980) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายและโครงการเกี่ยวกับตัวบุคคล การคัดเลือกบุคลากร ฝึกอบรม การกำหนดสิ่งตอบแทนต่าง ๆ การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสร้างภาวะผู้นำ ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในองค์การหรือหน่วยงาน

ฟลิปโป (Flippo, 1991) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดการการการอำนวยความสะดวกการควบคุมการสรรหาการพัฒนาอัตราเงินเดือนค่าตอบแทน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งบุคคลขององค์การ เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ขององค์การ

จากความหมายของการบริหารงานบุคคล สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกระดับในหน่วยงาน เพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.4.2 ความสำคัญของงานบุคคล

กิติมา ปรีดีดีลิก (2545) กล่าวว่าองค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ จะเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพและคุณภาพของผู้ปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถของผู้บริหารด้วย หากผู้บริหารสามารถจัดการเกี่ยวกับเรื่องคนได้แล้วปัญหาอื่น ๆ แทบจะหมดไปปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบันล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพของผู้บริหาร การบริหารงานบุคคลที่ดีจะช่วยแก้และลดปัญหาได้

อุทัย หิรัญโต (2542) ได้ให้ความสำคัญของงานบุคคลว่า การปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์การใดองค์การหนึ่ง นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือกการบรรจุแต่งตั้ง การโอนการย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงาน และการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไปแล้ว

พยอม วงศ์สารศรี (2544) ได้สรุปความสำคัญของงานบุคคลไว้ดังนี้

1) ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโต เพราะการบริหารงานบุคคลเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแผนกต่าง ๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในองค์กร เมื่อองค์กรได้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนายิ่งขึ้น 2) ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงานและ 3) ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติถ้าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงานทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความสุขมีความเข้าใจอันดีต่อกัน

จรรยาภรณ์ พานิชเจริญนาม (2545) กล่าวว่า ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้การบริหารงานบุคคลมีความสำคัญมากขึ้น นักบริหารงานบุคคลจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ต้องให้ความสนใจกับงานวิจัย ศึกษาปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลจึงจะช่วยให้การบริหารงานบุคคลมีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานบุคคลว่าเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นหากขาดซึ่งบุคลากรที่ดีก็ยากที่จะหวังความสำเร็จจากกิจการงานนั้น ทั้งนี้เพราะปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินวัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการจะดำเนินไปด้วยดี

เฟรนช์ และเบลล์ (French and Bell, 1978) กล่าวถึงความสำคัญของงานบุคคลว่า งานบุคคลไม่ควรเป็นเพียงการบริหารเกี่ยวกับคนของหัวหน้างานหรือไม่ ควรเป็นเพียงงานด้านการบริหารงานบุคคลที่มอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของแผนกใดแผนกหนึ่งเท่านั้น หากแต่ควรจะมีฐานะเป็นรูปร่างย่อยที่สำคัญที่สุดที่ครอบคลุมและมีอยู่ทุกส่วนขององค์กร

คิงส์เบอรี (Kingsbury, 1983) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานบุคคลไว้อย่างสั้นและรัดกุมว่า เมื่อพิจารณาในทุกแง่มุมแล้วก็ประจักษ์ว่างานบุคคลเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการบริหาร

จากความสำคัญของงานบุคคล สรุปได้ว่า งานบุคคลเป็นกระบวนการบริการ กระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการจัดการเกี่ยวกับคนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะพาให้

องค์การเจริญก้าวหน้าองค์การ และบุคลากรต่างเป็นตัวชี้วัดซึ่งกันและกัน ถ้าองค์การมีบุคลากรที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับงาน มีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม มีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา การทำงานได้ดีย่อมส่งผลให้การดำเนินกิจการขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.3 องค์ประกอบของงานบุคคล

กรมการศาสนา (2541) กล่าวว่า องค์ประกอบของงานบุคคลมี ดังนี้

1) การวางแผนบริหารด้านบุคคล 2) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 4) การมีวินัยและการรักษาวินัย 5) การสร้างขวัญและกำลังใจ 6) การประเมินผลและการวัดผลการบริหารด้านบุคคล และ 7) การนำผลงานมาประเมิน มาพัฒนา และปรับปรุง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวว่า

องค์ประกอบของงานบุคคลประกอบด้วย 1) การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงาน 2) การสรรหาและการชำระรักษาบุคคล 3) การรักษาระเบียบวินัย และ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544) ได้เสนอองค์ประกอบงานบุคคลในสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักการเสริมสร้างความเชื่อถือศรัทธา ของผู้เข้ารับการพัฒนาในการจัดการโครงการพัฒนาบุคลากรใด ๆ ก็ตาม ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคลากรที่จะเข้ารับการพัฒนาว่า มีความเชื่อถือ ศรัทธาต่อการพัฒนาบุคลากรหรือไม่ ถ้าหากบุคลากรใดไม่มีความเชื่อถือ ศรัทธาแล้ว ย่อมปฏิเสธที่จะยอมรับความรู้ความคิดใหม่ ๆ และจะเป็นมูลเหตุทำให้การพัฒนาบุคลากรล้มเหลวได้โดยง่าย ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาบุคลากรประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ผู้ที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรจะต้องพยายามสร้างความเชื่อถือศรัทธาในบรรดาผู้เข้ารับการพัฒนาให้เกิดความสนใจ มีความต้องการตอบรับประโยชน์ของการพัฒนาบุคลากรแล้วยอมให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาบุคลากรนั้นอย่างเต็มที่ต่อไป

2. หลักการรักษาระดับความสนใจของผู้เข้ารับการพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ โดยทั่วไปแล้วในระยะเริ่มแรกที่มีการพัฒนาบุคลากรผู้เข้ารับการพัฒนาส่วนใหญ่จะมีความกระตือรือร้น สนใจใคร่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แต่หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาแล้วระดับความสนใจจะเริ่มลดลงตามลำดับ ถ้าหากโครงการพัฒนาบุคลากรนั้นมีระยะเวลายาวนานเกินไป ดังนั้นเพื่อที่จะป้องกันมิให้เกิดสภาพเช่นนี้ขึ้น จึงต้องการเร่งเร้าความสนใจของผู้เข้ารับการพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ การดำเนินการเช่นนี้สามารถกระทำได้ 3 วิธีดังนี้

2.1 โดยการเปลี่ยนแปลงวิธีการและเทคนิคของการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ เพื่อจะได้ไม่เกิดความจำเจซ้ำซากจนเป็นที่น่าเบื่อ

2.2 โดยการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เข้าใจถึงประโยชน์ที่แต่ละคนได้รับการพัฒนาบุคลากร

2.3 โดยการสร้างบรรยากาศในระหว่างดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปอย่างฉันทมิตร เป็นกันเองและสนุกครึกครื้นพอสมควร มิใช่เป็นบรรยากาศที่เคร่งขรึมตึงเครียดจนเกิดความอึดอัดใจในที่สุด

3. หลักการเสริมสร้างภาวะสมอง โครงการพัฒนาบุคลากรที่จะถือว่าได้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนได้แสดงความคิดเห็น พูดคุยหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาซึ่งมีการใช้กันโดยทั่วไปมีอยู่ 3 วิธี ดังนี้

3.1 โดยการป้อนคำถามหรือตั้งประเด็นปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.2 โดยการสร้างสถานการณ์จำลองอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละคนวิพากษ์วิจารณ์

3.3 โดยการสร้างกลุ่มสัมพันธ์ โดยกำหนดบทบาทให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละคนเข้ามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

4. หลักการเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่จะพัฒนาก่อนที่จะมีการพัฒนาในประเด็นหัวข้อใดก็ตาม ควรที่จะทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อนั้น ๆ แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนเสียก่อนเป็นอันดับแรก เพราะว่าทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ต่อไปแล้ว ยังเป็นการเริ่มต้นที่ดีและถูกต้องในการพัฒนาต่อไปอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า ถ้าหากโครงการพัฒนาบุคลากรใดที่ได้สร้างภาพพจน์ที่ดีในประเด็นหัวข้อเรื่องที่จะพัฒนาเสียตั้งแต่เริ่มแรกแล้วย่อมเท่ากับว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ส่วนวิธีการที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีนั้นอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น โดยการแจกเอกสาร แนะนำแนวทาง หรืออธิบายถึงขอบเขตของหัวข้อเรื่องที่จะพัฒนาให้ทราบก่อนล่วงหน้า หรือโดยการอธิบายสรุปเฉพาะเนื้อหาสาระสำคัญ ๆ ของหัวข้อเรื่องนั้น ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้าใจยิ่งขึ้น

5. หลักการสร้างความสำเร็จในประเด็นของเรื่องที่จะพัฒนาโครงการพัฒนาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เนื่องมาจากการที่ผู้เข้ารับการพัฒนาส่วนมากไม่เข้าใจในประเด็นของเรื่องที่จะทำการพัฒนา หรือแต่ละคนมีความเข้าใจในเรื่องเดียวกันไปคนละทาง ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายทั้งในการจัดการพัฒนาและในการสรุปผลที่ได้จากการพัฒนาในแต่ละข้อ ดังนั้นการสร้างความสำเร็จในทุก ๆ ประเด็นของเรื่องที่จะพัฒนาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะช่วยทำให้โครงการพัฒนาบุคลากรสามารถบรรลุผลสำเร็จได้โดยง่าย วิธีการสร้างความเข้าใจในประเด็นของเรื่องที่จะพัฒนานั้นมีอยู่ 2 วิธี ดังนี้

5.1 โดยการอธิบายเน้นให้เข้าใจถึงแนวคิดและจุดมุ่งหมายสำคัญของ เรื่องที่นำมาพัฒนาว่ามีอยู่อย่างไรบ้าง จะได้ทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเล็งเห็นถึงความสำคัญ เกิดความสนใจและพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและรายละเอียดต่าง ๆ

5.2 โดยการอธิบายความหมายและความสำคัญของประเด็นเรื่องนั้น ๆ ให้เข้าใจเสียตั้งแต่เริ่มแรก หากผู้เข้ารับการพัฒนามีปัญหาหรือข้อสงสัยใด ๆ ควรจะอธิบายให้เป็นที่ เข้าใจเสียก่อน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือซักถามเพิ่มเติมได้

6. หลักการเน้นหรือย้ำ การกล่าวหรือเน้นย้ำในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เท่ากับเป็นการช่วยชี้นำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้าใจว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่สำคัญ ควรแก่การให้ความสนใจเป็นพิเศษ อีกทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันมิให้เกิดการหลงประเด็นขึ้นได้ ดังนั้นการเน้นหรือย้ำจึงเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการพัฒนาบุคลากรที่จะช่วยใน การพัฒนาบุคลากรให้ประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย

พณีส หันนาคินทร์ (2546) กล่าวว่า องค์ประกอบในการบริหารงานบุคคลใน สถานศึกษามี 5 ประการ ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของ ผู้ปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะเพิ่มขึ้นจากการที่ระบบโรงเรียนให้โอกาสแก่ผู้ที่จะ พัฒนาศักยภาพ ความสามารถที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคน 2) การพัฒนาการของคนนั้นเป็นกิจกรรมตั้งแต่ เกิดจนถึงตาย การพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้าทำงานจนถึงเวลาที่จะต้อง ออกจากงานไปตามวาระ 3) ระบบโรงเรียน มีหน้าที่ที่จะต้องเสริมสร้างประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งเพื่อเตรียมคนไปรับหน้าที่ใหม่ และปรับปรุงงานที่ทำอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งรูปเป็นคณะ และทั้งเป็นรายบุคคล และบทบาทนี้จะต้องเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ 4) จุดประสงค์ประการแรกในการพัฒนา บุคลากรนั้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพของระบบโรงเรียนให้สูงขึ้น และในกรณีเช่นนี้ก็จำเป็นที่จะต้องทำ การปรับปรุงให้ผู้ปฏิบัติงานได้สามารถทำงานให้สอดคล้องกันและด้วยคุณภาพที่ได้ระดับทัดเทียมกัน และ 5) ระบบโรงเรียนควรจะถือว่าการพัฒนาตัวบุคคลนั้นเป็นการลงทุนรูปหนึ่งที่จะให้ผลในระยะ ยาว นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นการที่จะดึงดูดคนให้ พรารถานาที่จะทำงานอยู่กับระบบโรงเรียนนั้น ๆ มากขึ้น อันเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา ให้แก่ระบบโรงเรียนนั้นโดยตรง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของงานบุคคลคืองานที่เกี่ยวกับการบริหารบุคคลใน สถานศึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามความมุ่งหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหาบุคคล 3) การพัฒนาบุคคล 4) การจรรักษาบุคคล และ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคคล นับตั้งแต่การวางแผน การสรรหา การใช้

การพัฒนา ตลอดจนการดูแลรักษาไว้ เพื่อให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพียงพอ สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรสามารถวัดได้จาก 1) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล 2) มีการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้ เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ 3) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่อง 4) มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคคล 5) มีการประเมินผลและการวัดผล ด้านการบริหารบุคคล 6) มีการนำผลงานมาประเมินมาพัฒนา และปรับปรุง 7) ส่งเสริมให้มีวินัยและ รักษาระเบียบวินัยการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และ 8) มีการเสริมสร้างวินัยและคุณธรรม จริยธรรม

2.5 ด้านงานอาคารสถานที่

2.5.1 ความหมายของงานอาคารสถานที่

ศิริ เจริญวัย (2541) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคล ฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษาร่วมมือร่วมใจกันควบคุม ดูแลและพัฒนาเกี่ยวกับอาคารสิ่งปลูกสร้าง บริเวณ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเงินค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อให้อาคาร สถานที่ที่มีความเป็นระเบียบ สวยงาม ร่มรื่น น่าอยู่ มั่นคง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับ บุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2546) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่หมายถึงการจัด ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่และบริเวณที่ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, นิตยา นวลนิ่ม, ไชยา ภาวะบุตร, และวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2547) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินงานอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เฮาท์ และดันแคน (Hough and Duncan, 1970) ได้กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ หมายถึง งานหลักที่บุคคลต้องใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ในการสนับสนุนให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้

คเมลเลอร์ และซูซูกิ (Kmeller and Suzuki, 1981) กล่าวว่า งานอาคาร สถานที่ หมายถึง งานที่มีจุดมุ่งหมายถึงอาคาร สถานที่ รวมถึงการให้ข่าวสาร สถานการณ์เงื่อนไข หรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อเตรียมไว้ส่งเสริมการเรียนรู้

จากความหมายของงานอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินการใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน โดยร่วมกันรับผิดชอบ ควบคุม ดูแลความเรียบร้อยความปลอดภัย

ประสานงาน และบริการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดเพื่อให้เกิดความพึงพอใจด้วยกันทุกฝ่าย

2.5.2 ความสำคัญของงานอาคารสถานที่

ศิริ เจริญวัย (2541) ได้สรุปความสำคัญของงานอาคารสถานที่ไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการดำเนินการที่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่งานด้านวิชาการอันเป็นงานหลักหรือหัวใจของสถานศึกษา เช่น จัดสถานที่เรียน จัดทำห้องสื่อการศึกษาและการจัดซ่อมแซมอาคารเรียน
- 2) เป็นการจัดและบริหารด้านการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความราบรื่น สะดวกและปลอดภัย เช่น จัดทำที่เก็บรักษาวัสดุครุภัณฑ์ จัดสร้างหอประชุมและการจัดทำทางระบายน้ำ
- 3) เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิดและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่มหรือลดจำนวนนักเรียน การเปลี่ยนแปลงขนาดของชุมชนและความต้องการอาชีพของประชาชน
- 4) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีมีประโยชน์ต่อการกลมเกลียวกันและเสริมสร้างความรู้สึกรักอันดีงามให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนักเรียน เพราะได้รับประสบการณ์อันถือเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เช่น การรักษาความสะอาด การปลูกและบำรุงรักษาไม้ดอกไม้ประดับและการจัดสร้างอาคารให้ถูกทิศทางลม และ
- 5) เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเกิดความรักความหวงแหนสถานศึกษา เพราะทุกคนได้รับความสะดวกสบายทุกอย่างเหมือนอยู่บ้านของตนเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2543) กล่าวว่า ครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเติบโตทุกด้านให้แก่เด็กแต่เพียงฝ่ายเดียว อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนนอกจากจะเป็นที่พักอาศัยที่มั่นคง แข็งแรง คุ้มแดด คุ้มฝน และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้แล้วยังมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมของนักเรียน อาคารสถานที่เป็นที่พบปะสังสรรค์ระหว่างครู นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชนทั่วไป เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและทุกคนในโรงเรียน และยังเป็นแหล่งเก็บอุปกรณ์การศึกษาครุภัณฑ์เพื่อการเรียนการสอน เป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมการศึกษาแก่คนทั่วไป

ความสำคัญของการบริหารงานอาคารสถานที่มี 10 ประการ ดังนี้ 1) เป็นการเตรียมอาคารสถานที่ไว้รองรับความคิดทางการศึกษา การออกแบบจึงต้องเหมาะสมและยืดหยุ่นเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ อยู่เสมอ บริเวณพื้นที่ของโรงเรียนจะต้องยืดหยุ่นเพื่อเตรียมการขยายตัวและจัดบริเวณให้เหมาะสม 2) เป็นการช่วยในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็ว แน่นนอน เนื่องจากการกำหนดจุดมุ่งหมายขั้นตอนการทำงานและระบบควบคุมงานชัดเจน 3) เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับงบประมาณเพื่อการปรับปรุงและก่อสร้าง 4) เป็นข้อมูลว่าปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียนอาคารประกอบกี่หลัง มีเนื้อที่ที่จะใช้ก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมอีกจำนวนเท่าใด ในเนื้อที่ดังกล่าวจะขยายก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ให้เต็มรูปแบบและโครงการ รวมทั้งจะต้องใช้

จ่ายงบประมาณเท่าใด 5) เป็นข้อมูลให้ทราบว่าในแต่ละท้องถิ่นต้องการอาคารสถานที่ทางการศึกษา ในลักษณะที่ไม่จำเป็นจะต้องเหมือนกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของท้องถิ่นอาชีพทรัพยากรและความสามารถที่จะตอบสนองได้ 6) เป็นการช่วยให้โรงเรียนสวยงามสะอาดมีสภาพแวดล้อมที่ดี เนื่องจากมีหลักการบริหารที่ดีและมีครูอาจารย์คนงานภารโรงนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน และ 7) เป็นการช่วยให้การใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและรูปแบบจัดการศึกษาซึ่งเกิดขึ้นเสมอและสามารถใช้ได้ดีที่สุดในระยะยาว 8) เป็นการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนหรือให้การศึกษา คือสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาของนักเรียน ทั้งยังมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมเจตคติค่านิยมของครูและนักเรียน ตลอดจนบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน 9) เป็นการช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้จะเป็นหนทางในการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและสถานศึกษาของตนและ 10) ทำให้นักเรียนเกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์

สุทิน พรหมสี (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญโดยสรุป 5 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นการบริหารงานที่ให้ความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียนคืองานวิชาการ 2) ส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนเป็นไปโดยสะดวก และมีประสิทธิภาพ 3) เพื่อเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิด และความเปลี่ยนแปลงทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่ม หรือลดของจำนวนนักเรียน หรือความเปลี่ยนแปลงของชุมชน 4) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อม และพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนและ 5) เป็นการบริหารงานที่มีส่วนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่

แคลโดลี และคณะ (Candoli and others, 1992) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานอาคารสถานที่ว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การ ให้การบริการในการบริหารงานอื่นให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ เช่น การบริการในการตรวจสอบคุณภาพ การประสานงานขอความร่วมมือจากผู้ปกครองชุมชน

จากความสำคัญของงานอาคารสถานที่ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า งานอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นงานที่สนับสนุนส่งเสริมงานด้านวิชาการช่วยในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็ว ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อนักเรียนและชุมชนเสริมสร้างความเจริญงอกงามด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาและสังคม

2.5.3 องค์ประกอบของงานอาคารสถานที่

อรุณ ชุต (2541) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ที่จะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในขั้นนี้เป็นขั้นรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อาจได้จากระบบข้อมูลของโรงเรียนที่มีอยู่ และหาข้อมูลสภาพปัญหาที่เพิ่มเติม เพื่อให้เป็นปัจจุบันและแน่นอน 2) วางแผนเมื่อรู้ความต้องการด้านอาคารสถานที่ว่าจะแก้ปัญหาหรือพัฒนาอย่างไร แล้วก็จัดให้มีการวางแผนและเขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาหรือเพื่อบรรลุความต้องการด้านอาคารสถานที่นั้น ๆ 3) การดำเนินงานตามแผนงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมจะต้องกำกับ ติดตาม และควบคุมดูแลให้การดำเนินงานดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ที่จะดำเนินไปโดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องพยายามให้บุคคลหลาย ๆ ฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ 4) การประเมินผลการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะช่วยให้ทราบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนหรือไม่เพียงใด เพื่อปรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในระหว่างดำเนินงาน และเป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาวางแผนดำเนินงานปีถัดไป การประเมินผลงานด้านอาคารสถานที่จะต้องทำเป็นระยะๆ และสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน

พิสิฐ พิษณานนท์ (2542) กล่าวว่า การบริหารอาคารสถานที่เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผน กำหนดนโยบายเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประชาชน การจัดการการใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการรักษาอาคารให้อยู่ในสภาพดี สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้บริหาร คือ นักเรียน ครู-อาจารย์ ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ความรับผิดชอบของผู้บริหารจะต้องบริหารโรงเรียนที่พึงมีต่อเรื่องอาคารสถานที่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ 2) กำหนดตารางการใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ และ 3) การวางแผนอาคารสถานที่โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า กระบวนการในการบริหารงานอาคารสถานที่มี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โดยดำเนินการตามขั้นตอน คือ รวบรวมข้อมูลและปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา สรุปความต้องการด้านอาคารสถานที่ 2) วางแผน การวางแผนและเขียนโครงการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ ให้บุคลากรในสถานศึกษาและบุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง การวางแผนด้านอาคารสถานที่จะต้องมุ่งใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่ากับการลงทุนและให้เป็นการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด 3) ดำเนินการตามแผน โดยยึดแนวปฏิบัติดังนี้ คือ ให้บุคลากรในสถานศึกษามีความตระหนักว่าตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของ ซึ่งต้องมีความรับผิดชอบต่อการทำงานของสถานศึกษาให้นักเรียน

มีส่วนรับผิดชอบต่อการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่ง แวดล้อมในส่วนที่สามารถกระทำได้ ซึ่งจะช่วยปลูกฝัง นิสัยการทำงาน และเกิดความภาคภูมิใจในสถานศึกษาของตน และปลูกฝัง ให้ชุมชนตระหนักว่า สถานศึกษาเป็นสมบัติของชุมชนและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้าน อาคารสถานที่เท่าที่จะเป็นไปได้ และ 4) ประเมินผล ควรมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ ตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนงาน โดยใช้วิธีการที่สำคัญดังนี้ คือ การทำตารางกำหนดเวลา ประเมินผลไว้อย่างชัดเจนในแต่ละโครงการ ทำตารางกำหนดการใช้อาคารสถานที่และบันทึกผล มีการตรวจตราดูอย่างสม่ำเสมอ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สุทิน พรหมสี (2551) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานไปได้โดยสะดวก อาคารสถานที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานของ โรงเรียน เช่นเดียวกับบ้านเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคน จึงควรที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสำคัญของงาน องค์ประกอบของ งานอาคารสถานที่มี 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ในเบื้องต้นของ การบริหารงานอาคารสถานที่ ผู้บริหารต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามขั้นตอนแรกของกระบวนการบริหาร โดยรวบรวมข้อมูลด้านอาคารสถานที่ จากระบบข้อมูลของโรงเรียน และหาข้อมูลสภาพปัญหา เพิ่มเติม เพื่อให้ได้เป็นปัจจุบันและแน่นอน ในขั้นนี้ผู้บริหารต้องมีข้อมูลหลาย ๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอย่างน้อยที่สุดจะต้องประกอบไปด้วยข้อมูล 3 ประเภท ดังนี้ 1.1) สภาพปัจจุบันของอาคารสถานที่ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนอาคารสิ่ง ปลูกสร้างที่มีอยู่แล้ว พื้นที่บริเวณโรงเรียน ภาพพื้นที่ จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากรและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ 1.2) แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง เช่น การเพิ่มหรือลดของจำนวนนักเรียน งบประมาณที่คาดว่าจะได้รับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นซึ่งเกี่ยวพันถึงโรงเรียน เป็นต้น 1.3) ปัญหาและข้อจำกัด ซึ่งจะได้จากการศึกษาข้อมูล เช่น ข้อจำกัดของพื้นที่ ข้อจำกัดของบุคลากร ข้อจำกัดของงบประมาณ หรือปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อ การดำเนินงาน เมื่อได้ข้อมูลและปัญหาแล้วก็นำมาวิเคราะห์ โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม เพื่อสรุปเป็นความต้องการของโรงเรียนที่จะแก้ปัญหา หรือพัฒนาด้านอาคารสถานที่ เพื่อดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป 2) การวางแผนงานอาคารสถานที่ จัดให้มีการวางแผนและเขียนโครงการเพื่อ แก้ปัญหา เพื่อพัฒนา หรือเพื่อบรรลุนโยบายด้านอาคารสถานที่นั้น ๆ ในการวางแผนด้านอาคาร สถานที่ที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 2.1) ให้บุคลากรในโรงเรียนและบุคคลในชุมชนผู้ซึ่งมีส่วนใน การใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ ได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการวางแผน งานด้านอาคารสถานที่ 2.2) ในการวางแผนด้านอาคารสถานที่จะต้องมุ่งให้อาคารสถานที่นั้น ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ ทาง หากจะเป็นแบบอเนกประสงค์ก็จะทำให้การพัฒนาอาคาร สถานที่นั้น ๆ ได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน 2.3) ให้เป็นการเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเกิดการ พัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด นั่น คือ ให้ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนโดยตรง และส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนและกลุ่มเกลาลักษณะนิสัยให้เป็นไปตาม
จุดหมายของหลักสูตรโดยทางอ้อม และ 3) การดำเนินการตามแผนงานอาคารสถานที่ในชั้นตอนนี้
ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำกับ ติดตาม และควบคุมดูแลให้การดำเนินงานดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของงานอาคารสถานที่ คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
ดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
ประกอบด้วยขอบข่ายงาน 3 ประการ ดังนี้ 1) การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ 2) กำหนดตารางการใช้
ประโยชน์อาคารสถานที่ และ 3) การวางแผนอาคารสถานที่โรงเรียนดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการ
ศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงานอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มี
อยู่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน โดยร่วมกันรับผิดชอบ ควบคุม ดูแลความเรียบร้อย ความปลอดภัย
ประสานงาน และบริการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้เกิด
ความพึงพอใจด้วยกันทุกฝ่ายสามารถวัดได้จาก 1) มีการจัดสภาพห้องเรียนเหมาะสมและเอื้อต่อ
การส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ 2) ส่งเสริม สนับสนุนงานในด้านต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งศึกษา วิจัย
ทดลอง และพัฒนาด้านวิชาการ 3) มีการดูแล ควบคุมอาคารให้เกิดความปลอดภัย เกิดความ
สะดวกสบาย ความเพียงพอและเหมาะสมแก่เด็ก 4) มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดที่เล่น
และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ 5) คุณภาพของห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการศึกษามีความเหมาะสม และ
6) มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้พร้อมใช้งาน

ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน

1. ด้านความเหลื่อมล้ำ

คำว่า Inequality มีผู้ให้คำแปลในภาษาไทยไว้ 2 คำ คือ ความไม่เสมอภาค
และความไม่เท่าเทียมกัน หรือความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นคำตรงข้ามกับคำว่า Equality ที่แปลว่า
ความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกัน

1. ความหมายของความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ คำว่า ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีความหมาย
เช่นเดียวกับความไม่เสมอภาคทางการศึกษา ดังนั้น ในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ครั้งนี้ หากผู้วิจัยใช้คำว่าความไม่เสมอภาคทางการศึกษานั้นหมายถึงความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพ
การศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536) กล่าวว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง
การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชนและบุคคล บนพื้นฐานของ

ความแตกต่าง เพื่อให้เกิดความทั่วถึงของโอกาสในการที่จะได้รับการศึกษาและความเป็นธรรม ในการที่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากร เพื่อสนับสนุนส่งเสริมทางการศึกษาอันก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ในคุณภาพทางการศึกษาที่จะได้รับ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้อันจำเป็นของตนเอง

ณัฐจริย์ กาญจนรจิต (2544) ได้ให้ความหมายความเสมอภาคทางการศึกษาว่า สภาวะการณ์ของบุคคลหรือหน่วยงานทางการศึกษาในการได้รับปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outcome) และโอกาส (Opportunity) ทางการศึกษาตามสิทธิที่พึงได้ และตามสติปัญญาความสามารถของแต่ละบุคคลหรือหน่วยงานอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน

เบญจมีภัทร พงษ์ขาว (2549) ได้ให้ความหมายความเสมอภาคทางการศึกษาว่า ความเท่าเทียมกันของนักเรียนทุกคนที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

จากที่มีผู้ให้ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน ตามลักษณะภูมิหลังของประชากรมีโอกาสที่จะได้รับปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outcome) และโอกาส (Opportunity) ทางการศึกษาอันเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะต้องได้รับการศึกษาในระดับชั้นที่เท่าเทียมกันทั้งหมด เนื่องจากการที่จะสามารถศึกษาสูงสุดได้ในระดับใดนั้น ยังต้องคำนึงถึง ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ประสบการณ์ของบุคคลผู้นั้นด้วย

2. มิติของความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536) ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ความเสมอภาคของการได้รับโอกาสทางการศึกษา คือ การจัดสรรแบ่งปันให้ความช่วยเหลือด้วยความเท่าเทียมกันในสิ่งที่เท่าเทียมกันอยู่แล้ว และการจัดสรรแบ่งปันให้ความช่วยเหลือด้วยความไม่เท่าเทียมกันแก่สิ่งที่ไม่เท่าเทียมกันอยู่แล้ว
2. ความเสมอภาคของการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา
3. ความเสมอภาคของคุณภาพทางการศึกษา

Farrell (1994) ได้เสนอว่า ควรมองความเสมอภาคให้ครอบคลุมใน 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา (Equality of Access)

หมายความว่า เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่าง ๆ มีโอกาสได้เข้าสู่ระบบโรงเรียนโดยมองว่าโรงเรียนเป็นกลไกที่ใช้ในการขัดเกลาทางสังคม

2. ความเสมอภาคในการอยู่รอดในโรงเรียน (Equality of Survival)

หมายความว่า เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่าง ๆ ได้อยู่ในโรงเรียนจนถึงระดับที่กำหนดโดยปกติ หมายถึงระดับสุดท้ายของระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา

3. ความเสมอภาคในผลผลิต (Equality of Output) หมายถึง เด็กที่มาจาก

กลุ่มสังคมต่าง ๆ ได้เรียนในสิ่งเดียวกัน ในระดับการศึกษาเดียวกัน ตามที่กำหนดไว้ในโรงเรียน

4. ความเสมอภาคในผลิตผล (Equality of Outcome) หมายถึง

เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่าง ๆ ได้เข้าโรงเรียนเหมือนกันเรียนในสิ่งเดียวกันเด็กที่จบการศึกษาระดับเดียวกันควรจะได้มีสภาพชีวิตเหมือน ๆ กัน เช่น มีรายได้เท่ากันมีงานทำเหมือนกัน เป็นต้น

Winch และ Gingell (1999) ได้ให้ความหมายของความเสมอภาคซึ่งแบ่งไว้

4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสมอภาคในฐานะของกระบวนการยุติธรรม (Equality As

Procedural Justice) คือการที่สมาชิกที่อยู่กลุ่มเดียวกันได้รับการพิจารณาแบ่งปันที่เหมาะสมหรือตามสิทธิที่พึงมี

2. ความเสมอภาคในการจัดกระทำ (Equality of Treatment) คือ

การที่สมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันได้รับการจัดกระทำแบบเดียวกันและพบบ่งว่าความเสมอภาคในการจัดกระทำนี้มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา กล่าวคือ นักเรียนทุกคนที่ลงเรียนวิชาเดียวกันจะได้รับการสอนในลักษณะที่คล้ายกัน

3. ความเสมอภาคของผลลัพธ์ (Equality of Outcome) คือ การที่สมาชิก

ทุกคนในกลุ่มได้ผลลัพธ์จากการจัดกระทำที่เหมือนกัน และความเสมอภาคของผลลัพธ์นี้มักพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของการจัดกระทำ นั่นคือสมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันและได้รับการจัดกระทำที่เหมือนกันควรจะได้รับผลลัพธ์ที่เหมือนกันด้วย

4. ความเสมอภาคของโอกาส (Equality of Opportunity) คือ การที่สมาชิก

ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสได้รับการจัดกระทำที่คล้ายกัน

2. ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

แนวคิดการวิเคราะห์การกระจายประโยชน์ (Benefit Incidence Analysis : Bia)

เป็นแนวคิดที่ใช้วัดขนาดของผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับการดำเนินการดำเนินนโยบายของภาครัฐที่รวบรวมองค์ประกอบทั้งความต้องการในการได้รับบริการสาธารณะ (Demand) และการจัดให้บริการสาธารณะ (Supply) โดยการวิเคราะห์จะแบ่งผู้ได้รับประโยชน์ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ และนำผลที่ได้มาพิจารณาเพิ่มเติมในมิติของความเป็นธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายของภาครัฐในอนาคต

งานศึกษาเกี่ยวกับการคำนวณผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐ หรือเรียกว่า การวิเคราะห์การกระจายประโยชน์ (Benefit Incidence Analysis: Bia) พบได้เป็นจำนวนมากในต่างประเทศ และในประเทศไทยพบงานศึกษาอยู่บ้างเป็นบางส่วน โดยส่วนใหญ่นิยมใช้ในงานศึกษาด้านการศึกษาและการสาธารณสุข เนื่องจากทั้งสองด้านนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในประเทศนั้น ๆ

จากงานศึกษาของ Davoodi และคณะ (2003) สามารถสรุปขั้นตอนการคำนวณผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐ (Benefit Incidence Analysis : Bia) ได้ดังนี้

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณสุขออกเป็นกลุ่มตามระดับขั้นของการกระจายรายได้
2. ระบุจำนวนของประชากรในแต่ละกลุ่มที่ได้รับบริการจากนโยบายของภาครัฐ
3. คำนวณหาผลประโยชน์รวมทั้งหมดของบริการสาธารณสุข (เช่น การได้รับการศึกษา การได้รับการรักษาพยาบาล) โดยทั่วไปสมมติให้ผลประโยชน์นี้มีค่าเท่ากับเงินอุดหนุนในนโยบายสาธารณสุขนั้น ๆ
4. คำนวณหาต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ของบริการสาธารณสุข (ต้นทุนการอุดหนุนของรัฐ) โดยการนำผลประโยชน์ทั้งหมดที่คำนวณ (ในขั้นตอนที่ 3) หารด้วยจำนวนผู้ที่ได้รับบริการในนโยบายของรัฐ (จากขั้นตอนที่ 2)
5. คำนวณค่าใช้จ่ายของครัวเรือน (จำนวนเงินที่ครัวเรือนต้องใช้จ่ายเพื่อให้ได้รับบริการสาธารณสุขนั้น เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าเดินทางไปโรงพยาบาล)
6. หักค่าใช้จ่ายของครัวเรือน (ในขั้นตอนที่ 5) ออกจากต้นทุนที่รัฐให้อุดหนุนในการให้บริการ (ในขั้นตอนที่ 4) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์การกระจายไปยังประชากรในกลุ่มต่าง ๆ ตามที่จำแนกไว้ในขั้นตอนที่ 1 โดยถ่วงน้ำหนักการใช้บริการสาธารณสุขของแต่ละบุคคลด้วยต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ของบริการสาธารณสุขงานศึกษาเกี่ยวกับการกระจายประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายภาครัฐ (Benefit Incidence Analysis: Bia) ในประเทศไทย ได้แก่ งานศึกษาของ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2542) ซึ่งศึกษาการกระจายภาระและผลประโยชน์ด้านการคลัง และภาษีอากรของประเทศไทยปี 2529-2539 โดยคำนวณหาระยะของภาครัฐและผลประโยชน์ที่ครัวเรือนได้รับ และจำแนกการได้รับประโยชน์ของครัวเรือนตามระดับขั้นรายได้ (10 ขั้นรายได้) ในการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีฐานะดีได้รับประโยชน์มากกว่าครัวเรือนที่มีฐานะปานกลางและยากจน และหากจำแนกเป็นการกระจายประโยชน์ตามภูมิภาคพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์จากรายจ่ายด้านการศึกษามากที่สุด เนื่องจากเป็นภาคที่มีจำนวนประชากรสูงสุด แต่ถ้าเปรียบเทียบจำนวนครัวเรือน จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่อาศัยอยู่ในแต่ละภาคประกอบกันจะพบว่า

กรุงเทพฯ ได้รับผลประโยชน์จากรายจ่ายด้านการศึกษากลับมาเป็นสัดส่วนที่สูงมาก เนื่องจากกรุงเทพฯ มีการกระจุกตัวของสถานศึกษาสูงกว่าภาคอื่น ๆ

งานศึกษาของ วิโรจน์ ณ ระนอง และคณะ (2550) ซึ่งทำการศึกษาการวิเคราะห์ การกระจายประโยชน์ (Benefit Incidence Analysis: Bia) จากโครงการที่สำคัญของภาครัฐที่มีต่อ ประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งทำการศึกษาในโครงการที่สำคัญของภาครัฐทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านการคมนาคมและขนส่ง โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะ เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Household Socio-Economic Survey: Ses) ของสำนักงานสถิติ แห่งชาติ ข้อมูลเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ (Hws) ข้อมูลเงินอุดหนุนรายหัวของนักเรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูลค่าใช้จ่ายรายภาคเรียนในระดับอุดมศึกษา และข้อมูลด้านคมนาคมจาก ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม ในการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีฐานะดีได้รับประโยชน์จากการใช้จ่ายในบริการของภาครัฐทั้ง 3 ด้าน มากกว่ากลุ่มอื่น

นอกจากนี้จากรายงานบัญชีรายจ่ายด้านการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2556 ได้ศึกษา การกระจายประโยชน์ของการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาจากภาครัฐ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ การกระจายประโยชน์ (Benefit Incidence Analysis : Bia) การศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับประโยชน์ สูงสุดจากการใช้จ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐคือกลุ่มที่มีฐานะดี โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับประโยชน์ สูงสุดในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีรายได้สูง

จากงานศึกษาในช่วงต้นให้ผลการศึกษาสอดคล้องกันกับงานศึกษาของ วิโรจน์ ณ ระนอง และคณะ (2550) คือ ผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของภาครัฐส่วนใหญ่ ตกอยู่ในกลุ่มที่มีฐานะดี ซึ่งเป็นความเหลื่อมล้ำของการได้รับประโยชน์จากนโยบายของภาครัฐ อย่างชัดเจน นอกจากนี้จากงานศึกษาในด้านความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างพบว่า การศึกษามีผลต่อ ค่าจ้างที่จะได้รับในอนาคต โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น การที่กลุ่มที่มีฐานะดี ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้จ่ายในด้านการศึกษาในระยะยาวจะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำด้าน รายได้ยิ่งมีมากขึ้น

แนวคิดการวิเคราะห์การกระจายโอกาส (Opportunity Incidence Analysis: Oia) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดการวิเคราะห์การกระจายประโยชน์ (Benefit Incidence Analysis: Bia) โดยมีสมมติฐานว่า ทุกคนในสังคมมีสิทธิได้รับโอกาสในบริการพื้นฐานที่ภาครัฐจัดให้ อย่างเท่าเทียม โดยไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมของแต่ละบุคคล ในความเป็นจริงโอกาสไม่ได้เกิดขึ้นกับ ทุกคน เพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับโอกาสของแต่ละคนแตกต่างกัน แนวคิดการวิเคราะห์ การกระจายโอกาส (Opportunity Incidence Analysis: Oia) จึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสมที่จะใช้ใน วิเคราะห์เพื่อหาแนวทางให้ทุกคนในสังคมได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้จากงานศึกษาของ Jose Cuesta พบว่า การวิเคราะห์ด้วยแนวคิด การวิเคราะห์การกระจายโอกาส (Opportunity Incidence Analysis: Oia) ดีกว่าแนวคิด การวิเคราะห์การกระจายประโยชน์ (Benefit Incidence Analysis: Bia) เนื่องจาก

1. แนวคิด Oia ให้ความชัดเจนของการกระจายทรัพยากรและการกระจายโอกาส ในทิศทางเดียวกันกับการใช้จ่ายทรัพยากร เช่น การใช้จ่ายทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิเคราะห์ การได้รับประโยชน์โดยตรงจากการศึกษาคือ โอกาสในการได้รับศึกษา

2. แนวคิด Oia ให้ข้อมูลเชิงลึกในปัจจุบันที่ส่งผลต่อโอกาสในการได้รับบริการภาครัฐ

3. เน้นโอกาสที่มีผลกระทบต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคลในอนาคต

นอกจากนี้ แนวคิดการวิเคราะห์การกระจายโอกาส (Opportunity Incidence Analysis: Oia) เป็นแนวคิดที่เน้นการได้รับโอกาส (Opportunity) โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน เนื่องจาก

1. เยาวชนไม่สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการพื้นฐานต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง

2. การสนับสนุนการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานตั้งแต่วัยเด็ก สามารถแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานได้ดีกว่า

3. ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานของเยาวชน มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของครอบครัว เช่น เพศ เชื้อชาติ รายได้ของพ่อแม่ การศึกษาของพ่อแม่ และพื้นที่ที่อยู่อาศัย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่เยาวชนไม่สามารถควบคุมได้ World Bank (2008)

โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาขึ้นอยู่กับสองส่วนด้วยกัน คือ สภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล และนโยบายสร้างโอกาสหรือการสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาของภาครัฐ ดังนั้นการศึกษาการกระจายโอกาสและความเท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษา และบทบาทการใช้จ่ายของภาครัฐ จึงทำการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การกระจายโอกาส (Opportunity Incidence Analysis: Oia) ซึ่งมีความเหมาะสม สามารถให้ข้อมูลในเรื่องการได้รับโอกาส ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับโอกาส รวมไปถึงผลลัพธ์ทางนโยบาย โดยกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา การกระจายโอกาสและความเท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษา และบทบาทการใช้จ่ายของภาครัฐ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2525) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental And Emotional Involvement) ของบุคคล ในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) จนเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution) เพื่อบรรลุ

จุดมุ่งหมายของกลุ่ม และทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกลุ่มด้วยการมีส่วนร่วม เกิดจากแนวคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. ความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกัน
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในแนวทางที่

ปรารถนา

4. ความศรัทธาต่อบุคคลหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์
5. ความเกรงใจ
6. สิ่งที่มีอำนาจเหนือกว่าปีบบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

ซึ่งอ้างถึงความหมายของการมีส่วนร่วมที่องค์การสหประชาชาติให้ไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องมีความหมายครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนา
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอนในกระบวนการพัฒนา

ทงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ (2540) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกันใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมรม समाคม มูลนิธิและองค์กร อาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกันความหมายทั้ง 3 ประการ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ความลึกซึ้งอาจแตกต่างกัน

ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2537) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและบริหารการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัด และบริหารสถานศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินและวัตถุ
3. การมีส่วนร่วมเป็นสมาชิก
4. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน
6. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ
7. การมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น
8. การมีส่วนร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน
9. การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง
10. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการรักษาโครงการ

สุพัฒน์ วงศ์คำพันธ์ (2539) ได้แบ่งรูปแบบของผู้มีส่วนร่วมออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้กระทำ (Action)
2. ผู้รับกระทำ (Recipient)
3. สาธารณชนทั่วไป (Public)

ชัยยุทธ โยธามาตย์ (2539) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม และกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพัน เชื่อถือไว้วางใจได้

ชินรัตน์ สมสืบ (2539) ได้กล่าวแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) และเป็นเอกสิทธิ (Privilege) ในฐานะของสิทธิต้องได้รับการเคารพและให้เกียรติ ในฐานะเอกสิทธิต้องไม่ถูกบังคับและครอบงำ ทั้งนี้ต้องเกิดจากบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. การมีส่วนร่วมเป็นการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นผลมาจากข้อผูกมัดของแต่ละคนบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าโครงการเป็นของเขา เพื่อสมาชิกของเขา และกระทำโดยพวกเขาที่แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมการทำงาน

3. การมีส่วนร่วม คือ ส่วนสำคัญของกระบวนการบริหาร การพัฒนา
นักบริหารจะต้องรู้ถึงในสิ่งที่ประชาชนมุ่งหวัง และต้องให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นโครงการต่าง ๆ
ต้องให้ประชาชนรับรู้เข้าใจในโครงการ รู้ถึงทรัพยากรที่จำเป็น

4. การมีส่วนร่วมจำเป็นสำหรับความสำเร็จของการพัฒนาซึ่งประชาชนต้องมีส่วนร่วมจริงเป็นเรื่องที่ประชาชนจะทำการต่าง ๆ เพื่อตัวพวกเขาเอง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมนั้น ๆ
ประสบผลสำเร็จ เกิดประโยชน์และเปิดโอกาส สนับสนุนให้บุคคลมีอิสระทางด้านความคิด
ในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่าน ได้อธิบายถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้แตกต่างกัน
ดังต่อไปนี้

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2522) อ้างถึงแนวคิดของ Chapin ว่า รูปแบบของ
การมีส่วนร่วมจำแนกได้เป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance At Meetings)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership On Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position Of Leadership)

ประธาน คงฤทธิ์ศึกษกร (2525) ได้อ้างถึง แนวคิดของ Norman Uphoff
ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทที่สำคัญ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายความต้องการและการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น หรือการมีส่วนร่วมต่อ
ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

4. การมีส่วนร่วมที่จะควบคุมตรวจสอบ ตลอดจนเข้าไปแก้ไขปัญหา
เจมส์คีย์ บีนทอง (2527) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้
4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการ
วางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการ
ติดตามและประเมินผลงาน

เดวิส และนิวสโตร์ม (Davis And Newstorm, 1989) เห็นว่า การมีส่วนร่วม
เป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นให้
ทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมายซึ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับ

1. การเข้าเกี่ยวข้องด้วย (Involvement)
2. การช่วยเหลือและทำประโยชน์ (Contribution)
3. การรับผิดชอบ (Responsibility)

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen And Uphoff, 1980) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม และผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคล เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงาน กิจกรรมขององค์กร ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ในด้านการคิดริเริ่มการตัดสินใจการไว้วางใจต่อซึ่งกันและกัน เต็มใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ชุมชน หน่วยงานนั้น ๆ พร้อมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วม จะเกิดความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับองค์กร ชุมชน หน่วยงานนั้น ๆ ด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัลยาณี ธนาสุวรรณ (2549) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า (1) งานวิชาการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใช้หลักสูตรแกนกลางเป็นหลักและมีการศึกษาความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และความต้องการของชุมชนเป็นส่วนประกอบ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาให้ความสำคัญในด้านความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของผู้มากที่สุด ปัญหาสำคัญที่พบ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย (2) งานบุคลากร สถานศึกษา มีการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นหมู่คณะ มีการกระจายความรับผิดชอบให้ครูมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ ปัญหาสำคัญที่พบ คือ บุคลากรมีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านในเวลาเดียวกัน (3) งานธุรการ การเงินและพัสดุ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ธุรการมีน้อยกว่าภาระงาน (4) งานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสถานักเรียนมากที่สุด ปัญหาที่สำคัญ คือ มีกิจกรรมนักเรียนมากเกินไป

(5) งานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม สถานศึกษามีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษาหรือบริเวณต่าง ๆ ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดงบประมาณที่จะซ่อมแซมอาคารสถานที่ชำรุด และ (6) งานความสัมพันธ์ชุมชน สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมาใช้บริการอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษา และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ปัญหาสำคัญที่พบคือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง

พิชญ์ กันแดง (2549) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความต้องการและความเหมาะสมภายใต้มาตรฐานชาติ ทั้งนี้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านนโยบายและเป้าหมาย พบว่า ควรมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้น ๆ ส่วนเรื่องความพร้อมและการมีส่วนร่วม ประชาชนเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะส่งผลให้ท้องถิ่นและประเทศชาติเข้มแข็งต่อไป

เกษร สุขจินดา (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาบุคลากรกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม จำนวน 80 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรและความพร้อมในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การออกแบบวิธีการพัฒนาบุคลากร การประเมินความต้องการในการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการบริหารและการจัดการศึกษา ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและประสบการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหรือ มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับ การพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมาก

ไปหาน้อย ดังนี้ การประเมินความต้องการในการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร และการออกแบบวิธีการพัฒนาบุคลากร

อนันต์ นุ่มโต (2551) ได้ศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทัศนะต่อศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ศักยภาพด้านการบริหารงานบุคคล และศักยภาพด้านงบประมาณ ส่วนศักยภาพด้านการจัดการ และศักยภาพด้านอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน มีทัศนะต่อศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.58$) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.53$) มีทัศนะต่อศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.27$)

จุฬารัตน์ ฉำทรัพย์ (2551) ได้ทำการศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีศักยภาพกว่าโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพราะนอกจากจะมีประสบการณ์การจัดการศึกษามานานและยังมีปัจจัยความสำเร็จจากการมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษา เนื่องจากรูปแบบการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางเป็นแบบอุดหนุนเป็นก้อน ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สามารถจัดสรรงบประมาณของแต่ละงานได้สะดวก ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของการใช้จ่ายจริง นอกจากนี้งบประมาณในระดับเทศบาลมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถจัดสรรงบประมาณสนับสนุนระหว่างปีงบประมาณหรือเพิ่มเติมได้

สุวารี ฤาชา (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมและปัญหาในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนปัญหาในการถ่ายโอน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับ ปานกลาง สำหรับ แนวทางการแก้ปัญหาในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ชัยภูมิ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ ให้ทันสมัย และเพียงพอต่อความจำเป็น และความต้องการของผู้เรียน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อสื่อการจัดการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น 3) ด้านการบริหารงาน บุคคล ควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมากยิ่งขึ้น 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาเผยแพร่แก่ชุมชนผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และเป็นปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ได้รายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ

- 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวิสัยทัศน์และตระหนักในความสำคัญของการศึกษา กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการบริหาร มีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร รับฟังและให้เกียรติผู้อื่น บุคลากรทางการ ศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีเพียงพอ มีความรู้ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมเรื่องรายได้และทรัพยากรในการจัดการศึกษา มีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว และมีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการ ให้กับสถานศึกษา 3) ระบบการสอบคัดเลือกครูที่มีความเที่ยงตรง โปร่งใสไม่มีการใช้ระบบอุปถัมภ์

ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดวิสัยทัศน์ในการจัดการ ศึกษาและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ หากขาดวิสัยทัศน์และไม่เห็นความสำคัญก็ย่อมส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าและคุณภาพการศึกษา

- 2) บุคลากรของกองการศึกษาไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา เนื่องจากการดำเนินงานทางการศึกษาไม่ใช่เพียงฝ่ายสถานศึกษาเท่านั้นที่สามารถทำงานได้ หากกองการศึกษา ขาดบุคลากรและขาดประสบการณ์ย่อมทำให้การดำเนินงานล่าช้า และขาดประสิทธิภาพได้
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งขาดความพร้อมด้านงบประมาณแต่รับโอนสถานศึกษาจำนวนมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาได้ อย่างเพียงพอ
- 4) ระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณไม่คล่องตัวเท่าที่ควร โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ถ่ายโอนมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเคยเป็นโรงเรียนนิติบุคคลมาก่อนจะรู้สึกว่ระเบียบ ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่คล่องตัวและยุ่งยากมากกว่าที่เคยปฏิบัติมา 5) ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งก้าวก่ายการทำงานและไม่ให้อิสระในการบริหารจัดการแก่ สถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาขาดอิสระ และไม่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนางานทาง

การศึกษาได้อย่างเต็มที่ 6) ระบบการบริหารงานยังขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะระบบบริหารจัดการเป็นกลไกสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทุกระบบ หากขาดประสิทธิภาพก็ทำให้ระบบต่าง ๆ ขยับเคลื่อนได้ยาก

พิชิต ฤทธิ์จรูญ และคณะ (2554) ศึกษาวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพ ความเสมอภาค สภาพการเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาของ อปท. และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ต้องการจัดการศึกษาของ อปท. โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อปท. บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและกรรมการสถานศึกษาผลการวิจัย พบว่า (1) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และครูมีเพียงพอและมีความสามารถในการสอน สถานศึกษาจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา (2) ด้านความเสมอภาค อปท. สามารถจัดการศึกษาให้มีความเสมอภาค (3) ด้านการเปลี่ยนแปลงหลังรับการถ่ายโอน มีพัฒนาการด้านวิชาการดีขึ้น ได้งบประมาณและอัตรากำลังครูเพิ่มขึ้น กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาตามสภาพของท้องถิ่น แต่ อปท. บางแห่งขาดงบประมาณสนับสนุน และสถานศึกษาบางแห่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง (4) ปัจจัยที่ส่งเสริม คือผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ อปท. มีความพร้อมเรื่องรายได้มีครูเพียงพอ ปัจจัยอุปสรรค ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ บุคลากรไม่เพียงพอและชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

พัทธราชัย พัฒนสุวรรณ (2554) ศึกษาเรื่อง โรงเรียน อบจ. : บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ ในเขตจังหวัดนนทบุรีมาตั้งแต่ก่อนรับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษา และเมื่อได้รับถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาแล้ว องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ด้านงานวิชาการ มีโครงการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน เช่น การจ้างครูภาษาต่างประเทศ การจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเชิญบุคคลในท้องถิ่นนำความรู้ภูมิปัญญามาสอน ด้านกิจการนักเรียน มีโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงานด้านกิจการนักเรียน ด้านงานบริหารทั่วไป ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าข้อดีของการโอนเข้ามาสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี คือ ลดขั้นตอนการประสานงาน สายการบังคับบัญชา สั้นลงด้านอาคารสถานที่ มีโครงการก่อสร้างและทำนุบำรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่การบริหารจัดการศึกษายังพบปัญหา ได้แก่ ด้านวิชาการยังพบว่า คุณภาพทางวิชาการของนักเรียนในสังกัดยังไม่เป็นที่น่าพอใจมากนัก ด้านการบริหารบุคคลยังคงมีปัญหาในการจัดหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร รวมถึงด้านสวัสดิการที่ยังตึงเครียด ทำให้บุคลากรรู้สึกขัดข้องกังวลใจ ด้านการบริหารทั่วไปยังติด

ระเบียบด้านการเงิน ด้านเอกสาร ด้านพัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ยังคงมีปัญหาในบางส่วน เช่น ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ที่ขาดแคลน และชำรุดทรุดโทรม รวมถึงสถานที่ช่วยเสริมด้านกิจกรรม เช่น สนามกีฬา ยังคงมีไม่ทั่วถึง

ชาญ ตันติธรรมถาวร และคณะ (2554) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงการรูปแบบแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเทศบาลนครรังสิต โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า การที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเทศบาลนครรังสิต เพื่อสร้างคุณภาพมาตรฐานสร้างโอกาส ความเสมอภาค การกระจายอำนาจ การติดตามการประเมินที่มีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนนั้น รัฐบาลส่วนกลางต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย มีการจัดระบบการบริหารราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีอำนาจและขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน และกำหนดบทบาทความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามขีดความสามารถ อีกทั้งรัฐบาลกลางยังต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายหัว การจัดสรรเงินอุดหนุน การสนับสนุนกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการศึกษาแห่งชาติ และการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อลดการเหลื่อมล้ำในเรื่องรายได้ที่แตกต่างกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลสิ่งปลูกสร้าง การจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน เป็นต้น และสำหรับความเป็นไปได้ในการเข้ามาจัดการศึกษาของเทศบาลนครรังสิตเรียงตามลำดับสำคัญคือ การศึกษาประเภทเด็กเล็ก ก่อนวัยเรียน การศึกษาระดับอนุบาล การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นน้อยสุด

พยุงค์ศักดิ์ ทราบรัมย์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ไปใช้ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อทดสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่กับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทของประเทศไทย และเพื่อศึกษาสาเหตุของความสอดคล้องและไม่สอดคล้องระหว่างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่กับการจัดการศึกษาผู้วิจัยได้เลือกเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ทั้งหมด 62 แห่ง เป็นพื้นที่ศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ในภาพรวมกับการจัดการศึกษาไม่มีความสอดคล้องกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 2) ความสอดคล้องระหว่างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่กับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากสาเหตุ 4 ประการ คือ (1) กระแสการสร้างพลเมือง (2) หลักการของการปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ข้อกำหนดของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และ (4) กระแสประชาธิปไตยของประเทศไทย

ธีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ (2557) ศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทยในด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โรงเรียนของ อปท. ที่ดำเนินการอยู่แต่เดิมให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในระดับที่ตีมาก นอกจากนี้ โรงเรียนถ่ายโอนก็ได้รับความสำคัญจาก อปท. เช่นกัน โดยเฉพาะในด้านการจัดหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งอัตราที่สูงจากจำนวนโรงเรียนที่มีการถ่ายโอนทั้งหมด นอกจากนี้ อปท. ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและประชาชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนถ่ายโอนดังกล่าวอย่างเปิดกว้าง และส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศด้วยเช่นกัน โดยผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอนของ อปท. พบว่าสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของเด็กนักเรียนสังกัดโรงเรียน อปท. และโรงเรียนถ่ายโอนอยู่ในระดับที่ดี-ดีมาก โดยเฉพาะในด้านการเรียนจบตามเวลาที่กำหนดและการเข้าเรียนต่อในชั้นเรียนที่สูงขึ้น อย่างไรก็ดีสัดส่วนขนาดห้องเรียนโดยเฉลี่ยของโรงเรียนสังกัด อปท. อยู่ที่ 16-21 คนต่อห้องเรียน ในขณะที่ขนาดห้องเรียนโดยเฉลี่ยของโรงเรียนถ่ายโอนอยู่ที่ 19-37 คนต่อห้องเรียน โดยเฉลี่ย ซึ่งการมีขนาดห้องเรียนดังกล่าวข้างต้นจึงอาจส่งผลทำให้ระดับคะแนนการสอบกลุ่มวิชา O-Net ของเด็กนักเรียนโรงเรียน อปท. มีค่าเฉลี่ยผลคะแนนการสอบที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลการสอบ O-Net ของโรงเรียนทั้งหมดในจังหวัดที่ อปท. แห่งนั้น ๆ ตั้งอยู่ ทั้งนี้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของ อปท. ในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างดี ทั้งในเรื่องทักษะความคิดความอ่าน ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติของนักเรียน และพอใจที่บุตรหลานที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาของ อปท. สามารถหางานทำหรือเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

คิส-เคโตส์ และซิฮาเยอร์ (Kis-Katos and Sjahrir, 2013) ศึกษาการเพิ่มการตอบสนองในการจัดบริการสาธารณะของรัฐบาลท้องถิ่นด้วยการกระจายอำนาจในระบบประชาธิปไตยในประเทศอินโดนีเซีย โดยทางการศึกษาการจัดสรรงบประมาณในหน่วยการปกครองระดับท้องถิ่นและมุ่งพิจารณาที่ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายลงทุนของท้องถิ่นในด้านการศึกษา สาธารณสุข และโครงสร้างพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การตอบสนองของรัฐบาลท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเมื่อมีการกระจายอำนาจมากขึ้น ส่วนอำเภอที่มีระดับของการให้บริการสาธารณะในระดับต่างจะเพิ่มการลงทุนค่อนข้างมากขึ้น ภายหลังจากที่ได้รับการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจทางการบริหารและทางการคลังจะช่วยเพิ่มระดับการตอบสนองของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ยังไม่สมบูรณ์ให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การจัดสรรเงินงบประมาณรายได้ให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นจะไม่ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาระบบบริการสาธารณะที่เพิ่มมากขึ้น ในลักษณะเช่นนี้ ขณะเดียวกันจากการกระจายอำนาจทางการพัฒนาประชาธิปไตย ยังไม่ปรากฏหลักฐานถึงการปรับปรุงการตอบสนองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มเติม แต่จากการศึกษามีข้อค้นพบที่สะท้อนว่า มีการปรับเป้าหมายของแผนในระดับท้องถิ่นโดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่องของ

การแข็งขันทางการเมืองแต่อย่างใด อนึ่งผลกระทบในด้านบวกของการกระจายอำนาจทางด้านการบริหารและทางการคลังได้ชี้ให้เห็นถึงความได้เปรียบของรัฐบาลท้องถิ่นในเชิงข้อมูลที่สามารถทำให้การกำหนดเป้าหมาย เพื่อการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะได้ดียิ่งขึ้นตลอดจนนำมาซึ่งการตอบสนองของรัฐบาลท้องถิ่นที่เข้ามาเติมเต็มให้ระบบบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ยังไม่สมบูรณ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในขณะเดียวกันผู้ศึกษาไม่พบว่ามีผลกระทบในทางลบของการกระจายอำนาจทางการเมืองที่มีอิทธิพลมาก แต่ทั้งนี้ ผลการศึกษายังคงมีข้อจำกัดในแง่ของการศึกษาตัวบุคคลทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลาของการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Quality Research) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 24 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาของ อปท. จำนวน 12 คน

1. นายกองตำบล จำนวน 4 คน
2. ผู้อำนวยการกองศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน
4. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาฯ จำนวน 4 คน
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน จำนวน 4 คน
6. ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาฯ จำนวน 4 คน
7. ประชาชนทั่วไปจำนวน จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านการบริหารจัดการ 4. ด้านการบริหารงานบุคคล และ 5. ด้านอาคารสถานที่

ตอนที่ 3 ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

การสร้างเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม
2. นำแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา โครงสร้างและหลักวิชา ตลอดจนภาษาที่ใช้
3. นำแบบสัมภาษณ์ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการขออนุญาตสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน
3. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของคำถามและคำตอบ ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำผลไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นการตรวจความถูกต้องเชิงวิชาการของแบบสัมภาษณ์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม
2. ขั้นนำแบบสัมภาษณ์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคามครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อศึกษาปัจจัยในการพิจารณาว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างไร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน โดยผลการศึกษาผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทนี้ 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม จากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด
2. วิเคราะห์ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

วิเคราะห์ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม จากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

1. ด้านการบริหารวิชาการ

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา คือ การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้สามารถเป็นตัวกำหนดความสำเร็จในการจัดการศึกษาหากโรงเรียนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพย่อมแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำผ่านกิจกรรมที่หลากหลายด้วยสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมที่จะสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัยโดยใช้กระบวนการจัดการศึกษาแบบ Active Learning โดยใช้แนวคิด Hi-Scope ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นักเรียนได้วางแผน ได้ลงมือทำ และอธิบายในสิ่งที่ทำได้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีสื่อมีและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมเรียนเยอะ ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนดีมาก...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

2. ด้านสื่อและเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากสื่อและเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในโลกยุคปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านสื่อและเทคโนโลยีจึงถือว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้โรงเรียนมีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีมีสื่อที่ทันสมัย พร้อมให้ครูและนักเรียนได้ใช้งานอยู่ตลอดเวลา...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนแบบ DLTV โดยมีการติดตั้งการเรียนการสอน DLTV ครบทุกห้องเรียน มีการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ครูและบุคลากรมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนและสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและตามความจำเป็นในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และกิจกรรมประจำวันเพื่อสนองต่อการเรียนรู้ในอนาคต...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนมีการสำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อความต้องการของทุกฝ่าย...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและทำให้เด็กได้รับการเรียนรู้ ผ่านสื่อเป็นอย่างดี...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีสื่อมากมายนักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้ทันสมัย อยู่เสมอ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริม การจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องโรงเรียนต่าง ๆ ต้องมีการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง เพื่อเป็นข้อกำหนดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาโดยยึดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยคำนึงบริบทพื้นที่ เป็นสำคัญ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปีการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความต้องการของ ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง และปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรทุกปีการศึกษาโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปีงบประมาณ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและให้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...หลักสูตรสถานศึกษาเน้นการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามในจิตใจสำนึก ลดการ เปรียบเทียบระหว่างบุคคล ลดคำพูดด้านลบ ลดการทำให้กลัว ไม่ใช่ความรุนแรง แล้วสร้างภาพจน์ ด้านบวกให้ผู้เรียนได้รับความรักและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการกำหนดหลักสูตร เนื้อหาการสอนการคิดวิเคราะห์หลักการ มุ่งให้นักเรียนคิดค้นหาโครงสร้าง เช่น ปัญหาใหม่ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ข้อความ การทดลอง และค้นหาความจริงแท้ของสิ่งนั้น เรื่องราวนั้น สำเร็จรูปนั้นโดยการคิดหาหลักการ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้มีความสุข เต็มศักยภาพ เป็นคนดีและคนเก่ง สอดคล้องกับวิถีชีวิตและกลมกลืนกับวิทยาการสมัยใหม่ สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณธรรม ภูมิปัญญา และสำนึกในความเป็นพลเมืองดี...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจสอดคล้องกับธรรมชาติ และการจัดการเรียนของเด็ก...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการวางแผนงานวิชาการโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวกำหนด ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

4. การวัดและประเมินผลที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการวัดและประเมินผลนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อเป็นการวัดคุณภาพของผู้เรียนและผู้สอน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินโดยเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและดูความก้าวหน้าของผู้เรียน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...วัดจากพัฒนาการเด็กโดยใช้ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีกระบวนการประเมินตามสภาพจริง...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและประเมินอย่างสมดุลทั้งการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร เปิดเผย ต่อเนื่องและควรทำทุกวัน...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย โดยเน้นประเมินสิ่งที่ผู้เรียนรู้และทำได้...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขงานของตน...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...สร้างแบบอย่างหรือแนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ที่สามารถปฏิบัติตามได้ง่าย ไม่ซับซ้อน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...กำหนดให้กระบวนการประเมินเป็นไปอย่างสมดุลทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การประเมินเสมือนการเรียนรู้ และการประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ โดยกระทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...หลอมรวมการประเมินเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ใช้เครื่องมือประเมินเป็นเครื่องมือส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียน
...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ให้สารสนเทศทั้งในเชิงปริมาณและ
เชิงคุณภาพที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนและใช้ในการ
ตัดสินผลการเรียนได้อย่างถูกต้อง...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...ใช้การประเมินเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและ
มีแรงบันดาลใจที่จะเรียนรู้...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็ก
อย่างชัดเจน เพื่อให้ครูสามารถวัดผลและประเมินผลพัฒนาการของเด็กได้ครบทุกด้าน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง,
วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

5. การติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้ง
และส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการติดตามผลงานถือเป็นการตรวจสอบถึง
ความพร้อมและการประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน
ว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การดำเนินงานด้านวิชาการดำเนินการได้สำเร็จตามกำหนด มีความถูกต้อง
และแม่นยำ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการของ
โรงเรียน เช่น การส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณของ
องค์การบริหารส่วนตำบล...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการรายงาน ติดตามผลการส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ทั้งในระดับภาค และระดับประเทศ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับนักเรียน ในสังกัดทุกกิจกรรม...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการส่งครูเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นในทุก ๆ เรื่อง ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...มีการวางแผนร่วมกัน ในการจัดทำปฏิทินกำหนดระยะเวลาการวัดผลและ ประเมินผลพัฒนาการเด็ก

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน,
วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการนิเทศและติดตามครู ในการวัดผลและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการนำผลการประเมินพัฒนาการเด็ก มาปรับปรุงแก้ไขในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ครูจัดทำรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กของเด็กแต่ละคนแจ้งให้ ผู้ปกครองรับทราบ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กประจำภาคเรียนให้หัวหน้าส่วน การศึกษา หรือผู้อำนวยการกองการศึกษา และผู้บริหารรับทราบ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการ พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...มีการแต่งตั้งคณะครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการเพื่อวางแผนงานให้เป็นไปตามแผนงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ในงานด้านวิชาการพบว่า มีศักยภาพมากตามหลักการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างครบถ้วนของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัดในการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านวิชาการต่าง ๆ และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีอย่างครบครัน มีการวัดผลและประเมินผลหลังการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการได้รับการพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัดอยู่เสมอ

2. ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ

งบประมาณเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา หากสถานศึกษาขาดแคลนงบประมาณก็จะทำให้การจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ และมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นการบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความพร้อมในการจัดการศึกษาด้านงบประมาณ ดังนี้

1. แหล่งที่มาของงบประมาณที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากงบประมาณถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ หากโรงเรียนมีแหล่งงบประมาณที่เพียงพอก็จะทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยโอนผ่านมายังองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการเบิกหักหลักส่งเข้าบัญชีสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาต่อไป...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดสรรงบประมาณหลักทั้งค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ค่าอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดได้ตามอำนาจหน้าที่...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในเรื่องงบประมาณ จึงสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณในการจ้างครู การบริการรถรับส่งนักเรียน การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ต่าง ๆ การปรับปรุงภูมิทัศน์ และการจัดซื้อเครื่องเล่นสนามให้กับนักเรียน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

2. การกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณ ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากโรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนและหลังจากที่ได้รับงบประมาณแล้วโรงเรียนต้องมีการกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณให้ชัดเจน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...นโยบายในการจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก และคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนเป็นอันดับแรก...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณให้ตามความต้องการของสถานศึกษาที่มีความจำเป็นและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมนั้น ๆ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

3. การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากโรงเรียนจะต้องมีการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นการประมาณการการนำงบประมาณที่ได้รับไปใช้จ่ายให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการสถานศึกษา ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำงบประมาณไปใช้จ่ายให้เกิดประสิทธิภาพ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำแผนการเบิกจ่ายงบประมาณรายรับ-รายจ่ายในแต่ละโครงการ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำบันทึกการเบิกจ่ายงบประมาณของโรงเรียนแต่ละปี...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เพื่อเป็นการกำหนดงบประมาณของโครงการที่จะใช้จ่ายในปีงบประมาณนั้น ๆ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“... มีการปฏิบัติการเบิกจ่ายงบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างเคร่งครัด...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำบัญชีควบคุมงบประมาณรายรับ-รายจ่ายในโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน...”

(คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ,
วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

4. แนวทางการจัดตั้งงบประมาณ ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากโรงเรียนควรมีแนวทางในการจัดตั้งงบประมาณเพื่อให้สามารถนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรและที่ได้รับการสนับสนุนไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีแนวทางในการจัดตั้งงบประมาณโดยแบ่งอัตราส่วนเป็น 70 : 30 โดย 70% ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจำใช้สำหรับการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนของนักเรียน และอีก 30% เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าน้ำ ค่าไฟ หรือ ค่าซ่อมแซมอื่น ๆ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการบริหารจัดการงบประมาณ โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 อย่างเคร่งครัด...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...มีการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและพร้อมให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณอย่างเต็มที่...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำแผนการบริหารงบประมาณด้านการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากความต้องการของสถานศึกษาเป็นหลัก...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอเพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำแผนการติดตาม การใช้งบประมาณด้านการจัดการศึกษา...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

5. การบริหารจัดการด้านการอนุมัติงบประมาณที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เพราะหลังจากที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว การบริหารจัดการด้านการอนุมัติงบประมาณนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากต้องได้รับการอนุมัติเพื่อใช้จ่ายงบประมาณนั้น ๆ จากผู้ที่มีอำนาจดำเนินการ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การอนุมัติงบประมาณโดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการมีอำนาจในการสั่งจ่ายภายในวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการทำงานและให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการเบิกหักผลึกส่งงบประมาณไปยังสถานศึกษาโดยสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการมอบอำนาจจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพิจารณาอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณจึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

6. การบริหารจัดการใช้จ่ายงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้าง ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการที่นำเงินรายได้ของสถานศึกษาออกมาใช้จ่ายนั้นต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบต่าง ๆ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านวัสดุ ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ไว้เรียบร้อยแล้ว...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 แต่เนื่องจากครูเป็นพนักงานด้านพัสดุซึ่งไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้โดยตรงจึงอาจทำให้งานการจัดซื้อจัดจ้างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

7. การบริหารจัดการงบประมาณด้านการควบคุมการตรวจสอบการใช้งบประมาณ ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการใช้จ่ายงบประมาณแต่ละครั้งจะต้องมีการจัดทำเอกสารประกอบการเบิกจ่าย เพื่อเป็นหลักฐานให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถเข้าตรวจสอบการใช้งบประมาณได้ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา โดยหน่วยงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตลอดจนการตรวจสอบเอกสารประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณที่จัดสรรให้แก่สถานศึกษาทุกปี...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการจัดทำสรุบบัญชีรายรับรายจ่ายของสถานศึกษา เพื่อรายงานต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภายในเดือนธันวาคมของทุกปี...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การใช้จ่ายงบประมาณต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนทุกครั้ง...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน...”

(ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“... ครูที่รับผิดชอบงานด้านการงบประมาณไม่ได้มีความรู้ด้านการเงินโดยตรง อาจทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีระบบการตรวจสอบงบประมาณทางการศึกษาประจำปี...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป การบริหารงบประมาณในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีศักยภาพมาก เนื่องจากโรงเรียนมีแหล่งที่มาของงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นค่าใช้จ่าย ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ค่าอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน

ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ต โรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นต้น แต่องค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัด สามารถจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในรายการต่าง ๆ ได้อีกจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเองเมื่อเห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ เช่น การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจ้างครู จัดบริการรถรับส่ง การปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร การจัดหาเครื่องเล่นสนามให้กับนักเรียน ตลอดจนจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้กับสถานศึกษาในสังกัด ในการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาโรงเรียนมีการวางแผน กำหนดการรายงานผลการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณ มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีการปฏิบัติตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด ปัญหาที่พบคือ เนื่องจากครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงิน ไม่มีความชำนาญในด้านการทำบัญชีและงานพัสดุจึงทำให้การจัดทำบัญชีสถานศึกษาและการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ EGP ของกรมบัญชีกลาง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นภาระงานหนึ่งของสถานศึกษาเป็นการรวบรวมงานด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะกำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้

1. การสนับสนุนส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการบริหารจัดการภายในโรงเรียนต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว มีความเหมาะสมสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันที่ ดั่งตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการสนับสนุนส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยการแบ่งงานออกเป็นกลุ่มงานต่างๆตามความถนัดและความเหมาะสมกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรีอ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพจากผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดการรับส่งสำหรับนักเรียนที่ประสบปัญหา ในการเดินทางมาโรงเรียนเนื่องจากนักเรียนบางคนไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหาได้ทันที เมื่อสถานศึกษาเกิดปัญหาขึ้นเช่น เมื่ออาคารสถานที่ได้รับความเสียหายและต้องได้รับการซ่อมแซม องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการได้ทันที...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีรูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและถูกต้อง ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการศึกษาเป็นองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นขนาดใหญ่มีคณะกรรมการรับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงทำให้มีระเบียบซึ่งกำหนด โดยคณะกรรมการจัดการศึกษามีรูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรูปแบบ ที่เหมาะสม...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การบริหารสถานศึกษาโดยรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้ เข้าถึงความต้องการประชาชนในท้องถิ่นอย่างชัดเจน ประชาชนเชื่อมั่นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้...”

(คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

2. การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมใน การจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากปัจจุบันระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีมี ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนและการบันทึกข้อมูล ดังนั้น ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีจะต้องได้รับการดูแลให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...มีการควบคุมดูแลระบบสารสนเทศ และอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษาให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลนักเรียนผ่านระบบสารสนเทศของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ DLTV และมีอุปกรณ์เทคโนโลยีอย่างครบครัน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

3. การบริหารจัดการด้านการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าโรงเรียนจะดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐาน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพตนเองทุกปี เพื่อเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน และเพื่อเป็นการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การประชุมเกี่ยวกับการจัดทำประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองที่นำเด็กนักเรียนมาเข้ารับบริการในโรงเรียน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ดำเนินการจัดทำประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดโดยใช้เครื่องมือ
การประเมินมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน)...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563
: การสัมภาษณ์)

“...มีรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนผู้บริหารรับทราบถึง
ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในแต่ยังไม่ได้เข้ารับการประเมิน
คุณภาพภายนอกจากหน่วยงาน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

4. การบริหารจัดการด้านการวางแผนและนโยบายในการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้เกิด
ความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการจัดการศึกษาขององค์การ
บริหารส่วนตำบลต้องมีการวางแผนและกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อเป็นการบริการสาธารณะให้กับ
ประชาชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลใดที่สามารถดำเนินการได้ตามแผนและนโยบายที่กำหนด
ไว้จึงถือว่ามีความพร้อมและประสบความสำเร็จในการจัดบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษา
ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การวางแผนและการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาโดยองค์การบริหารส่วน
ตำบลได้กำหนดเป็นนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นการจัดบริการสาธารณะให้กับ
ประชาชนในพื้นที่ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเกิดความสะดวกแก่ผู้เรียน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการส่งเสริมให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง,
วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“... มีการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบ กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนการ
จัดการศึกษา...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านการบริหารจัดการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีศักยภาพมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการวางแผน

การดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ แต่การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้น ยังมีบางโรงเรียนที่ยังไม่เคยผ่านการประเมินเพื่อรับการประกันคุณภาพภายนอก เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกอยู่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการ มีการจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับระดับชั้นรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมได้ สร้างความเชื่อมั่นว่าจะต้องจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งนโยบายด้านการศึกษาที่ผู้บริหารท้องถิ่นสนับสนุน

4. ด้านการบริหารบุคคล

การบริหารบุคคลเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะถ้าหากสถานศึกษามีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพก็ทำให้การจัดการศึกษาไม่มีศักยภาพได้เช่นเดียวกัน โดยการบริหารบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรให้มีความก้าวหน้าในทางวิชาชีพที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากการที่บุคลากรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า นั้น จะทำให้องค์กรมีบุคลากรที่มีคุณภาพ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ ในวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นค่าลงทะเบียนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...สนับสนุนการจัดอบรม ประชุมสัมมนา ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ สื่อการสอนคิดวิเคราะห์แยกองค์ประกอบ ที่มุ่งให้นักเรียนคิดแยกแยะและวินิจฉัย สารสำคัญ ผลลัพธ์ ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย และค้นหาคำตอบจากสิ่งที่พรางไว้...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :

การสัมภาษณ์)

“...ศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ ในการสอนการคิดวิเคราะห์แยกองค์ประกอบที่มุ่งให้นักเรียนวิเคราะห์ชนิด วิเคราะห์สิ่งสำคัญ และวิเคราะห์เลขน้อย...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ในข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างน้อยปีละ 50,000 บาท เพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ ในการสอนการคิดวิเคราะห์หลักการที่มุ่งให้นักเรียนวิเคราะห์โครงสร้างและวิเคราะห์หลักการ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูหาความรู้เพิ่มเติม หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับเกี่ยวกับรูปแบบ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...จัดมุมวิชาการหรือห้องพิเศษเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมเอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

2. การกำหนดความสุขตามมาตรฐานงาน ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เมื่อบุคลากรในองค์กรมีความสุขตามมาตรฐานงานก็จะส่งผลให้องค์กรเกิดความสามัคคี เกิดการระดมความคิดพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...มีการส่งเสริมให้ครูบุคลากรในโรงเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการระดมความคิดและเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรได้ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ครูและบุคลากรทางการศึกษามีอิสระในการระดมความคิดเพื่อจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมต่อผู้เรียนในชั้นเรียนของตน...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีผู้บริหาร ครูและบุคลากร ตรงตามคุณวุฒิ และมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

3. การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสรรจำนวนและการแต่งตั้งบุคลากร ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เมื่อจำนวนบุคลากรมีอย่างเพียงพอ ก็จะส่งเสริมให้การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนมีการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนและให้ผู้เรียนได้รับความปลอดภัยมากที่สุด...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดสรรงบประมาณจากเงินรายได้ในการจ้างบุคลากรเพิ่มเติมหากบุคลากรไม่เพียงพอ โดยไม่ต้องรอรับการจัดสรรตำแหน่งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการประชุมวางแผนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการคัดเลือกบุคคลเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการโรงเรียน โดยพิจารณาจากความสามารถ และความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ,
วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดหาบุคลากรสายงานสอนได้ทันที หากจำนวนครูไม่เพียงพอ แต่การสรรหาสายงานผู้บริหารตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เนื่องจากต้องรออัตราผู้สอบผ่านสายงานบริหารจากบัญชีกรมส่งเสริมฯ และรอรับการโอน (ย้าย) จากสังกัดอื่น จึงทำให้ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนค่อนข้างขาดแคลน ปัจจุบันจึงมีการให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน แต่ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านจัดการการศึกษาเช่นกัน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนควรดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและเหมาะสมในแต่ละตำแหน่ง เพื่อเป็นคณะกรรมการเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และเต็มใจเข้ามาช่วยกันบริหารงานของโรงเรียนเพื่อการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563
: การสัมภาษณ์)

4. การจัดโครงสร้างบุคลากร ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เมื่อโครงสร้างบุคลากรที่เหมาะสมมีการมอบหมายงานตามความสามารถจะส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...โรงเรียนควรมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนไว้ชัดเจน ส่งเสริมการคัดเลือกคณะกรรมการอย่างมีคุณภาพ โดยจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในงานเพื่อการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ,
วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดโครงสร้างของบุคลากรโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความสามารถเฉพาะด้าน และความถนัดของแต่ละบุคคล...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563
: การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดสรรบุคลากรที่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“... มีการดำเนินการสรรหาและเปิดรับสมัครบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ
เหมาะสมในแต่ละตำแหน่ง ซึ่งได้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้นำทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ และผู้แทนครู มีความเสียสละและเต็มใจเข้ามาเป็น
คณะกรรมการสถานศึกษา...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ,
วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...บุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนยังขาดแคลนสำหรับ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...คัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง และเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
การดูแลเด็กขั้นพื้นฐาน โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานหรือมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง,
วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านการบริหารงานบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เป็นการบริหารงานบุคคลที่มีศักยภาพมาก
เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีวุฒิการศึกษาตรงตามคุณวุฒิ
และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการ
พัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยการได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากองค์การบริหาร
ส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนจาก
งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนโดยมีการ
คัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอน หรือมีใบอนุญาตในการ
ประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นหรือ
เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างเสมอภาค ปัญหาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในด้านการบริหารบุคคลที่พบ คือ การขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งปัจจุบันยังเป็นตำแหน่งว่างที่รอรับการโอน (ย้าย) หรือรอรับการจัดสรรจาก
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจากบัญชีผู้สอบแข่งขันตำแหน่งสายงานผู้บริหารสถานศึกษา

5. ด้านการบริหารอาคารสถานที่

ด้านอาคารสถานที่เป็นอีกงานหนึ่งที่สถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานมีความปลอดภัยและน่าอยู่เสมอ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการจัดการห้องเรียนและสถานที่ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากห้องเรียนและสถานที่เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีความสุขและปลอดภัยในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการใช้งบประมาณจากเงินรายได้ในการก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบต่าง ๆ และอาคารส้วม ในการเริ่มจัดตั้งโรงเรียน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเมื่อมีการขยายชั้นเรียนเพิ่มเติม...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการสอดส่องดูแลบริเวณภายในห้องเรียนและสถานที่รอบๆให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและเกิดความปลอดภัยอยู่เสมอ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

2. การจัดห้องเรียนและสถานที่ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ การจัดสภาพห้องเรียนให้มีความเหมาะสมเป็นการสร้างแรงดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การจัดห้องเรียนให้มีความหลากหลายน่าสนใจมีแรงดึงดูดต่อผู้เรียนและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการปรับปรุงจัดตกแต่งห้องเรียนใหม่และพร้อมใช้งานอยู่เสมอ...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการดูแลอาคารสถานที่ให้มีความสวยงามอยู่เสมอ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

3. การดำเนินการจัดหา ดูแลรักษา และปรับปรุงอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เมื่ออาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน จะทำให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...มีการดูแลรักษาอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความพร้อมและปลอดภัยต่อการใช้งานอยู่เสมอ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัด ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรที่มีความชำนาญ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในโรงเรียนมีความสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

4. การดำเนินการรักษาความปลอดภัยแก่เด็ก ที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ เนื่องจากความปลอดภัยของเด็กนักเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดตั้งโรงเรียน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นที่จะนำบุตรหลานเข้ารับบริการด้านศึกษาในโรงเรียน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การรักษาความปลอดภัยสำหรับผู้เรียนจากบุคลากรในโรงเรียนอย่างทั่วถึง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำกับดูแลด้านอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยอยู่เสมอโดยช่างจะเข้ามาสำรวจและดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้เกิดความปลอดภัยอยู่เสมอ...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ความพร้อมด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...จัดให้มีบริเวณพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกอาคาร ที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย เช่น ถังดับเพลิง หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคารไว้อย่างครบครันและพร้อมใช้...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...เนื่องจากโรงเรียนจัดตั้งขึ้นภายในบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างรั้วโรงเรียนโดยเฉพาะได้ จึงทำให้สถานที่ยังไม่ปลอดภัย เท่าที่ควร...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

5. การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคารและภายนอกอาคารที่ส่งผลให้เกิด ความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ การจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงาม เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...มีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารให้มีความสวยงาม อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขและมีความปลอดภัยในขณะที่อยู่ในสถานศึกษา...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...สภาพบรรยากาศของโรงเรียนมีความร่มรื่น มีสื่อ ป้ายนิเทศแสดงผลงานของ ผู้เรียนและแหล่งเรียนรู้โดยรอบทั้งในและนอกห้องเรียน...”

(ประธานกรรมการสถานศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม มีเครื่อง เล่นที่เหมาะสม เพียงพอ ปลอดภัย จัดสื่อวัสดุที่จำเป็นต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างเพียงพอ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการให้บริการของเด็ก...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการส่งเสริมให้ชุมชนและสมาชิกในครอบครัวของเด็กเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย เกี่ยวข้องกับการจัดบริการของโรงเรียนอย่าง สม่าเสมอ เช่น การก่อสร้างสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการสอดส่องดูแลให้มีการดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน โดยมีการจัดทำรั้วรอบโรงเรียน การซ่อมแซมถนน พื้นห้องเรียน ทางเดินต่าง ๆ ภายในอาคารเรียนให้มีความปลอดภัยแก่เด็กมากที่สุด...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ จัดภูมิทัศน์สวยงาม ร่มรื่น น่าอยู่ เป็นระเบียบ สะอาด มั่นคงแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีศักยภาพมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้งบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนได้ตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่ต้องรอการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็ได้ มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน เพื่อป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้มีความสะดวกสบาย ไม่มีอันตราย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เช่น การทำความสะอาด การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องเล่นต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการใช้งานให้มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์ของเด็กอย่างต่อเนื่อง

วิเคราะห์ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานราชการที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลและจัดบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน รวมทั้งสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ดังนั้นเพื่อพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงศึกษาปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการศึกษา ดังนั้น การที่องค์การ

บริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดการศึกษาจะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
ได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...เนื่องจากสังคมชนบทที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองที่ยังเข้าไม่ถึงการศึกษาที่มี
คุณภาพจึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็น
หน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จึงควรจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนในท้องถิ่นของ
ตนเพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นการแก้ปัญหาของ
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชน ซึ่งจะสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่มีค่าใช้จ่าย
ที่สูงจนเกินไป...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถและมีความพร้อมที่จะจัดการศึกษา
ให้ประชาชนในท้องถิ่นของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
ได้อย่างทั่วถึง...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนในเมืองจะมีความทันสมัยมากกว่าโรงเรียนในชนบท เนื่องจาก
ข้อจำกัดด้านงบประมาณโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจำนวน
นักเรียนน้อยก็จะมียกงบประมาณที่น้อยตามจำนวนนักเรียน และโรงเรียนในเมืองมีจำนวนนักเรียนเยอะ
ก็จะมียกงบประมาณเยอะ สามารถนำงบประมาณไปใช้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิด
ความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนในชนบท ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบล
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชุมชนของตน จะช่วยให้ชาวบ้านมีโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านที่เป็นโรงเรียนที่มี
คุณภาพมีงบประมาณที่เพียงพอ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...กรที่มีหน่วยงานที่มีความพร้อมเข้ามาดำเนินการจัดการศึกษาให้อยู่ใกล้ชิด
กับประชาชนมากขึ้น จะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก เนื่องจาก
ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนในเมือง...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...เนื่องจากหน่วยงานที่มีความพร้อมเป็นผู้เข้ามาจัดการศึกษา ทำให้นักเรียนตามชนบทจึงทำให้นักเรียนในชนบทได้รับการศึกษาเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับโรงเรียนในเมือง...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...จากการที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนในเมือง และโรงเรียนที่อยู่ตามชนบทยังเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ เนื่องจากโรงเรียนที่อยู่ตามชนบทจะมีจำนวนนักเรียนไม่มาก งบประมาณก็จะได้ตามสัดส่วนของนักเรียน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างเห็นได้ชัด ฉะนั้นการที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ และการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้านเข้ามาดำเนินการจัดการศึกษา จึงเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรี, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้ทัดเทียมกับโรงเรียนในเมืองขนาดใหญ่ เนื่องจากมีองค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัดเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ ดังนั้นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนในชนบทได้เป็นอย่างดี...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรี, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและตรงจุด...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...การที่มีโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพอยู่ในชุมชนทำให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือเหมือนได้ไปเรียนโรงเรียนในเมือง...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...การที่ต้องส่งลูกหลานเข้าไปโรงเรียนในเมืองทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูง ส่วนมากเราประกอบอาชีพการเกษตร ทำให้ลำบากในการรับส่งลูกหลานไปโรงเรียน พองค์การบริหารส่วนตำบลมีการตั้งโรงเรียนก็ทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนมากขึ้น...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 29 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลทำให้มีโรงเรียนที่ดีใกล้ ๆ บ้าน ลูกหลานไม่ต้องเข้าไปโรงเรียนในเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลมีรถตู้รับส่งนักเรียนให้ฟรี มีครูคอยดูแลรับส่งนักเรียนตลอดเวลา...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองเป็นอย่างดี และเด็กเล็ก ๆ ไม่ต้องเข้าไปเรียนโรงเรียนในเมือง แต่เสียต๋ายที่มีถึงแค่ระดับอนุบาล จึงอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเรียนถึงชั้น ป.6...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นสามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ เนื่องจากประชาชนในชนบทต่างก็มีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับการศึกษาในเมือง มีประชาชนหลายคนพยายามที่จะส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษในเมือง เพื่อที่จะได้รับการศึกษาที่ทันสมัย ส่งผลให้นักเรียนต้องมีการเดินทางเข้าไปรับการศึกษ ผู้ปกครองต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายทั้งที่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับสถานศึกษาในเมืองนั้น จะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่ตามชนบท นักเรียนไม่ต้องเดินทาง ลดอันตรายจากการเดินทาง ผู้ปกครองไม่ต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย นักเรียนสามารถมีโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ใกล้บ้าน เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียน

2. ปัจจัยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถยกระดับความรู้ของเด็กและเยาวชนได้ เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จะทำให้เด็กและเยาวชนในชนบทเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม เนื่องจากได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมีงบประมาณที่พร้อมในการที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนของตน ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงไม่ต้องเดินทางเข้าไปเพื่อศึกษาศึกษาแต่เป็นการนำการศึกษาเข้ามาสู่ประชาชน ลดความแออัดทางการศึกษา ประชาชนจึงสามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...แต่ก็บางคนต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย เนื่องจาก พ่อแม่ต้องเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด ทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาในเมืองได้ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินการบริการสาธารณะให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตน และมีอำนาจตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจะเป็นการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแน่นอน และเป็นการนำเอาการศึกษาเข้าไปสู่ชุมชน ทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้าใกล้การศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...เด็กในชนบทหลายคนขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากสภาวะทางครอบครัว การที่มีการจัดตั้งโรงเรียนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ประชาชนเข้าใกล้การศึกษามากขึ้น และองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถจัดการศึกษาได้อย่างทันสมัย จึงเป็นการช่วยยกระดับการศึกษาในชนบทให้เทียบเท่ากับโรงเรียนในเมือง...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“... จำนวนประชากรในวัยเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบมีจำนวนมากที่ขาดโอกาสทางการศึกษา และจัดการศึกษาขึ้นมาก็เพื่อให้ผู้ที่ขาดโอกาสเหล่านั้นได้เข้าเรียนให้มากที่สุด ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้คนในชุมชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและอยู่ใกล้ชิดกับการศึกษามากขึ้น ทำให้การศึกษาเป็นเรื่องง่ายประชาชนก็จะสนใจที่จะเข้ารับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น...”

(ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ,

วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและช่วยยกระดับการศึกษาให้กับนักเรียนเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการนำเอาการศึกษาเข้ามาใกล้ชีวิตประชาชนมากขึ้น ทำให้การศึกษาเป็นเรื่องที่ง่ายสำหรับคนในชุมชนทุกคนสามารถและมีสิทธิเข้ารับการศึกษาก่อนที่ทันสมัยอย่างทั่วถึง...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะนักเรียนบางคนที่จะจบการศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่พร้อมที่จะเดินทางไปศึกษาต่อในตัวเมืองก็ต้องกลับไปเข้าโรงเรียน สังกัด สพฐ. ใกล้บ้านที่จำนวนนักเรียนน้อยมีครูผู้สอนไม่เพียงพอ ดังนั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดการศึกษาได้จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับชุมชนเป็นอย่างมากและช่วยยกระดับการศึกษาในชนบทให้มีความทันสมัยมากขึ้น เนื่องจากมีงบประมาณที่เพียงพอในการบริหารจัดการศึกษา...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ลูกหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีมีคุณครูเพียงพอในการสอนมีสื่อของเล่นที่เหมือนโรงเรียนในเมืองอยากให้อบต. เปิดโรงเรียนจนจบ ป.6...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, 29 พฤษภาคม 2563 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนของเราได้มีการขยายชั้นเรียนจนถึงระดับชั้นประถมศึกษา ทำให้เด็กหลายคนได้รับโอกาสในการเข้ารับการศึกษาก่อนจบ ป.6...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นการนำเอาการศึกษาเข้าไปอยู่ใกล้ชีวิตประชาชน ทำให้ประชาชนทุกอาชีพ ผู้ที่มีรายได้น้อยก็ได้รับโอกาสเข้ารับการศึกษามีคุณภาพเช่นกัน...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...เด็กได้เข้าเรียนโรงเรียนที่เหมือนกับโรงเรียนในเมือง แต่ไม่ต้องเดินทางไกล ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น ลูกหลานมีความปลอดภัยในการเดินทาง พ่อแม่ก็อุ่นใจที่มีโรงเรียนอยู่ใกล้ ๆ บ้าน...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...อยากให้โรงเรียนขยายไปถึงชั้น ป.6 นักเรียนที่จบอนุบาล 3 แล้วจะได้เรียนต่อที่โรงเรียน อบต. ได้เลย...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 29 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...จากที่ส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียน อบต. แล้วมีความสะดวกสบายหลายอย่างไม่ต้องเดินทางไกล โรงเรียนมีครูเพียงพอดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด จึงอยากให้โรงเรียนมีถึงชั้น ป.6 จะได้เรียนต่อที่โรงเรียน อบต. ไปจนจบ ป.6...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากถือเป็นการว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอาการศึกษาที่มีคุณภาพเข้ามาสู่ชุมชน คนในชุมชนมีความใกล้ชิดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทุกคนมีโอกาสในการเข้ารับการศึกษา ประชาชนในท้องถิ่นเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะการที่มีโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในชุมชน ทำให้นักเรียนด้อยโอกาส ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองต้องไปทำงานต่างถิ่นมีโอกาสได้รับการศึกษามากยิ่งขึ้น และยังเป็นการยกระดับการศึกษาในชนบทให้มีความทันสมัยเท่าเทียมกับโรงเรียนในเมือง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่เพียงพอ แต่ปัญหาที่พบคือยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เพียงในระดับชั้นอนุบาล ชุมชนจึงมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาต่ออย่างน้อยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของชุมชนจะช่วยให้การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากชุมชนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด ดังนั้น ชุมชนจึงเป็นผู้ที่จะกำหนดแนวทางในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...ชุมชนต้องมีส่วนร่วมประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้วย เชิญเข้ามาประเมิน เพื่อจะได้มุมมองที่นอกเหนือการประเมินเพียงแค่บุคลากรภายในเท่านั้น จะทำให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การที่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น จะช่วยให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักท้องถิ่น ทำให้การจัดการศึกษานั้นเกิดจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนในการสร้างเครือข่ายของผู้ปกครองให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานร่วมกัน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาช่วยให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ได้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุขอำเภอ สาธารณสุขจังหวัด หน่วยงานโรงพยาบาลในการเข้ามาช่วยเหลือดูแลด้านสุขอนามัยต่าง ๆ และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน...”

(ผู้อำนวยการกองศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการสำรวจปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในท้องถิ่นเพื่อหาแนวทางและรูปแบบการแก้ไข...”

(ผู้อำนวยการกองศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนหรือให้ความร่วมมือสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักเกณฑ์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด เช่น การจัดตั้งโรงเรียนโดยความเห็นชอบของประชาชนในท้องถิ่น...”

(ผู้อำนวยการกองศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประสานบุคคลในชุมชนให้เข้าร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาผู้เรียนพร้อมกำหนดภารกิจหน้าที่การประชาสัมพันธ์งานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างชัดเจน...”

(ผู้อำนวยการกองศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมการจัดการศึกษาในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมของโรงเรียนก็จะมีเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นำชุมชนได้ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการประชาสัมพันธ์ให้
ผู้ปกครองนักเรียนส่งเด็กที่อยู่ในเขตบริการของสถานศึกษาได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง และ
การประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมของโรงเรียน ...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ,
วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาหรือการมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุน
การศึกษาด้านทรัพย์สิน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นทำให้การจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างราบรื่นลดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและชุมชน...”

(ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง,
วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการหาวัสดุในชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นสื่อ
ประกอบการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี...”

(ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ,
วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...สามารถนำบุคลากรในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับ
ภูมิปัญญาในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความรักความสามัคคีภายในชุมชน...”

(ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน,
วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน และกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเกี่ยวกับ
การดำเนินงาน และเชิญชวนกลุ่มคนต่าง ๆ เหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการ
สร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 :
การสัมภาษณ์)

“...มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริม
การสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่น...”

(คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง,
วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...มีการนำปัญหาและข้อเสนอแนะจากชุมชนมาเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชาชนมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษา...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง, วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชาชนสามารถเสนอแนะความต้องการให้กับโรงเรียนได้...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน...”

(ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชนและกรรมการสถานศึกษา...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง, วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองมีส่วนร่วมให้ความสนับสนุน และระดมทรัพยากรทางการศึกษา...”

(ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ชุมชนให้ความร่วมมือต่อการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านกิจกรรม ด้านการบริการ ด้านวิชาการ เช่นการนำภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : สัมภาษณ์)

“...ชุมชนให้ความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา อาทิเช่น คณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้มาจากตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน...”

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ, วันที่ 27 พฤษภาคม 2563 : การสัมภาษณ์)

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะช่วยให้การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นทำให้การจัดการศึกษาเกิดจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เมื่อชุมชนให้ความร่วมมือใน

การจัดจัดการศึกษาจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น และเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างองค์กรกับชุมชน อีกทั้งยังทำให้ชุมชนมีความรักในสถานศึกษา มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน เกิดการระดมความคิดการวางแผนในการดำเนินการ มีการนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในปีงบประมาณนั้น ๆ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียน
ในเขตจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสม
ในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผล

1. ศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียน
ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า
 - 1.1 ด้านวิชาการ เป็นไปอย่างมีศักยภาพตามหลักการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
อย่างครบถ้วนของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วน
ตำบลต้นสังกัด ในการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการจัด
กิจกรรมด้านวิชาการต่าง ๆ และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมทาง
วิชาการทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและ
เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีอย่างครบครัน
มีการวัดผลและประเมินผลหลังการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู

และบุคลากรทางการศึกษาในการได้รับการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆจากองค์การบริหารส่วนตำบล
ต้นสังกัดอยู่เสมอ

1.2 ด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนมีแหล่งที่มาของงบประมาณจากกรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นค่าใช้จ่าย ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ค่าอาหารกลางวัน
อาหารเสริม (นม) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตโรงเรียน
ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ค่าใช้จ่าย
ในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นต้น แต่องค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัด
สามารถจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในรายการต่าง ๆ ได้อีกจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเอง เมื่อเห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้
เช่น การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจ้างครู จัดบริการรถรับส่ง การปรับปรุง
ซ่อมแซมอาคาร การจัดหาเครื่องเล่นสนามให้กับนักเรียน ตลอดจนจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก
ที่จำเป็นให้กับสถานศึกษาในสังกัด ในการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา โรงเรียนมีการวางแผน
กำหนดการรายงานผลการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณ มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีการปฏิบัติตาม
ระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด ปัญหาที่พบคือ เนื่องจากครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงิน
ไม่มีความชำนาญในด้านการทำบัญชีและงานพัสดุ จึงทำให้การจัดทำบัญชีสถานศึกษาและการจัดซื้อ
จัดจ้างผ่านระบบ EGP ของกรมบัญชีกลาง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง
และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.3 ด้านการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีศักยภาพ เนื่องจากผู้บริหารมีการวางแผน
การดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงาน
ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน สามารถตัดสินใจ
แก้ปัญหาได้ทันท่วงที แต่การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้น
ยังมีบางโรงเรียนที่ยังไม่เคยผ่านการประเมินเพื่อรับการประกันคุณภาพภายนอก เนื่องจากยังขาด
ความรู้ความเข้าใจในการเข้าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกอยู่ โรงเรียนมีการบริหาร
จัดการมีการจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้าน
ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับระดับขั้นรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมได้ สร้างความเชื่อมั่นว่าจะต้องจัด
การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งนโยบายด้านการศึกษาที่ผู้บริหารท้องถิ่นสนับสนุน

1.4 ด้านการบริหารงานบุคคล ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม เป็นการบริหารงานบุคคลที่มีศักยภาพ เนื่องจากครูและบุคลากร
ทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีวุฒิการศึกษาตรงตามคุณวุฒิ และองค์การบริหารส่วน

ตำบลมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยการได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โดยมีการคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอน หรือมีอนุญาตในการประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างเสมอภาค ปัญหาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการบริหารบุคคล ที่พบคือการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งปัจจุบันยังเป็นตำแหน่งว่างที่รอรับการโอน (ย้าย) หรือรอรับการจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจากบัญชีผู้สอบแข่งขันตำแหน่งสายงานผู้บริหารสถานศึกษา

1.5 ด้านอาคารสถานที่ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีศักยภาพ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้งบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนได้ตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่ต้องรอการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็ได้ มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน เพื่อป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้มีความสะดวกสบาย ไม่มีอันตราย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เช่น การทำความสะอาด การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องเล่นต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการใช้งานให้มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์ของเด็กอย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

2.1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ เนื่องจากประชาชนในชนบทต่างก็มีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับการศึกษาในเมือง มีประชาชนหลายคนพยายามที่จะส่งบุตรหลานเข้ารับการการศึกษาในเมือง เพื่อที่จะได้รับการศึกษาที่ทันสมัย ส่งผลให้นักเรียนต้องมีการเดินทางเข้าไปรับการการศึกษา ผู้ปกครองต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายทั้งที่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับสถานศึกษาในเมืองนั้นจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่ตามชนบท นักเรียนไม่ต้องเดินทาง ลดอันตรายจากการเดินทาง ผู้ปกครองไม่ต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย นักเรียนสามารถมีโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ใกล้บ้าน เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียน

2.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากถือเป็นการวางองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอาการศึกษาที่มีคุณภาพเข้ามาสู่ชุมชน คนในชุมชนมีความใกล้ชิดจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทุกคนมีโอกาสในการเข้ารับการศึกษา ประชาชนในท้องถิ่นเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะการที่มีโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในชุมชน ทำให้นักเรียนด้อยโอกาส ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองต้องไปทำงานต่างถิ่นมีโอกาสได้รับการศึกษามากยิ่งขึ้น และยังเป็น การช่วยยกระดับการศึกษาของชนบทให้มีความทันสมัยและมีคุณภาพ เนื่องจากมีงบประมาณในการดำเนินการ แต่ปัญหาที่พบคือยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เพียงในระดับชั้นอนุบาล ชุมชนจึงมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาต่ออย่างน้อยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะช่วยให้การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้น ทำให้การจัดการศึกษาเกิดจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เมื่อชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดจัดการศึกษา จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างองค์กรกับชุมชน อีกทั้งยังทำให้ชุมชนมีความรักในสถานศึกษา มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน เกิดการระดมความคิดการวางแผนในการดำเนินการ มีการนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในปีงบประมาณนั้น ๆ

อภิปรายผล

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างครบถ้วนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย และเท่าเทียมกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ มีการจัดการวางแผนในการบริหารงบประมาณที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ใช้งบประมาณตามแผนงานที่วางไว้ มีการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเมื่องบประมาณไม่เพียงพอ ด้านการบริหารจัดการ มีการเปิดโอกาส และมีการกระจายอำนาจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนไปยังโรงเรียนต่าง ๆ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ทันที การบริหารงานบุคคล สร้างความตระหนัก

แนวทางการพัฒนาในเรื่องของบุคลากรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสนับสนุนทุนสำหรับครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดมีความรู้ที่สูงขึ้น ความสามารถในการบริหารจัดการเมื่อบุคลากรไม่เพียงพอ ด้านอาคารสถานที่ มีการสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสามารถในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดการศึกษา มีการกำหนดโครงสร้างในการทำงานและการบริหารงาน ด้านการศึกษายังมีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาที่มีการกำหนดเอาไว้ และยังมีการกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของงานต่าง ๆ ซึ่งนั่นก็ถือเป็นหนึ่งความสำเร็จที่องค์การบริหารส่วนตำบลประสบความสำเร็จและงานมีประสิทธิภาพสูงสุดนั่นเอง สอดคล้องกับการวิจัยของ จุฬารัตน์ ฉั่วทรัพย์ (2551) พบว่า โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีศักยภาพกว่าโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพราะนอกจากจะมีประสบการณ์การจัดการศึกษามานาน และยังมีปัจจัยความสำเร็จจากการมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษา เนื่องจากรูปแบบการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางเป็นแบบอุดหนุนเป็นก้อน ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สามารถจัดสรรงบประมาณของแต่ละงานได้สะดวก ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของการใช้จ่ายจริง นอกจากนี้งบประมาณในระดับเทศบาลมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถจัดสรรงบประมาณสนับสนุนระหว่างปีงบประมาณหรือเพิ่มเติมได้และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์และตระหนักในความสำคัญของการศึกษา กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการบริหาร มีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร รับผิดชอบและให้เกียรติผู้อื่น บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีเพียงพอ มีความรู้ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมเรื่องรายได้และทรัพยากรในการจัดการศึกษา มีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว และมีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการให้กับสถานศึกษา

2. ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา คือ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทำให้ประชาชนจะสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่มีค่าใช้จ่ายที่สูงจนเกินไป เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพยังเข้าไม่ถึง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนตามชนบท เพราะประชาชนส่วนมากมีความต้องการที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากกว่า จึงต้องเดินทางเข้าไปรับการศึกษาในตัวเมือง และพบว่าการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการที่หน่วยงานได้นำการศึกษาเข้าไปสู่ชุมชน ทำให้ประชาชนได้ใกล้ชิดกับการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มียาได้น้อยที่ขาดโอกาส

จึงเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง มีงบประมาณที่พร้อมในการที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับ ประชาชนในชุมชนของตน ทำให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นการยกระดับการศึกษา ในชนบทให้มีคุณภาพและทันสมัยทัดเทียมกับโรงเรียนในเมือง ช่วยให้ผู้ที่มีรายได้น้อยไม่ต้องเข้าไป ศึกษาในตัวเมือง และยังเป็น การช่วยลดความแออัดทางการศึกษาในเมืองอีกด้วย และการที่ให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นการให้ประชาชนเข้ามาประเมินการดำเนินการด้านการ จัดการศึกษาช่วยเหลือ เมื่อมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานตาม แผนงานที่กำหนดไว้การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป และเพื่อเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างองค์กรกับชุมชน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่อง จาก การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการจัดการศึกษาที่สามารถเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นการนำเอาศึกษาเข้าไปสู่ชุมชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่าง สูงสุด ซึ่งสิ่งที่สามารถทำให้เห็นอย่างชัดเจน คือความสามารถทำให้การศึกษาในท้องถิ่นมีศักยภาพ และเข้มแข็ง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความพร้อมที่จะขยายระดับการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา ในอนาคตอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชาญ ต้นศิริธรรมถาวร และคณะ (2554) พบว่า การที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเทศบาลนครรังสิต เพื่อสร้างคุณภาพมาตรฐาน สร้างโอกาส ความเสมอภาค การกระจายอำนาจ การติดตามการประเมินที่มีคุณภาพ และการมี ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนนั้น รัฐบาลส่วนกลางต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย มีการจัดระบบ การบริหารราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีอำนาจและขอบเขตความรับผิดชอบที่ ชัดเจน และกำหนดบทบาทความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามขีดความสามารถ อีกทั้งรัฐบาลกลางยังต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายหัว การจัดสรรเงิน อุดหนุน การสนับสนุนกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการศึกษาแห่งชาติ และการจัดสรรเงิน อุดหนุนทั่วไปเพื่อลดการเหลื่อมล้ำในเรื่องรายได้ที่แตกต่างกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลสิ่งปลูกสร้าง การจัดสรร ทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน เป็นต้น และสำหรับความเป็นไปได้ในการเข้ามาจัดการศึกษา ของเทศบาลนครรังสิตเรียงตามลำดับสำคัญ คือ การศึกษาประเภทเด็กเล็กก่อนวัยเรียน การศึกษา ระดับอนุบาล การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นน้อยสุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีหรือหาวิธีการที่จะเพิ่มพูน ประสิทธิภาพในการจัดทำแผน นโยบาย วิธีการดำเนินการจัดการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตร ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 มีการวางแผนด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมชัดเจนและต่อเนื่อง

1.3 มีการจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 มีการวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจัดเป็นเครือข่ายที่ให้ความช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน

1.5 ผู้บริหารต้องมีความรู้ด้านการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาที่จัดหรือเตรียม จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถแก้ไข ปรับปรุง หลักเกณฑ์ และกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความ ชัดเจน

1.6 ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและโรงในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อลดปัญหาการแย่งจำนวน นักเรียน

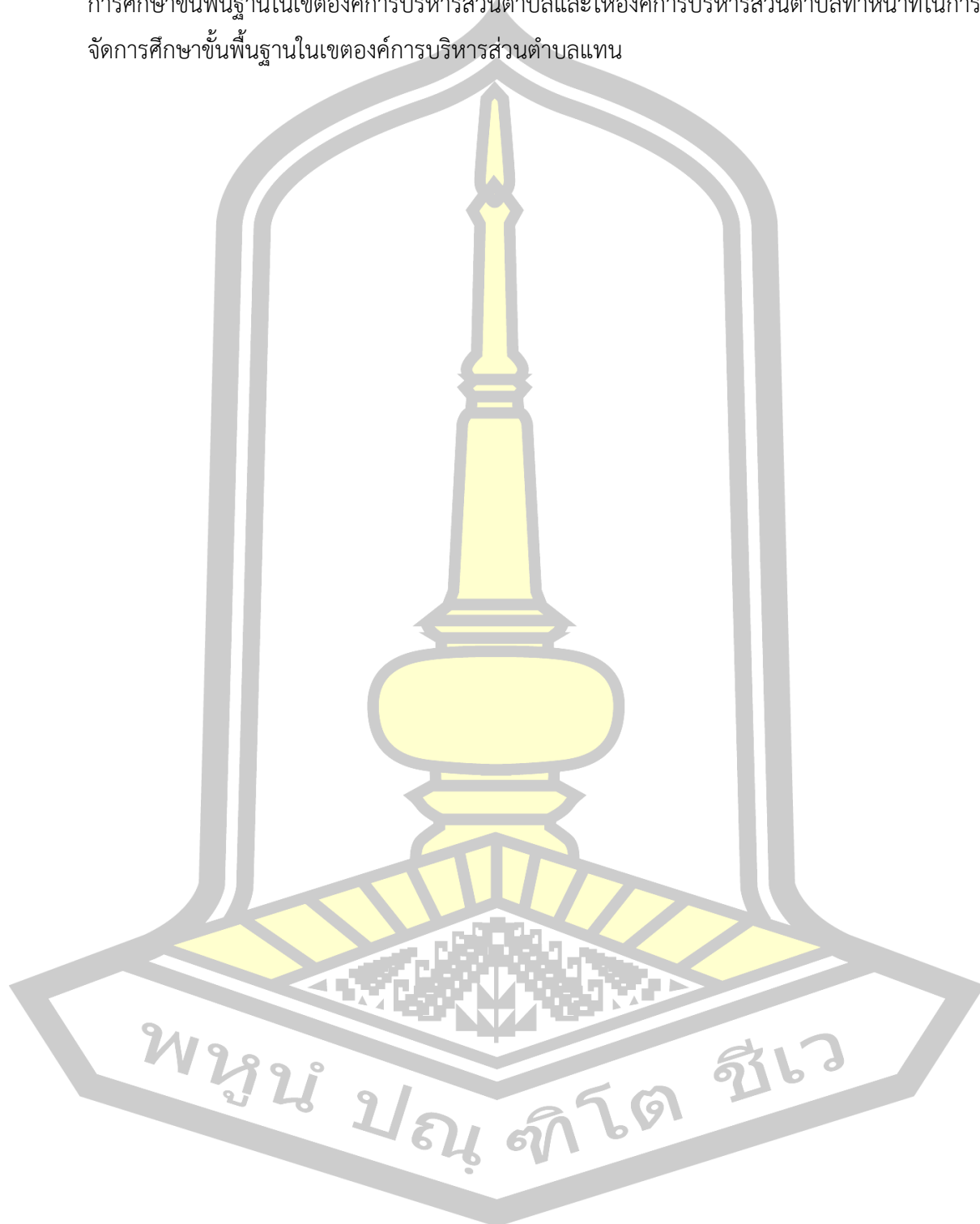
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคามโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิง คุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ ชัดเจน ครอบคลุมปัญหาทุกด้านมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดการศึกษา ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มเติม เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560 นโยบายของภาครัฐในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา หรืออิทธิพลทางด้านการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

2.4 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการยุบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและให้องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ในการ
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแทน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภู่อประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์พลับพลึงดีเชษฐ์.
- กรมการศาสนา. (2541). *แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการ*. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2556). *แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต.*
กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาสามปี และแผนดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2560). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ฉะเชิงเทรา : ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2557). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2558). *ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัลยาณี ธนาสุวรรณ. (2549). *สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติมา ปรีดีดีลิก. (2545). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรภาพิพัฒนา.
- เกษร สุขจินดา. (2550). *การพัฒนาบุคลากรกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรรยาภรณ์ พานิชเจริญนาม. (2545). *กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- จุฬารัตน์ ฉำทรัพย์. (2551). *ศักยภาพการจัดการศึกษาของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ชัยภูณันท์ จิณณันฐา. (2554). *การพัฒนาบุคลากรโดยใช้แนวทางสมรรถนะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- ชัยยุทธ โยธามาศย์. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาชาญ ดันติธรรมถาวร และคณะ. (2554). *โครงการรูปแบบ แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเทศบาลนครรังสิต*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. (2541). *การจัดทำอนุมัติ และบริหารงบประมาณแผ่นดิน : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ณัฐจรีย์ กาญจนรจิต. (2544). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ดนัย เทียนพุ่ม. (2542). *การจัดการทรัพยากรบุคคล : ภารกิจที่ท้าทาย*. กรุงเทพฯ : เมธี ทิปส์.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2542). *รายงานวิจัยการกระจายภาระภาษีอากรและประโยชน์จากรายจ่ายรัฐบาล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง.
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2540). *การพัฒนาองค์กรและการตัดสินใจ*. ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ. (2544). *การบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ธีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ. (2557). *รายงานการวิจัยติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย ในด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิจัยและผลิิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก
- นงลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์. (2544). *14 ศิลปะสู่ความสำเร็จด้วยธุรกิจของคุณเอง*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2525). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิบลล เพื่อคงอน. (2542). *การศึกษาการบริหารวิชาการในโรงเรียนเทพศิลา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญจมีภัทร พงษ์ขาว. (2549). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กเซอร์เน็ท จำกัด.

- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2525). *ประสิทธิภาพของสภาตำบล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี.
- ประยูร ศรีประสารณ์ และคณะ. (2537). *รายงานการวิจัยการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา
ของไทย*. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2545). *การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ*.
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2546). *ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2544). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการ สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต.
- พยุงค์ดี ทราบรัมย์. (2557). *การนำแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ไปใช้ในการจัดการศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์*. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัธราชัย พัฒนสุวรรณ. (2554). *โรงเรียน อบจ. : บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ
บริหารจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิจรูญ และคณะ. (2554). *ศึกษาวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พิชญ์ กันแดง. (2549). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสมัย อานัญจวนิชย. (2541). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในวิทยาลัย
พยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พิสิฐ พิษณานนท์. (2530). *การบริหารโรงเรียนกับชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2 นครปฐม : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 27(2), 71-72.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2552). *แผนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2552 –2555*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2544). *การจัดระบบการศึกษา หน่วยที่ 7-10*. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. [ออนไลน์].

ได้จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1>.

[สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2563].

วิจิต บุญเลิศ. (2543). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน*

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิโรจน์ ณ ระนอง และคณะ. (2550). “แนวทางและทางเลือกในการสร้างตัวแบบสำหรับการวิเคราะห์

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ (Benefit Incidence Analysis) จากเงินอุดหนุนของภาครัฐในโครงการหลักประกันสุขภาพ.” *รายงานเล่มที่ 3 โครงการวิจัยการใช้ข้อมูลการสำรวจมาวัดผลกระทบของโครงการ 30 บาทฯ และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มีต่อภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนและการลดความยากจน และการสร้างดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมด้านสุขภาพ*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, นิตยา นวลนิ่ม, ไชยา ภาวะบุตร, และจาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2547). *เอกสาร*

ประกอบการบรรยายวิชาวิเคราะห์และพัฒนาองค์การ. สกลนคร : สถาบันราชภัฏสกลนคร.

ศิริ เจริญวัย. (2541). *การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม*. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

สมชาย คำปลิว. (2549). *การศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. ชั้น*

พื้นฐานระดับมัธยมศึกษา อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเฉลิม

กาญจนา.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การพัฒนาระบบการนิเทศ 100 %*

โครงการพัฒนาระบบนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *การนิเทศเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

คุรุสภา.

_____. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กร*

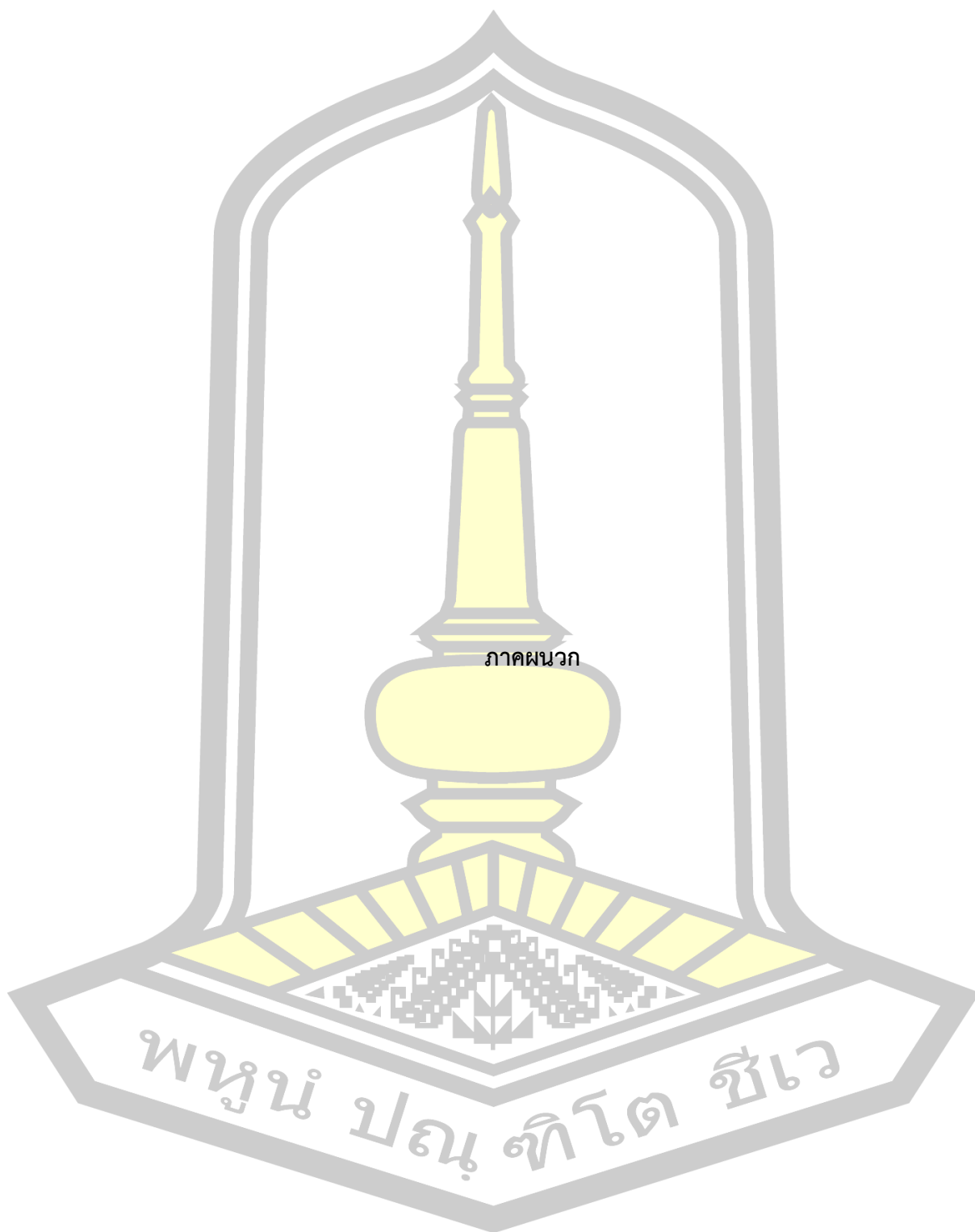
ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. (2554). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษา*
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ศิริวัฒนา อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน).
- สุทิน พรหมสี. (2551). *การบริหารงานอาคารสถานที่*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุทธิ.
- สุพัฒน์ วงศ์คำพันธ์. (2539). *การศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชน : เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมาลี จิระมิตร. (2546). *การบริหารการเงิน เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพันธ์ ยนต์ทอง. (2546). *การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุทธิ.
- สุรียพร วินิชบุตร. (2546). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาหลักการธุรกิจ*. เชียงใหม่ : สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. (2545). *แนวคิดเรื่องการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา เอกสารการบริหาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์. (2554). *ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน*. นนทบุรี : ซี.ซี. นอลิตจ์ลิงคส์.
- สุวารี ฤาชา. (2551). *ความพร้อมและปัญหาในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2546). *การบริหารกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2536). *รายงานวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภายใต้*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2548). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อนันต์ นุ่มโต. (2551). *ศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณ ชุต. (2541). *การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อาภรณ์พันธ์ จันท์สว่าง. (2522). *คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อุทัย หิรัญโต. (2542). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Andrew, J.D. (1978). *Human Relations : A Job Oriented Approach*. Virginee : Prentice-Hall.
- Beach, D.S. (1980). *Personnel : The Management Of People At Work*. New York : Macmillan Publishing Company.
- Beauchamp, G.T. (1985). *Curriculum*. New York : Columbia University.
- Candoli, I.C. and others. (1992). *School Business Administration : A Planning Approach*. Massachusetts : Allyn And Bacon.
- Casley, H.A. (1982). *Food Science*. 2nd Ed. New York : John Willey And Sons.
- Cohen, J. and Uphoff, N.T. (1980). Participation in rural development : Seeking clarity through Specificity. *World Development*, 8(13), 219-221.
- Davis, K. and Newstrom, J.W. (1989). *Human behavior at work : Organization behavior*. New York : McGraw-Hill Book.
- Davoodi, H.R. (2003). How Useful Are Benefit Incidence Analyses of Public Education and Health Spending. [online]. Available from :<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues>. [accessed 19 April 2019].
- Faber, C.F. (1970). *Elementary School Administration*. New York : Holt. Rinehart.
- Farrel, M. (1994). Continuous Improvement Quality Control and Cost Containment in Clinical Laboratory Testing Enhancement of Physicians Laboratory Ordering Practices. *Arch Pathology Laboratory Medicine*, 118(10), 965-968.
- Flippo, E.B. (1991). *Principles Of Personnel Management*. New York : McGraw-Hill.
- Fred, L.T and Ornstein, C.A. (1996). *Educational Administration : Concepts And Practices*. 2nd ed. New York : Wadsworth Publishing Company.
- Frederick, L.A. (1979). *The Failure Of Federal Enforcement Of Civic Rights Regulations In Public Housing Policy Sciences (September)*. New York : David Mckay Co.
- French, W.L. and Bell, C.H. (1978). *Organization Development*. New Jersey : Prentice Hall.
- Gorton, R.A. (1983). *School Administration And Supervision Leadership Challenges And Opportunities*. 2nd ed. Dubuge : Wm. C. Brown.
- Gulick, L. and Urwick, L. (1973). *The Science of Administration*. New York : Columbia University.

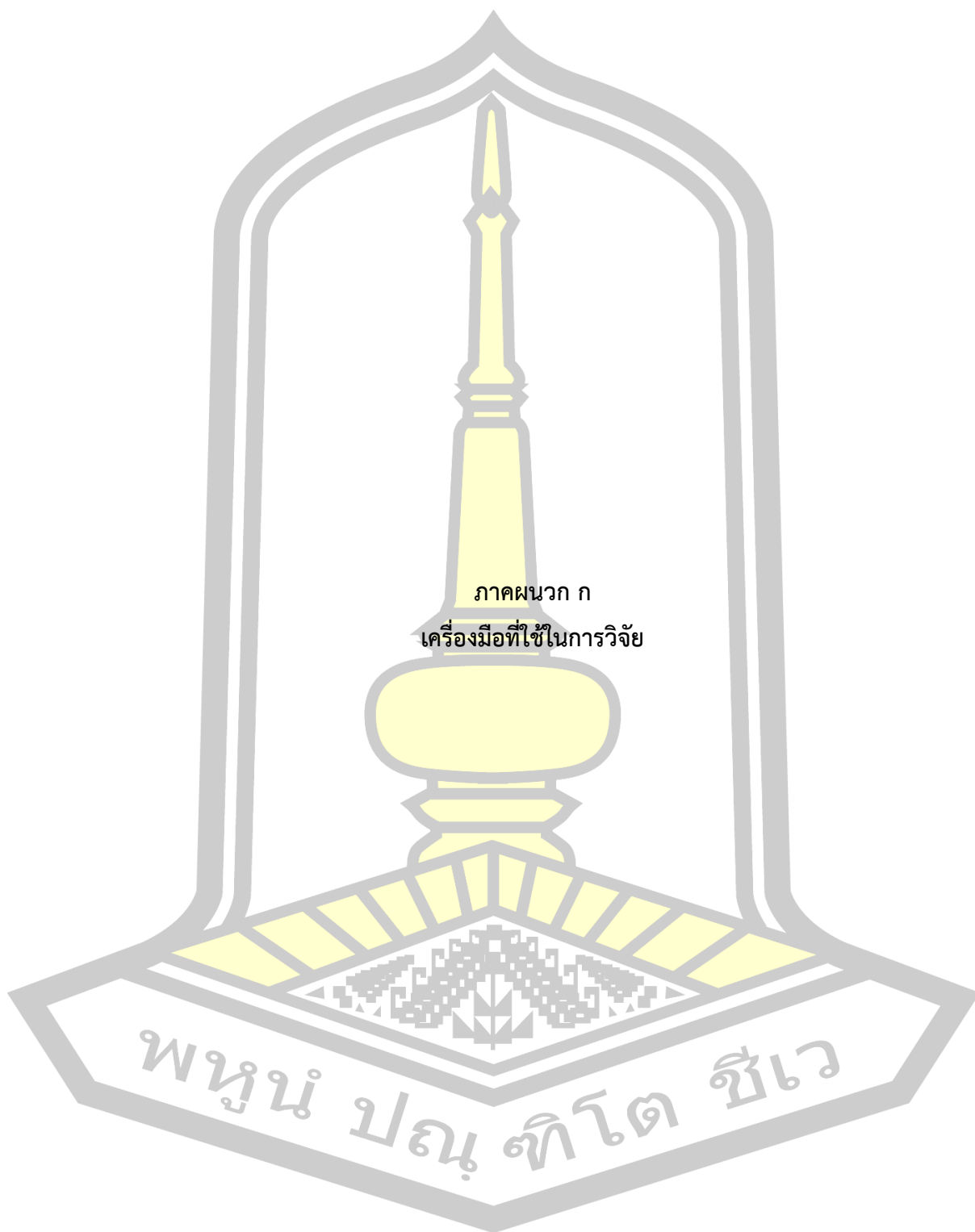
- Hough, J.B. and Duncan, K. (1970). *Teaching Description and Analysis*. Reading, MA : Addison-Westlu.
- Kingsbury, J.B. (1983). *Personnel Administration for Students*. Bangkok : Pra-Chandra.
- Kis-Katos, K.K. and Sjahrir, B.S. (2013). *Does Local Governments' Responsiveness Increase With Decentralization And Democratization? Evidence From Sub-National Budget Allocation In Indonesia*. [online]. Available from <https://www.southeastasianstudies.uni-freiburg.de>. [accessed 19 April 2019].
- Kmeller, J.M. and Suzuki, K. (1981). Use of the ARCS Motivation Model in courseware design. In D.H. Jonassen (Ed.), *Instructional Designs for Microcomputer Courseware* (pp. 401-434). Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum Associates.
- Miller, D.C. (1970). *Handbook Of Research Design And Social Measurement*. New York : David Mckay Co.
- Sergiovanni, T.J. and others. (1980). *Education Governance and Administration*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Wellman, L. (1988). Structural Analysis: from method and metaphor to theory and substance. In B. Wellman & S. D. Berkowitz (Hrsg.), *Social Structures: A Network Approach* (pp.19-61).Cambridge : Cambridge University Press.
- Winch, C. and Gingell, J. (1999). *Key Concepts in the Philosophy of Education*. London : Routledge.
- World Bank. (2008). *World Development Report: Agricultural for Development*. Washington, D.C. : The World Bank.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัด
มหาสารคาม

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้เสนอสภาพปัจจุบันการดำเนินงานต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัด
มหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....สกุล.....อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

ระดับการศึกษา.....ประสบการณ์ในงาน.....ปี.....

โรงเรียน.....สังกัด.....

ตอนที่ 2 ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัด
มหาสารคาม

1. โรงเรียนของท่านมีการบริหารวิชาการอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริม
การจัดการศึกษาได้สำเร็จ

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและ
ส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

1.2 มีการจัดการด้านสื่อและเทคโนโลยี อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้ง
และส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

1.3 มีการจัดการด้านการพัฒนาหลักสูตร อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้ง และส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

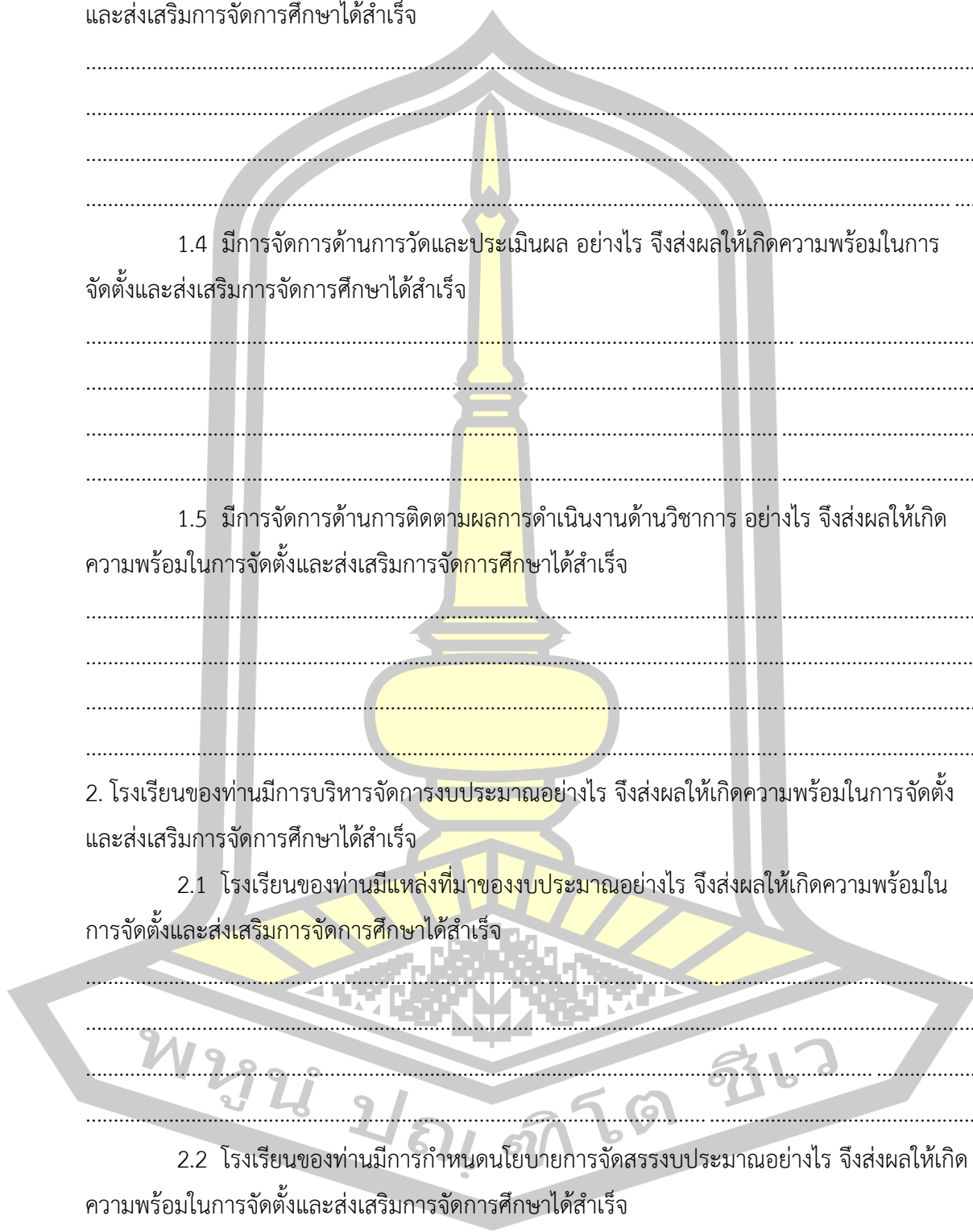
1.4 มีการจัดการด้านการวัดและประเมินผล อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการ จัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

1.5 มีการจัดการด้านการติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ อย่างไร จึงส่งผลให้เกิด ความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2. โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้ง และส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.1 โรงเรียนของท่านมีแหล่งที่มาของงบประมาณอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมใน การจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.2 โรงเรียนของท่านมีการกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณอย่างไร จึงส่งผลให้เกิด ความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.3 โรงเรียนของท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.4 โรงเรียนของท่านมีแนวทางการจัดตั้งงบประมาณอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.5 โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการด้านการอนุมัติงบประมาณ ใด ๆ หนึ่ง อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.6 โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการใช้จ่ายงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

2.7 โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการงบประมาณด้านการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

3. โรงเรียนของท่านมีการบริหารงานจัดการอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

3.1 โรงเรียนของท่านมีการสนับสนุนส่งเสริมและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทางการศึกษาอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

.....

.....

3.2 โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยี อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

.....

.....

3.3 โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพ อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

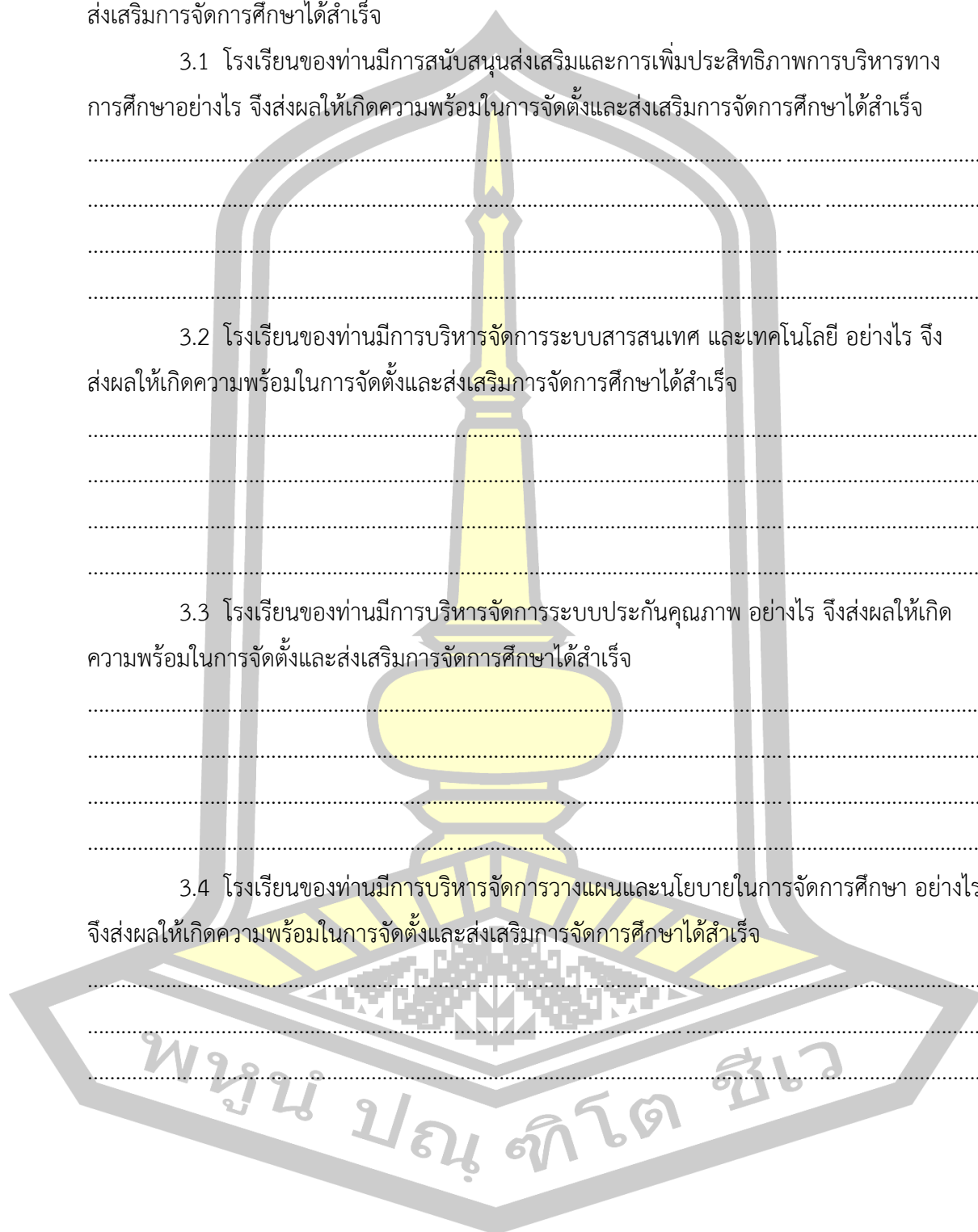
.....

.....

3.4 โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการวางแผนและนโยบายในการจัดการศึกษา อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

.....

4. โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการบุคลากรอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

4.1 โรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมให้บุคลากรภายในองค์กรให้มีความก้าวหน้าในทางวิชาชีพ อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

.....

.....

.....

4.2 โรงเรียนของท่านมีการกำหนดความสุขตามมาตรฐานงาน อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

.....

.....

.....

4.3 โรงเรียนของท่านมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสรรจำนวนและการแต่งตั้งบุคลากรอย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

.....

.....

.....

.....

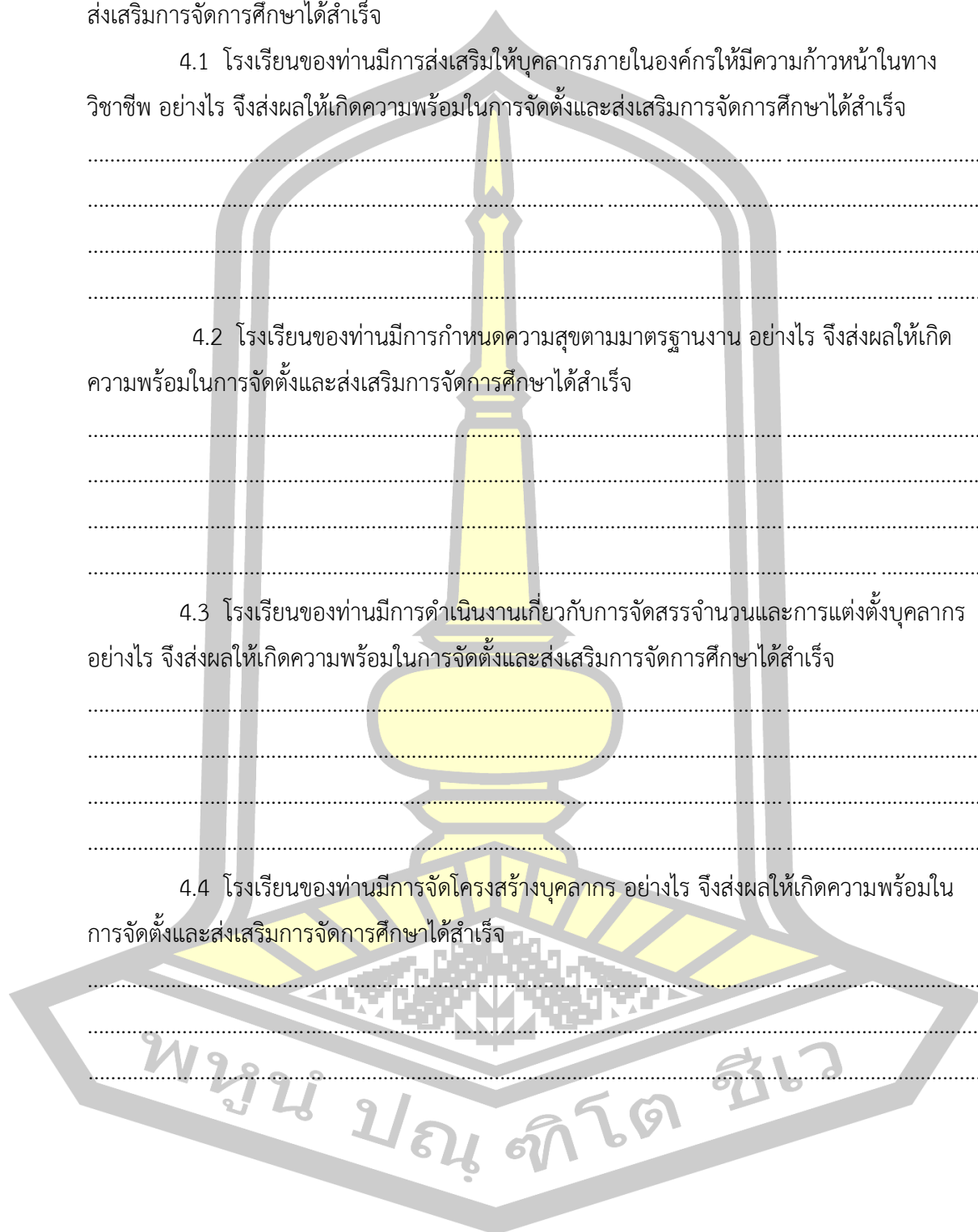
4.4 โรงเรียนของท่านมีการจัดโครงสร้างบุคลากร อย่างไร จึงส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งและส่งเสริมการจัดการศึกษาได้สำเร็จ

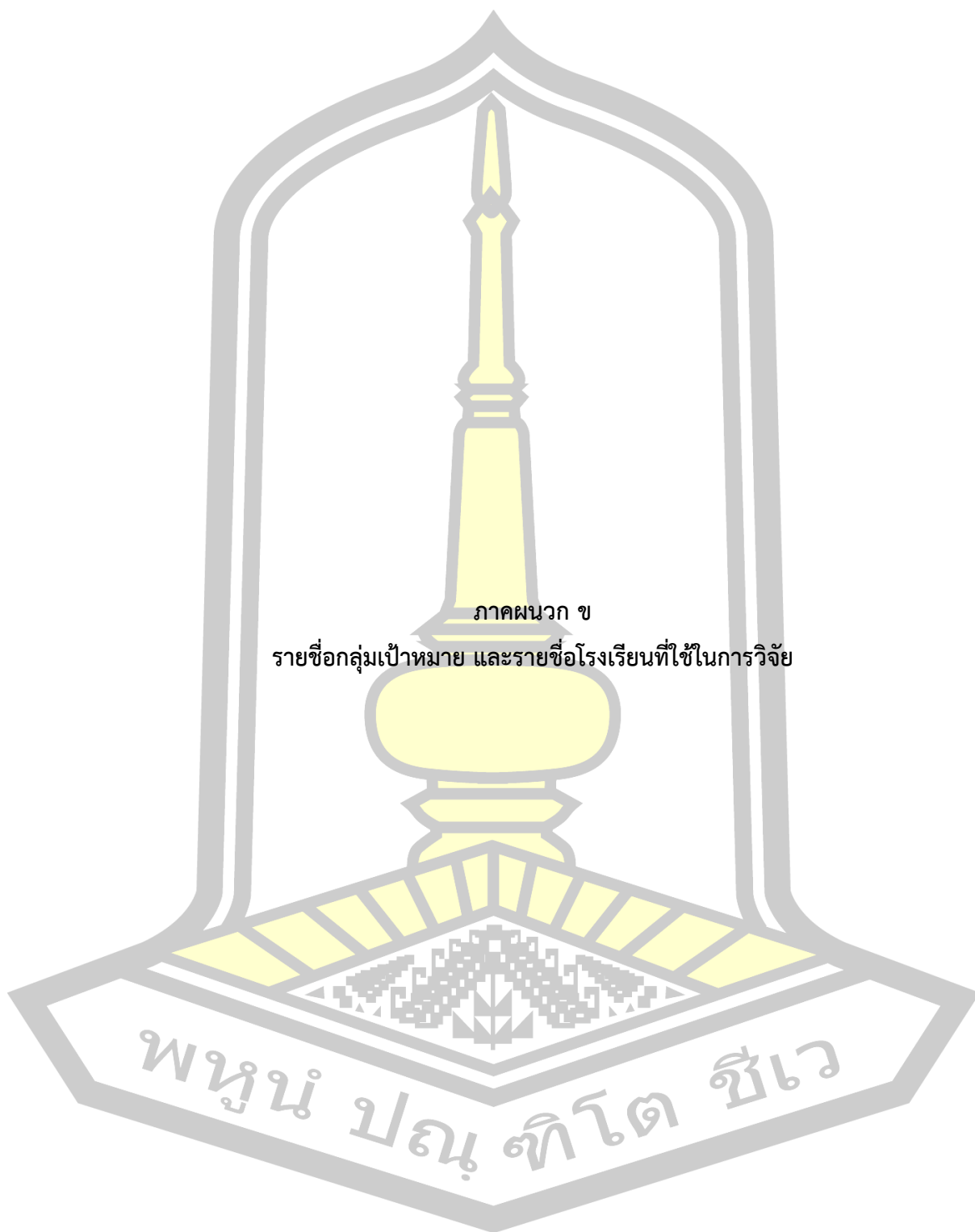
.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย และรายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย

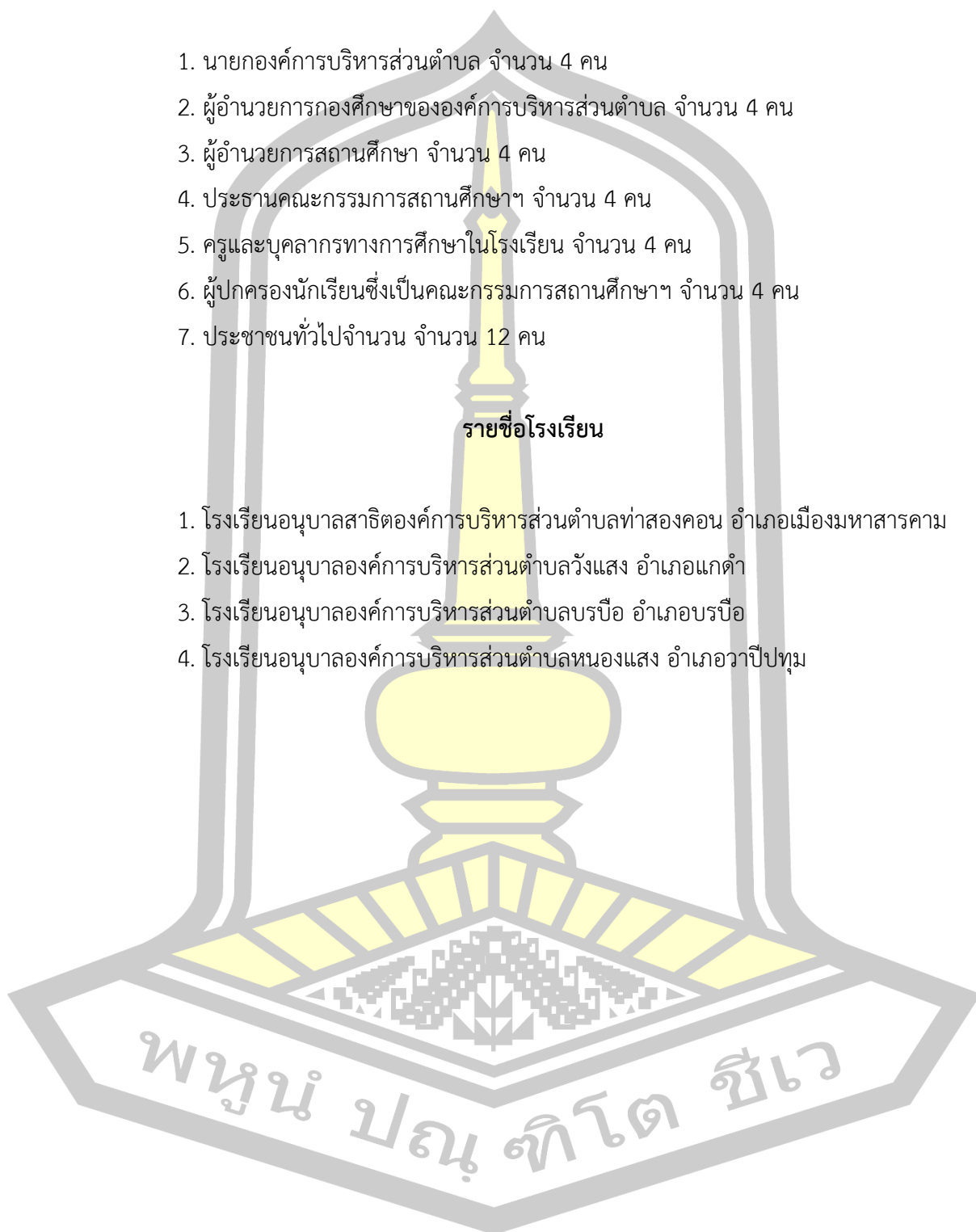
พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

กลุ่มเป้าหมาย

1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
2. ผู้อำนวยการกองศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน
4. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาฯ จำนวน 4 คน
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน จำนวน 4 คน
6. ผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาฯ จำนวน 4 คน
7. ประชาชนทั่วไปจำนวน จำนวน 12 คน

รายชื่อโรงเรียน

1. โรงเรียนอนุบาลสาธิตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม
2. โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง อำเภอแกดำ
3. โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ
4. โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวสุชาร์รัตน์ พรหมเกตุ
วันเกิด วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 43/1 หมู่ที่ 13 ตำบลขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ
เลขที่ 21 หมู่ที่ 15 ตำบลบรบือ อำเภอบรบือ
จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44130
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2544 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.)
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2563 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว